

การพัฒนาบทเรียนสำเร็จรูปวิชาภาษาไทย เรื่องตำนาน สุภษิต และคำพังเพย
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนปัญจทรัพย์ กรุงเทพมหานคร

นางสาวสมศรี คงทน

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
แขนงวิชาหลักสูตรและการสอน สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

พ.ศ. 2555

**The Development of Programed Instruction in Thai Language on Idioms
Proverbs and Aphorisms for Mathayom Suksa III Students of
Panjasab School in Bangkok Metropolis**

Miss Somsri Kongthon

An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Education in Curriculum and Instruction

School of Educational Studies

Sukhothai Thammathirat Open University

2012

หัวข้อการศึกษาค้นคว้าอิสระ	การพัฒนาบทเรียนสำเร็จรูปวิชาภาษาไทย เรื่องสำนวน สุภาษิต และคำพังเพย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนปัญญาทรัพย์ กรุงเทพมหานคร
ชื่อและนามสกุล	นางสาวสมศรี กงทน
แขนงวิชา	หลักสูตรและการสอน
สาขาวิชา	ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
อาจารย์ที่ปรึกษา	อาจารย์ ดร. อภิรักษ์ อนุะมาน

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้ ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 29 กรกฎาคม 2556

คณะกรรมการสอบการศึกษาค้นคว้าอิสระ

..... ประธานกรรมการ
(อาจารย์ ดร. อภิรักษ์ อนุะมาน)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุวรรณิ ยะหะกร)

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อรรถพล จินะวัฒน์)
ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ชื่อการศึกษาค้นคว้าอิสระ การพัฒนาบทเรียนสำเร็จรูปวิชาภาษาไทย เรื่องสำนวน สุภาษิต และคำพังเพย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนปัญญาทรพย์ กรุงเทพมหานคร

ผู้ศึกษา นางสาวสมศรี คงทน **รหัสนักศึกษา** 2492100835 **ปริญญา** ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (หลักสูตรและการสอน) **อาจารย์ที่ปรึกษา** อาจารย์ ดร. อภิรักษ์ อนุะมาน **ปีการศึกษา** 2555

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ เพื่อ (1) พัฒนาบทเรียนสำเร็จรูปวิชาภาษาไทย เรื่อง สำนวน สุภาษิต และคำพังเพย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนปัญญาทรพย์ กรุงเทพมหานคร ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 และ (2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ก่อนและหลังการใช้บทเรียนสำเร็จรูป

กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ใน 1 ห้องเรียน จำนวน 40 คนที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556 โรงเรียนปัญญาทรพย์ กรุงเทพมหานคร ได้มา โดยวิธีการสุ่มแบบกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ประกอบด้วย บทเรียนสำเร็จรูปวิชาภาษาไทย เรื่องสำนวน สุภาษิต และคำพังเพย สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และแบบทดสอบ วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที

ผลการศึกษาพบว่า (1) บทเรียนสำเร็จรูปวิชาภาษาไทยเรื่องสำนวน สุภาษิต คำพังเพย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ 91.58/90.13 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด (2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียนด้วยบทเรียนสำเร็จรูปสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ สำนวน สุภาษิต คำพังเพย บทเรียนสำเร็จรูป ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

Independent Study title: The Development of Programed Instruction in Thai Language on Idioms Proverbs and Aphorisms for Mathayom Suksa III Students of Panjasab School in Bangkok Metropolis

Author: Miss Somsri Kongthon; **ID:** 2492100835;

Degree: Master of Education (Curriculum and Instruction);

Independent Study advisor: Dr. Apirak Anaman; **Academic year:** 2012

Abstract

The purposes of this study were (1) to develop a programmed instruction in Thai language on Idioms, Proverbs and Aphorisms for Mathayom Suksa III students of Panjasap School in Bangkok Metropolis based on the 80/80 efficiency criterion; and (2) to compare learning achievements of Mathayom Suksa III students before and after using the programmed instruction.

The sample consisted of 40 Mathayom Suksa III students in an intact classroom of Panjasap School in Bangkok Metropolis during the first semester of the 2013 academic year, obtained by cluster sampling. The instruments used in this study included the programmed instruction in Thai language on Idioms, Proverbs and Aphorisms; and a learning achievement test. The data were statistically analyzed using the percentage, mean, standard deviation, and t-test.

The findings of the study were that (1) the programmed instruction in Thai language on Idioms, Proverbs and Aphorisms for Mathayom Suksa III students was efficient at 91.58/90.13 which was higher than the set efficiency criterion of 80/80; and (2) the students' learning achievement after using the programmed instruction was significantly higher than that before learning at the .01 level.

Keywords: Idioms, Proverbs, Aphorisms, Programmed instruction, Learning achievement

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดีเป็นเพราะได้รับความกรุณาอย่างยิ่งจาก อาจารย์ ดร.อภิรักษ์ อนุมาน อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ที่ได้ให้ความช่วยเหลือ แนะนำ ตรวจสอบ แก้ไขข้อบกพร่องของวิทยานิพนธ์ อันเป็นประโยชน์ยิ่งสำหรับงานวิจัย และให้คำปรึกษาอย่างดียิ่ง ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งและขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ยะหะกร กรรมการสอบสารนิพนธ์ ที่ได้สละเวลาอันมีค่า เพื่อให้คำแนะนำในการจัดทำงานวิจัยครั้งนี้ ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ทุกท่านที่ได้ให้ความรู้แก่ผู้วิจัยในการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา ศีรษะศาสตรมหาบัณฑิต (หลักสูตรและการสอน) และขอขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญทุกท่าน ที่ให้คำแนะนำตรวจสอบและแก้ไขเครื่องมือในการวิจัย

ขอกราบขอบพระคุณท่านอธิการ โรงเรียนปัญญาทรัพย์ บาทหลวงบรรจง พานุพันธ์ และท่านผู้อำนวยการ โรงเรียนปัญญาทรัพย์ ซิสเตอร์ ดวงแข รัตโนภาส ที่ให้ความอนุเคราะห์และอำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยในครั้งนี้ และขอกราบขอบพระคุณ คุณกฤษณา คงทน คุณทิพย์มาลัย แพนอินทร์ คุณนางปพิชชา เพชรกล้า ที่กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญ ด้านเนื้อหาและด้านสื่อในการตรวจประเมินคุณภาพของบทเรียนสำเร็จรูปที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดาและญาติพี่น้อง ตลอดจนเพื่อนนิสิตปริญญาโท สาขาหลักสูตรและการสอน (การสอนภาษาไทย) ทุกคนที่มีส่วนในการแนะนำให้กำลังใจเสมอมา

ขอขอบคุณผู้เกี่ยวข้องทุกท่านที่ได้ช่วยเหลือในการจัดทำสารนิพนธ์ครั้งนี้ คุณความดี และประโยชน์อันพึงมีจากสารนิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณแด่บิดา มารดา ครู อาจารย์ และผู้มีพระคุณที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาและอบรมสั่งสอน

สมศรี คงทน

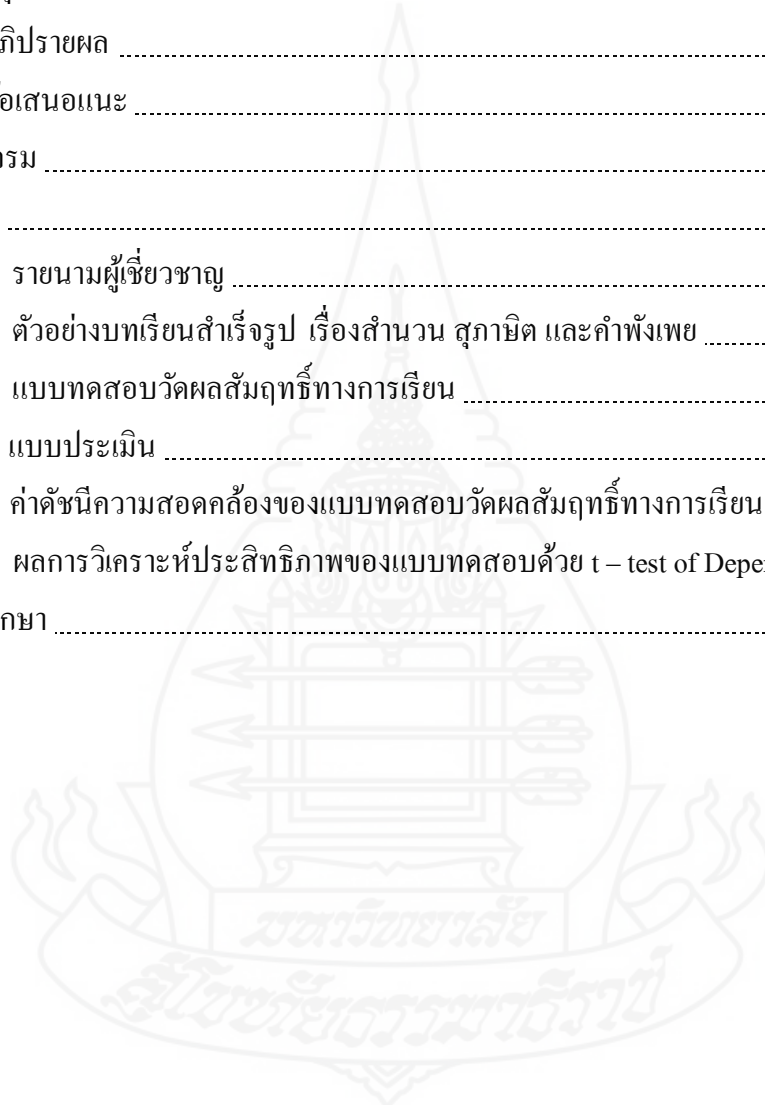
กรกฎาคม 2556

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ฅ
สารบัญภาพ	ญ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์การวิจัย	3
สมมติฐาน	3
ขอบเขตการวิจัย	3
นิยามศัพท์เฉพาะ	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	5
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	6
บทเรียนสำเร็จรูป	6
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	24
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	31
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	31
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	31
การเก็บรวบรวมข้อมูล	32
การวิเคราะห์ข้อมูล	38
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	42
การหาคุณภาพของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	43
การหาประสิทธิภาพของบทเรียนสำเร็จรูป	43
การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน	45

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	47
สรุปการวิจัย	47
อภิปรายผล	49
ข้อเสนอแนะ	49
บรรณานุกรม	51
ภาคผนวก	57
ก ราชานามผู้เชี่ยวชาญ	58
ข ตัวอย่างบทเรียนสำเร็จรูป เรื่องสำนวน สุภาษิต และคำพังเพย	63
ค แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	75
ง แบบประเมิน	86
จ ค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	91
ฉ ผลการวิเคราะห์ประสิทธิภาพของแบบทดสอบด้วย t – test of Dependent Sample ...	94
ประวัติผู้ศึกษา	96

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 3.1 แผนการทดลอง	37
ตารางที่ 4.1 ผลการประเมินบทเรียนสำเร็จรูปจากผู้เชี่ยวชาญด้านสื่อ และเนื้อหา	44
ตารางที่ 4.2 ค่าประสิทธิภาพของกระบวนการ (E_1) และค่าประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E_2) ของแบบฝึกสำเร็จรูปจากการทดลองใช้การทดลองภาคสนาม (Field testing)	45
ตารางที่ 4.3 การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เรื่องสำนวน สุภาษิต คำพังเพย ก่อนและหลังการเรียน โดยใช้บทเรียนสำเร็จรูป	46

ญ

สารบัญภาพ

หน้า

ภาพที่ 2.1 ภาพแสดงลักษณะของบทเรียนสำเร็จรูปแบบเส้นตรง (linear programmed text)	16
ภาพที่ 2.2 ภาพแสดงลักษณะของบทเรียนสำเร็จรูปแบบสาขา (branching programmed text)	17

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนเป็นหัวใจสำคัญในการดำเนินการปฏิรูปการศึกษา เพราะคุณภาพการเรียนการสอนเป็นตัวกำหนดคุณภาพของคนในชาติอันเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่สำคัญต่อการพัฒนาประเทศในอนาคต โดยพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2542: 5-13) ระบุความมุ่งหมายในการจัดการศึกษาไว้ในมาตรา 22 วรรค 1 กล่าวว่า “การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ” ขณะเดียวกัน สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาได้กำหนดให้สถานศึกษามีการจัดกิจกรรม และการเรียนการสอนในมาตรฐาน 18 ที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ โดยมีการจัดกิจกรรมการบริหาร กิจกรรมการเรียนการสอนและกิจกรรมเสริมหลักสูตรอย่างหลากหลาย เหมาะสมกับธรรมชาติและสนองตอบความต้องการของนักเรียน ให้นักเรียนรู้จักศึกษาหาความรู้ แสวงหาคำตอบ สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง รู้จักคิดวิเคราะห์ คิดแก้ปัญหาและตัดสินใจ รู้จักบูรณาการเชื่อมโยงสาระความรู้และทักษะด้านต่างๆ และแนวคิดจากสิ่งที่เรียนรู้ในห้องเรียนกับความจริงของชีวิต สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น และมีความรับผิดชอบต่อส่วนรวมในบรรยากาศความเป็นประชาธิปไตย ซึ่งแนวทางดังกล่าวจะเกิดขึ้นได้อย่างสมบูรณ์ก็ต่อเมื่อทุกภาคส่วนให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณภาพกระบวนการเรียนการสอนนั่นเอง ซึ่งแนวทางพัฒนานี้เป็นสิ่งที่สำคัญเป็นอย่างยิ่ง เพราะจะเป็นปัจจัยหลักในการกำหนดคุณภาพของประชากรในอนาคต

การเรียนการสอนหลักสูตรภาษาไทยในระดับชั้นมัธยมศึกษา มุ่งเน้นให้ผู้เรียนเกิดทักษะทางภาษาทั้งการฟัง การพูด การอ่านและการเขียน ซึ่งทักษะทางภาษาเหล่านี้ นอกจากจะเป็นพื้นฐานในการเรียนในระดับสูงแล้ว ยังเป็นแนวทางในการแสวงหาความรู้ความชำนาญในด้านต่างๆ อีกด้วย แต่ปัจจุบันนี้การเรียนวิชาภาษาไทยพบข้อปัญหาหลายประการ เพราะการจัดการเรียนวิชาภาษาไทยเท่าที่ผ่านมา อาจกล่าวได้ว่าไม่ประสบผลสำเร็จตามที่หลักสูตรกำหนดเท่าที่ควร ทำให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่น่าพอใจและมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อวิชาภาษาไทย

โดยเฉพาะเกี่ยวกับวิธีสอน ที่ครูมักเน้นความรู้ให้ผู้เรียนท่องจำหลักภาษาข้อบังคับต่างๆ มากเกินไป โดยไม่คำนึงถึงบรรยากาศในการเรียน ทำให้ผู้เรียนเห็นว่าวิชาภาษาไทยเป็นวิชาที่ไม่น่าเรียน (สนม ครูทเมือง 2539) และผลการวิจัยเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทย พบว่าครูใช้การจัดการเรียนรู้แบบบรรยายมากที่สุด ขาดเทคนิคที่น่าสนใจในการจัดการเรียนรู้ ซึ่งแท้จริงแล้วผู้เรียนต้องการให้ครูจัดกิจกรรมประกอบการเรียนและกิจกรรมเสริมหลักสูตรให้มากขึ้น (ศูนย์พัฒนาหลักสูตร กรมวิชาการ 2543) ด้วยสาเหตุที่การเรียนการสอนส่วนใหญ่ยึดเอาเนื้อหาเป็นหลัก และยึดครูเป็นศูนย์กลาง มุ่งเน้นการสอนให้จำมากกว่าสอนให้คิดและปฏิบัติ สอนเนื้อหามากกว่าสอนแสวงหาความรู้ มิได้ดึงเอาศักยภาพของนักเรียนมาใช้ ทำให้ผู้เรียนไม่เห็นประโยชน์ของสิ่งที่เรียน ขาดทักษะการแก้ปัญหา คิดสร้างสรรค์ การแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ซึ่งจะเป็นผลทำให้เกิดความบกพร่องใน การเรียน ดังนั้นครูจึงควรสร้างบรรยากาศในการจัดกิจกรรมต่างๆ ที่น่าสนใจและสนุกสนาน ทั้งนี้เพื่อปลูกฝังให้ผู้เรียนมีใจรักและศรัทธาในการเรียนวิชาภาษาไทยนักเรียนจะตั้งใจเรียนร่วมกิจกรรมเป็นอย่างดี และเกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริง (กองวิจัยทางการศึกษา 2542)

ดังนั้นในการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยด้านทักษะการใช้ภาษาจึงควรต้องปรับรูปแบบใหม่ ซึ่งทักษะการใช้ภาษาเป็นทักษะที่สอนยาก และมีรูปแบบที่สลับซับซ้อน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของสำนวน สุภาษิต และคำพังเพย เพราะผู้เรียนส่วนใหญ่ยังไม่สามารถเข้าใจความหมายของคำเหล่านั้นได้อย่างชัดเจนที่จะทำให้สามารถเขียนสำนวน สุภาษิต คำพังเพย ได้ถูกต้องตามความหมายของโวหารเหล่านั้น เพราะการเรียนเรื่องเหล่านี้ต้องอาศัยความเข้าใจ เพื่อให้เกิดจินตนาการที่ถูกต้องตามทักษะการใช้ภาษา กล่าวได้ว่าการเรียนเรื่องสำนวน สุภาษิต และคำพังเพยนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่ครูผู้สอนจะต้องมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องสำนวนไทยเป็นอย่างดี รวมทั้งจะต้องมีกลวิธีการสอนที่ทำให้ให้นักเรียนเข้าใจความหมาย สามารถจดจำ และนำไปใช้ได้ถูกต้อง รวมทั้งกลวิธีการสอนของครูที่มีความสำคัญ โดยการเรียนการสอนควรเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ครูต้องรู้จักการจูงใจให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจในการเรียน เพราะแรงจูงใจนี้จะกระตุ้นผู้เรียนให้เกิดพฤติกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผลของการเกิดความรู้ความเข้าใจอย่างแท้จริง

จากแนวคิดดังกล่าวข้างต้น ทำให้ผู้ศึกษาสนใจที่จะพัฒนาสื่อการเรียนการสอนโดยนำบทเรียนสำเร็จรูป มาใช้ในการสอนวิชาภาษาไทย เรื่องสำนวน สุภาษิต และคำพังเพย สำหรับนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนปัญจทรัพย์ กรุงเทพมหานคร เพื่อช่วยเสริมความรู้ความแม่นยำให้แก่ผู้เรียน ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

2.1 เพื่อพัฒนาบทเรียนสำเร็จรูปวิชาภาษาไทยเรื่อง สำนวน สุภาษิต และคำพังเพย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนปทุมทรัพย์ กรุงเทพมหานคร ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์

2.2 เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ก่อนและหลังการใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

3. สมมุติฐาน

3.1 บทเรียนสำเร็จรูปวิชาภาษาไทยเรื่อง สำนวน สุภาษิต และคำพังเพย สามารถเพิ่มประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80

3.2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หลังการใช้บทเรียนสำเร็จรูปสูงกว่าก่อนการใช้

4. ขอบเขตการวิจัย

4.1 เนื้อหาที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ในบทเรียนสำเร็จรูป เรื่องสำนวน สุภาษิต และคำพังเพย โดยค้นคว้าจากแบบเรียนวิชาภาษาไทยระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในหลักสูตรขั้นพื้นฐานกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2551 และพจนานุกรมภาษิต คำพังเพย สำนวนไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน

4.2 ระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า จะดำเนินการทดลองในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556 ใช้เวลาในการทดลอง 6 คาบ คาบละ 50 นาทีเป็นเวลา 3 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 คาบ

4.3 ตัวแปรที่ศึกษา

4.3.1 **ตัวแปรต้น** คือ บทเรียนสำเร็จรูป เรื่องสำนวน สุภาษิต และคำพังเพย

4.3.2 **ตัวแปรตาม** คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

4.4 สถานที่และระยะเวลาทำการวิจัย โดยการศึกษาครั้งนี้จัดทำขึ้นที่ โรงเรียนปทุมทรัพย์ กรุงเทพมหานคร

5. นิยามศัพท์เฉพาะ

5.1 บทเรียนสำเร็จรูป หมายถึง บทเรียนแบ่งเนื้อหาออกเป็นส่วนย่อยๆ และต่อเนื่องกัน โดยลำดับ เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายของการสอนที่กำหนดเอาไว้ล่วงหน้าอย่างชัดเจน เนื้อหาที่เรียนแบ่งเป็นส่วนย่อยๆ เรียกว่า กรอบแต่ละกรอบบรรจุความรู้และคำถามที่จะให้ผู้เรียนตอบในช่องว่างหรือเลือกตอบโดยให้ผู้เรียนตอบสนองไปตามลำดับขั้นจนบรรลุจุดมุ่งหมายที่วางไว้ เมื่อมีการตอบสนองทุกกรอบผู้เรียนจะทราบทันทีว่าถูกหรือผิดหากตอบถูกก็เป็นการย้ำ หากตอบผิดก็จะมีคำตอบที่ถูกต้องซึ่งจะทำหน้าที่แก้คำตอบที่ผิดนั้นให้ถูก โดยอาศัยทฤษฎีความสัมพันธ์ของสิ่งเร้ากับการตอบสนองตามหลักจิตวิทยาการเรียนรู้ของธอร์นไคค์ ซึ่งเสนอความรู้เป็นบทบรรยายที่มีภาพประกอบ

5.2 บทเรียนสำเร็จรูปเรื่อง จำนวน สุภาพิต และคำพังเพย หมายถึง บทเรียนที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้นสำหรับผู้เรียน ให้เรียนตามลำดับจากง่ายไปหายาก โดยการจัดเนื้อหาออกเป็นส่วนย่อยๆ ในบทเรียนสำเร็จรูปเกมเรื่องจำนวน สุภาพิต และคำพังเพย รวมทั้งหมด 3 ชุด

5.3 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ความรู้ ความจำ ความเข้าใจ การนำไปใช้การวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมินค่าในเรื่องจำนวน สุภาพิต และคำพังเพย ของนักเรียน จากการเรียนด้วยบทเรียนสำเร็จรูป ซึ่งวัดได้จากคะแนนการทำแบบฝึกหัดระหว่างเรียนและแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ท้ายบทเรียน

5.4 ประสิทธิภาพของบทเรียนสำเร็จรูป (E_1/E_2) หมายถึง คุณภาพของบทเรียนสำเร็จรูป เรื่องจำนวน สุภาพิต และคำพังเพย ที่ผู้ศึกษาได้พัฒนาขึ้น และมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ $E_1/E_2 = 80/80$ โดย

เกณฑ์ $E_1 = 80$ หมายถึง ประสิทธิภาพของกระบวนการ ซึ่งเป็นค่าร้อยละของคะแนนเฉลี่ยจากการทำบทเรียนสำเร็จรูปของนักเรียน ซึ่งไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80

เกณฑ์ $E_2 = 80$ หมายถึง ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ ซึ่งเป็นค่าร้อยละของคะแนนเฉลี่ยจากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์หลังการใช้บทเรียนสำเร็จรูป ของนักเรียน ซึ่งไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80

6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

6.1 ได้บทเรียนสำเร็จรูปวิชาภาษาไทย เรื่อง สำนวน สุภาษิต และคำพังเพย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80

6.2 สามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยเรื่อง สำนวน สุภาษิต และคำพังเพยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ให้ดีขึ้น

6.3 ได้แนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เรื่อง สำนวน สุภาษิต และคำพังเพยที่มีประสิทธิภาพ สามารถใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมให้นักเรียนเรียนรู้ได้อย่างมีคุณภาพ

6.4 เป็นแนวทางสำหรับครูผู้สอนภาษาไทยในระดับชั้นอื่นๆ ในการพัฒนาบทเรียนสำเร็จรูป เพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาไทย และเป็นแนวทางในการพัฒนาบทเรียนสำเร็จรูปวิชาภาษาไทยในเนื้อหาอื่นๆ ต่อไป

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบทเรียนสำเร็จรูป เรื่องสำนวนสุภาษิต และคำพังเพย ผู้ศึกษาขอเสนอตามหัวข้อ ดังนี้

1. บทเรียนสำเร็จรูป

1.1 ประวัติความเป็นมาของบทเรียนสำเร็จรูป

บทเรียนสำเร็จรูปเป็นนวัตกรรมทางการศึกษาอย่างหนึ่ง ซึ่งได้รับความสนใจในวงการศึกษไทยเป็นอย่างมาก บุญเกื้อ (2542) และ ชีระชัย (2532) ได้กล่าวถึงประวัติความเป็นมาของบทเรียนสำเร็จรูป พอสรุปได้ดังนี้

บทเรียนสำเร็จรูปมีจุดเริ่มต้นที่สหรัฐอเมริกา โดยศาสตราจารย์ เพรสซี่ (Presscy) แห่งมหาวิทยาลัย โอไฮโอ ได้ประดิษฐ์เครื่องสอน (teaching machine) สำหรับทดสอบนักเรียนขึ้นเมื่อ พ.ศ.2563 และได้ทำการปรับปรุงออกเผยแพร่ในปี พ.ศ.2472 แต่ไม่ได้รับความสนใจจากบุคคลทั่วไปนัก จนกระทั่ง เบอรัส สกินเนอร์ (Burrhus F. Skinner) แห่งมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด สหรัฐอเมริกา ได้ประดิษฐ์เครื่องช่วยสอนแบบอัตโนมัติ โดยอาศัยหลักการวางเงื่อนไขการเรียนรู้แบบปฏิบัติการ ซึ่งนำไปสู่การสร้างบทเรียนโปรแกรม สกินเนอร์จึงได้เสนอผลงานออกเผยแพร่ในสารสาร Science เมื่อปี พ.ศ. 2500 ทำให้บทเรียนโปรแกรมแพร่หลายไปทั่วสหรัฐอเมริกา และประเทศอื่นๆ ผลการค้นคว้านี้เองทำให้ สกินเนอร์ได้รับการยกย่องว่า เป็นผู้ให้กำเนิดบทเรียนโปรแกรมแบบเชิงเส้น ซึ่งลำดับดังนี้

ขั้นที่ 1: เสนอข้อมูลหรือเนื้อหาสาระตามลำดับขั้นคราวละ 1 ข้อ

ขั้นที่ 2: มีวิธีการให้ผู้เรียนหาคำตอบต่อปัญหาแต่ละข้อ

ขั้นที่ 3: บอกให้ผู้เรียนทราบทันทีว่าคำตอบถูกหรือผิด

ต่อมา มีนักจิตวิทยาอีกคนหนึ่ง คือ นอร์แมน เอ โครเดอร์ (Norman A. Crowder) ได้สร้างบทเรียนโปรแกรมขึ้นอีกแบบหนึ่ง โดยแบ่งเนื้อหาออกเป็นส่วนๆ ความยาวไม่มากนักตั้งคำถามมีคำตอบให้เลือกตอบถึงสี่คำตอบ ถ้าตอบถูกก็เรียนเนื้อหาในส่วนต่อไป ถ้าตอบผิดจะมีคำอธิบายว่าทำไมถึงผิดแล้วให้กลับไปศึกษาเนื้อหาเดิมนั้นใหม่อีกครั้ง แล้วเลือกคำตอบใหม่ โดย

วิธีนี้นักเรียนแต่ละคนจะเรียนแตกต่างกันไป บทเรียน โปรแกรมแบบนี้เรียกว่า บทเรียน โปรแกรมแบบแตกกิ่ง หรือแบบสาขา แบบเรียน โปรแกรมได้รับการพัฒนาต่อๆ มา โดยอาศัยแนวคิดของสกินเนอร์ และ โครเดอร์ เป็นหลัก แบบเรียน โปรแกรมในระยะหลังๆ ได้นำเอาเทคนิคการวิเคราะห์งานเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้มาใช้ร่วมด้วยและได้มีการนำสื่อการสอนประเภทต่างๆ มาใช้ในการเรียนแบบโปรแกรมร่วมกับแบบเรียน โปรแกรมด้วย

1.2 ความหมายของบทเรียนสำเร็จรูป

บทเรียนสำเร็จรูป คือสื่อการเรียนการสอนแบบหนึ่ง ที่สร้างขึ้นในรูปของบทเรียน โดยจัดลำดับเนื้อหาในรูปของกรอบ บรรจุเนื้อหาทีละน้อยเรียงลำดับจากสิ่งง่ายไปหายาก เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามความสามารถและความสนใจของตนเอง เป็นลักษณะการเรียนรู้ที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคล มีการเสริมกำลังใจและจัดสิ่งเร้าให้ผู้เรียนตอบสนองทุกขั้นตอนของการเรียน มีคำตอบเป็นข้อมูลย้อนกลับทันทีและผู้เรียนสามารถประเมินผลด้วยตนเอง โดยนักการศึกษาอีกหลายๆ ท่านได้กล่าวถึงความหมายของบทเรียนสำเร็จรูปเพิ่มเติมไว้ ดังนี้

กุศยา แสงเดช (2545) กล่าวว่าบทเรียนสำเร็จรูปเป็นบทเรียนที่มีการเตรียมการ โดยกำหนดเนื้อหา วัตถุประสงค์ วิธีการ ตลอดจนวัสดุอุปกรณ์ไว้ล่วงหน้า เพื่อให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้าและประเมินผลการเรียนด้วยตนเองตามขั้นตอนที่กำหนดไว้

กู๊ด (Good, 1973) ได้ให้ความหมายของบทเรียนโปรแกรมไว้ว่า หมายถึง บทเรียนที่นำมาใช้ในรูปแบบของสมุดแบบฝึกหัด ตำราเรียน เครื่องกลหรือเครื่องประดิษฐ์ทางอิเล็กทรอนิกส์เพื่อช่วยให้ผู้เรียนบรรลุระดับของการกระทำที่ระบุดังนี้

1. เนื้อหาของบทเรียนถูกจัดออกเป็นกรอบ
2. ในแต่ละลำดับขั้นของบทเรียนจะมีคำถามอยู่หนึ่งคำถาม หรือมากกว่านั้นและจะกระทำให้ผู้เรียนได้รับความรู้ในทันทีทันใด แม้ว่าจะตอบคำถามถูกหรือผิดก็ตาม
3. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนก้าวหน้าไปตามความสามารถของตนไม่ว่าจะเรียนแบบด้วยตนเองหรือกลุ่ม

ชม ภูมิภาค (2521) ได้ให้ความหมายของบทเรียนสำเร็จรูปไว้ว่า หมายถึง การเรียนการสอนที่แบ่งเนื้อหาออกเป็นส่วยย่อยๆ และต่อเนื่องกันไปตามลำดับเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายในการสอนที่กำหนดไว้ล่วงหน้าอย่างชัดเจน เนื้อหาที่เรียนจะแบ่งเป็นตอนย่อยๆ แต่ละตอนเรียกว่ากรอบ ซึ่งนักเรียนจะต้องอ่านและทำการตอบสนองแต่ละกรอบเป็นลำดับต่อเนื่องกันไปหลายๆ กรอบจนบรรลุเป้าหมายที่วางเอาไว้ เมื่อนักเรียนตอบสนองแต่ละกรอบ นักเรียนก็จะรู้ผลว่าตอบถูกหรือตอบผิด

ไชยยศ เรื่องสุวรรณ (2526) กล่าวว่าบทเรียนสำเร็จรูป หมายถึง บทเรียนที่ ออกแบบจัดลำดับเนื้อหาในรูปของกรอบ หรือเฟรม โดยแต่ละกรอบจะเสนอเนื้อหาเป็นขั้นตอนที่ ละเอียด มีคำถามท้าทายผู้เรียนให้คิดและตอบทุกขั้นตอนของการเรียนมีคำตอบเป็นข้อมูลย้อนกลับ แล้วว่ามีประสิทธิภาพ

ถวัลย์ มาศจรัส (2546) ได้กล่าวไว้ว่า บทเรียนสำเร็จรูป คือ บทเรียนที่ผู้สอนจัดทำ ขึ้นเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการจัดการเรียนรู้ ให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการการเรียนรู้ในแต่ละสาระการ เรียนรู้ที่กำหนดไว้ในบทเรียนแต่ละบทเรียนด้วยตนเอง โดยเริ่มจากเนื้อหาที่ง่ายไปสู่เนื้อหาที่ยากขึ้น ไปตามลำดับเป็นบทเรียนที่สร้างขึ้นโดยกำหนดเนื้อหา วัตถุประสงค์ วิธีการ และสื่อการเรียนการสอนไว้ล่วงหน้าผู้เรียนสามารถศึกษาค้นคว้าและประเมินผลการเรียนด้วยตนเองตามขั้นตอนที่ กำหนดไว้

ธีระชัย ปุณณโชติ (2532) ได้ให้ความหมายว่า การสอนที่มีการจัดระบบการเรียน การสอนให้ผู้เรียนได้เรียนตามความสามารถของตนเอง ด้วยการลงมือประกอบกิจกรรมอย่าง กระชับกระเฉงตามลำดับขั้นที่ละเอียดๆ มีโอกาสได้รับข้อติชมทันที ก้าวหน้าไปตามความสามารถ และความสะดวกของแต่ละคน

บุญเกื้อ ควรหาเวช (2542) กล่าวว่าบทเรียนสำเร็จรูปเป็นการจัดระบบการเรียน การสอน ให้ผู้เรียนได้เรียนตามความสามารถของตนเองอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้ผลิตบทเรียน สำเร็จรูปอาจจะสร้างออกมาในลักษณะของเครื่องมือที่เรียกว่าเครื่องช่วยสอน ในลักษณะของตำรา หนังสือหรือแบบเรียน

เป็รื่อง กุมุท (2527) กล่าวว่าบทเรียนสำเร็จรูป หมายถึง ลำดับประสบการณ์ที่จัด วางไว้สำหรับผู้เรียนเป็นลำดับที่ละเอียดๆ โดยการตอบปัญหาและการตรวจคำตอบด้วยตนเอง ซึ่งเป็นกิจกรรมที่จัดให้ผู้เรียนได้เรียนตามความสามารถของตนเอง

วัฒนาพร ระงับทุกข์ (2541) กล่าวว่าบทเรียนสำเร็จรูป เป็นการจัดระบบการเรียน การสอนให้ผู้เรียนได้เรียนตามความสามารถของตน ด้วยการกระทำกิจกรรมอย่างกระตือรือร้น ตามลำดับขั้นที่ละเอียดๆ โดยได้รับผลติชมทันที ก้าวหน้าไปตามความสามารถและความสะดวกของ แต่ละบุคคล เป็นบทเรียนที่เสนอเนื้อหาของวิชาใดวิชาหนึ่งที่ละเอียดในรูปของกรอบ

สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ (2545) กล่าวถึงบทเรียนสำเร็จรูป เป็นบทเรียนที่ นำเนื้อหาสาระที่จะให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ มาแบ่งเป็นหน่วยย่อยหลาย ๆ กรอบ เพื่อให้ง่ายต่อการ เรียนรู้ในแต่ละกรอบจะมีเนื้อหาคำอธิบายและคำถามที่เรียบเรียงไว้ต่อเนื่องกัน โดยเริ่มจากง่ายไป หายาก เพื่อมุ่งให้เกิดการเรียนรู้ตามลำดับ

เสาวนีย์ สิกขาบัณฑิต (2529) กล่าวถึงบทเรียนสำเร็จรูปว่า เป็นบทเรียนที่สำเร็จรูปในตนเอง จัดประสบการณ์ให้นักเรียนตามลำดับขั้นตอนหรือเป็นกรอบๆ ตามลำดับ เรียนได้ด้วยตนเองสามารถตรวจสอบความก้าวหน้าในการเรียนรู้ได้ตามลำดับขั้นตอนได้ด้วยตนเอง ในเนื้อหาแต่ละกรอบจะมีคำถามเพื่อตรวจสอบความเข้าใจในเนื้อหานั้นและมีคำตอบเฉลยไว้ให้ ถ้านักเรียนตอบผิดจะอ่านเนื้อหาในกรอบนั้นใหม่แล้วตอบคำถามอีกครั้ง เมื่อตอบถูกก็จะเรียนในกรอบต่อไป

จากคำจำกัดความทั้งหลาย สามารถให้คำจำกัดความเพิ่มเติมได้ว่าบทเรียนสำเร็จรูปคือ บทเรียนที่ลำดับการสอนโดยยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลาง มีการจัดเตรียมการสอนตามลำดับขั้นการเรียนรู้ เริ่มจากง่ายไปหายาก ให้ความรู้ที่ละน้อยและต่อเนื่อง มีคำถามเฉลยกิจกรรมเพื่อตรวจสอบความเข้าใจเป็นระยะๆ อย่างอิสระเต็มที่และนักเรียนสามารถประเมินความรู้ได้ด้วยตนเองเป็นรายบุคคล นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้ตามความสามารถและความต้องการของตนเอง ส่งเสริมความรับผิดชอบต่อตนเองช่วยให้ผลสัมฤทธิ์ในการเรียนสูงขึ้น และเกิดพัฒนาการในการเรียนเพิ่มขึ้นด้วย

1.3 ลักษณะสำคัญของบทเรียนสำเร็จรูป

บทเรียนสำเร็จรูปมีลักษณะเป็นบทเรียนที่สร้างขึ้นเพื่อให้ผู้เรียนสามารถศึกษาได้ด้วยตนเอง ตามความสามารถของแต่ละคน โดยเนื้อหาจะเรียงลำดับจากง่ายไปหายาก มีคำถามและคำตอบ โดยใช้หลักจิตวิทยาเป็นแรงจูงใจ ได้มีผู้กล่าวถึงลักษณะของบทเรียนสำเร็จรูปไว้หลายท่านด้วยกัน เช่น อาคม จันทสุนทร และเชาวลิต ชำนาญ (2521) บุญเกื้อ ควรหาเวช (2542) ไพโรจน์ เบาลใจ (2520) บุญเหลือ ทองเอี่ยม และสุวรรณ นาฏ (2520) เป็นต้น ซึ่งพอสรุปลักษณะสำคัญของบทเรียนสำเร็จรูปได้ดังต่อไปนี้

1. กำหนดวัตถุประสงค์เอาไว้อย่างชัดเจน สามารถวัดได้จริง หรือที่เรียกว่าจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม
2. เนื้อหาวิชาจะแบ่งเป็นหน่วยย่อยๆ เรียกว่า “กรอบ” (frame) เรียงลำดับจากง่ายไปหายาก ในแต่ละกรอบจะมีข้อความตั้งแต่ประโยคสั้นๆ 2-3 ประโยค ไปจนถึงข้อความ 2-3 ตอนแล้วแต่ความเหมาะสม เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ไปตามลำดับขั้น
3. ผู้เรียนต้องปฏิบัติหรือตอบสนองกิจกรรมต่างๆ ที่กำหนดไว้ในกรอบ อาจจะเป็นการตอบคำถามหรือเติมคำในช่องว่าง เพื่อเป็นการย้ำทวนและผู้เรียนได้ทดสอบตนเองอยู่ตลอดเวลา
4. การตอบของนักเรียนจะได้รับการเสริมแรง (reinforcement) โดยการทราบคำตอบโดยทันทีจากการเฉลย และอาจจะมีคำอธิบายเพิ่มเติมให้ด้วย

5. ผู้เรียนค่อยๆ เรียนเพิ่มขึ้นทีละขั้นเรื่อยๆ เป็นการก้าวจากสิ่งที่รู้แล้วไปสู่ความรู้ใหม่ ที่บทเรียนสำเร็จรูปเตรียมไว้ให้

6. ผู้เรียนมีโอกาสเรียนได้ด้วยตนเอง ไม่จำกัดเวลาจะมากหรือน้อยเพียงใด ย่อมขึ้นอยู่กับสติปัญญาและความสามารถของนักเรียนแต่ละคน

7. บทเรียนสำเร็จรูปจะมีการวัดผลที่แน่นอน คือ มีทั้งการทำสอบย่อยในระหว่างที่เรียน มีการทดสอบก่อนเรียน และหลังเรียนเพื่อวัดความก้าวหน้าในการเรียนให้เห็นอย่างชัดเจนด้วย

นอกจากนี้ยังมีนักวิจัยอีกท่านหนึ่งคือ เกษม สุริยวงศ์ (2527) กล่าวถึงบทเรียนสำเร็จรูปไว้ในอีกแง่มุมหนึ่งคือ การเรียนการสอนแบบสำเร็จรูปเป็นการสนองความคิด ความแตกต่างระหว่างบุคคล เพื่อให้นักเรียนได้เรียนไปตามขีดความสามารถของคนที่อยู่ในอัตราการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน การเรียนการสอนที่จัดว่าเป็นแบบสำเร็จรูปนั้นจึงต้องอยู่ในลักษณะ หรือสภาพการณ์ 4 ประการดังนี้

1. การแบ่งขั้นตอนการเรียนรู้เป็นหน่วยย่อยๆ และเรียงลำดับจากง่ายไปสู่ยาก เป็นการจัดความรู้หรือเนื้อหาวิชาให้ผู้เรียนได้เรียนไปทีละขั้นตอน และแต่ละขั้นย่อยๆ นั้นได้มีการเรียงลำดับจากง่ายไปหายาก และไม่เป็นการขัดเขี่ยความรู้ให้แก่ผู้เรียนเพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้โดยง่าย

2. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนการสอนอย่างกระฉับกระเฉง โดยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้โดยการกระทำของตนเอง อาจจะจัดในรูปการซักถามเพื่อให้ผู้เรียนได้ตอบคำถาม การทดสอบการอภิปราย หรือวิธีการใดก็ตามโดยอาศัยหลักการทางจิตวิทยา ในเรื่องการนำเสนอ สิ่งเร้าเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการตอบสนอง การเรียนการสอนที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมและเป็นไปอย่างทั่วถึงทุกคนมิใช่ว่าตอบสนองเพียงบางคน ซึ่งการเรียนการสอนในลักษณะนี้ทำให้ผู้เรียนรู้ไม่เบื่อหน่ายต่อบทเรียน

3. ให้ผู้เรียนได้ทราบผลการเรียนของตนเองทันทีทันใด ภายหลังจากที่ผู้เรียนได้ตอบสนองต่อสิ่งเร้าแล้วควรแจ้งหรือเฉลยคำตอบที่ถูกต้องให้ผู้เรียนได้ทราบผลทันทีทันใด ไม่ล่าช้า ยกตัวอย่างเช่นการตรวจแบบฝึกหัดนักเรียน ครูควรได้รับตรวจและส่งคืนไปให้นักเรียนให้เร็วที่สุดเท่าที่จะทำได้ นักเรียนจะได้ทราบผลการทำแบบฝึกหัดของตน เพื่อประโยชน์ในการแก้ความเข้าใจผิดทันที และทำให้การเรียนรู้ของนักเรียนเป็นไปอย่างต่อเนื่องไม่ขาดตอน การแจ้งเกรดหรือบอกคะแนน การเฉลยข้อสอบ ฯลฯ สิ่งเหล่านี้เป็นการแจ้งผลให้ผู้เรียนทราบ ซึ่งเน้นในเรื่องความฉับพลันมิฉะนั้นแล้วผู้เรียนจะเกิดความเบื่อหน่ายและทำให้การเรียนรู้ไม่ต่อเนื่อง

4. ให้ผู้เรียนประสบผลสำเร็จทางการเรียนเป็นเรื่องๆ เนื่องจากการแบ่งชั้นการเรียนออกเป็นหน่วยย่อยๆ เพื่อให้ง่ายต่อการเรียนรู้ และยังแจ้งผลการตอบสนองต่อผู้เรียนอย่างฉับพลันทำให้ผู้เรียนได้ทราบความพอใจในความสำเร็จของตน เป็นการให้รางวัลซึ่งถือว่าเป็นการเสริมแรงอย่างหนึ่ง ทำให้ผู้เรียนอยากจะเรียนรู้ต่อไป

ทองพูล บุญอึ้ง (2535) ได้อธิบายการเขียนบทเรียนสำเร็จรูปไว้ว่า

1. การตอบสนองทันที ซึ่งผู้เรียนจะเรียนรู้ได้คตินั้นต้องสนใจในบทเรียนเสียก่อน และสิ่งที่จะทำให้นักเรียนสนใจบทเรียนต่อไปนั้น คือ มีโอกาสตอบสนองบทเรียนได้ด้วยตนเองซึ่งอาจให้ตรวจคำตอบ เลือกรับคำตอบและให้ทำ หรือเขียนอะไรสักอย่าง

2. ให้ผิดแต่ละน้อย สิ่งสำคัญอย่างหนึ่งคือ ไม่สามารถตอบคำถามได้ถูกต้องหรือผิดน้อยที่สุด ในกรณีที่เกิดก็ให้เขาได้แก้ตัวหรือเรียนรู้จากการกระทำผิด เข้าลักษณะผิดเป็น ครูนั่นเอง

3. ตรวจสอบการเรียนรู้ เมื่อผู้เรียนได้รู้ว่าสิ่งที่เขากระทำถูกต้อง เป็นคำตอบก็เป็นกำลังใจให้ผู้เรียนที่จะเรียนต่อไป ตรงกันข้ามถ้าผู้เรียนทำผิดก็มีโอกาสแก้ไขสิ่งที่ผิดพลาด

สุนันท์ สังข์อ่อง (2542) อธิบายถึงลักษณะของบทเรียนสำเร็จรูปไว้ว่า บทเรียนสำเร็จรูปจะมีลักษณะเป็นการจัดเนื้อหาที่จะให้นักเรียนเรียนรู้เป็นข้อย่อยๆ แต่ละข้อเรียกว่า กรอบ และในแต่ละกรอบจะประกอบด้วยองค์ประกอบ 5 อย่างคือ ข้อมูล อาจเป็นรูปคำอธิบาย แผนภาพ รูปภาพ หรือแผนผัง ฯลฯ คำถามเพื่อกระตุ้นให้นักเรียนคิดและใช้ความรู้ที่ได้จากข้อมูลที่ให้ช่องว่างให้เติมตอบช่องคำตอบที่ถูกต้องเป็นส่วนที่ให้นักเรียนใช้กระดาษปิดไม่ให้เห็นกระดาษคำตอบขณะที่ศึกษาในแต่ละกรอบและเมื่อนักเรียนเติมคำตอบลงในช่องว่างแล้วจึงเปิดดูคำตอบที่ถูกต้องในส่วนนี้เพื่อให้นักเรียนจะได้ทราบว่าตนตอบถูกหรือไม่ และองค์ประกอบสุดท้ายคือ คำชี้แจงเป็นส่วนที่เป็นข้อความที่จะชี้แจงกิจกรรมที่นักเรียนจะกระทำเมื่อศึกษากรอบนั้นๆ เสร็จสมบูรณ์แล้วกล่าวโดยสรุปได้ว่า บทเรียนสำเร็จรูปยึดหลักพื้นฐานของทฤษฎีการวางเงื่อนไขขึ้นนั่นเอง กล่าวคือ นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียน คือเป็นผู้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมในบทเรียนนั้นด้วยตนเอง ต้องกระทำตอบสนองอย่างใดอย่างหนึ่งตามที่บทเรียนได้จัดสถานการณ์ไว้ การตอบสนองนั้นอาจจะได้รับการเสริมแรงเมื่อเกิดการเรียนรู้หรือมีพฤติกรรมตอบสนองที่ถูกต้องเปรียบเสมือนคำตอบที่ถูกต้องเป็นตัวเสริมแรง เพราะเมื่อนักเรียนตอบถูกก็จะทราบผลทันที

ถวัลย์ มาศจัส (2546: 20) กล่าวว่าไว้ว่า ลักษณะสำคัญของบทเรียนสำเร็จรูปได้แก่ การออกแบบบรรจุเนื้อหาและสาระการเรียนรู้ออกเป็นกรอบ ซึ่งเนื้อหาและสาระการเรียนรู้ดังกล่าวจะนำมาจัดทำเป็นหน่วยการเรียนรู้ย่อยๆ แล้วบรรจุเนื้อหาสาระการเรียนรู้ย่อยๆ ดังกล่าวลงไป ในกรอบแต่ละกรอบให้มีความสัมพันธ์และเรียงลำดับเนื้อหาจากง่ายไปยาก

จากความหมายต่างๆ ที่ได้กล่าวมาโดยลำดับ พอจะสรุปลักษณะของบทเรียนสำเร็จรูปได้ว่าบทเรียนสำเร็จรูปคือ บทเรียนที่สร้างขึ้นเพื่อให้เป็นแบบเรียนที่เรียนได้ด้วยตนเอง โดยแบ่งเนื้อหาออกเป็นหน่วยย่อยๆ สั้นๆ เรียกว่ากรอบ แต่ละกรอบบรรจุคำอธิบายและคำถามต่อเนื่องกัน ไปเริ่มจากง่ายไปหายาก เมื่อผู้เรียนเรียนรู้จากบทเรียนนี้ พร้อมทั้งตอบคำถามด้วยการเลือกคำตอบที่ถูกต้องหรือเติมคำลงในช่องว่าง และได้รับการเฉลยคำตอบทันที เป็นแรงกระตุ้นให้เกิดความเข้าใจอยากทำบทเรียนต่อไปเมื่อตอบถูกหรือรู้คำตอบที่ถูกต้องทันทีเมื่อตอบผิด ระยะเวลาการเรียนรู้ขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้เรียน

1.4 จิตวิทยาที่เป็นพื้นฐานของบทเรียนสำเร็จรูป

ในการสร้างบทเรียนสำเร็จรูปนั้น จะสร้างขึ้นโดยอาศัยทฤษฎีทางจิตวิทยาการเรียนรู้มาใช้เป็นหลักหลายทฤษฎีด้วยกัน เช่น ทฤษฎีของสกินเนอร์ ได้ยึดหลักการเสริมแรงมาใช้ในการสอนและ เป็นการสร้างบทเรียนสำเร็จรูป เปรื่อง กุมุท (รัชดา ขำครุฑ 2540) กล่าวถึงทฤษฎีของสกินเนอร์ที่ทำให้ได้หลักการนำมาใช้ในการเรียนโดยการใช้บทเรียนสำเร็จรูป ดังนี้

1. เงื่อนไขการตอบสนอง พฤติกรรมส่วนมากของมนุษย์ประกอบด้วย การตอบสนองที่แสดงออกมา พฤติกรรมเหล่านี้จะเกิดขึ้นบ่อยเพียงไร ด้วยความถี่ที่เรียกว่าอัตราตอบสนองหรืออัตราการแสดงออกของพฤติกรรมการเรียนรู้ การสร้างเงื่อนไขเป็นสิ่งที่จะต้องทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการตอบสนอง และการเปลี่ยนแปลงจะเกิดขึ้นได้เพราะมีการเสริมแรง

2. การเสริมแรง เมื่อสิ่งมีชีวิตมีการตอบสนองผู้ฝึกสามารถจะให้สิ่งเร้าใหม่ซึ่งอาจจะทำให้อัตราการตอบสนองเปลี่ยนแปลงหรืออาจจะไม่ทำให้อัตราการตอบสนองเปลี่ยนแปลง แต่ถ้าสิ่งเร้านั้นสามารถทำให้อัตราการตอบสนองเปลี่ยนแปลง เราเรียกสิ่งเร้านั้นว่าตัวเสริมแรง ถ้าสิ่งเร้านั้นไม่มีผลต่อการทำให้อัตราการตอบสนองเกิดการเปลี่ยนแปลง เรียกว่า ไม่เป็นตัวเสริมแรง สิ่งเร้าที่ดีนั้นต้องให้การเสริมแรงทันทีทันใด

3. การยุติการตอบสนอง ถ้าการตอบสนองนั้นมีการเสริมแรงแล้วจะมีอัตราการตอบสนองที่สูง อาจลดอัตราการตอบสนองลงมาอยู่ในระดับเดิมได้โดยไม่มี การเสริมแรงของการตอบสนองนั้นการตอบสนองก็จะลดความถี่ลงเรื่อยๆ จนกระทั่งไม่สำคัญไม่ทำให้เกิดการเรียนรู้

4. การจัดรูปพฤติกรรม พฤติกรรมการเรียนรู้บางอย่างที่ซับซ้อนมากจะประกอบด้วยขั้นต่างๆ ต่อเนื่องกันไป วิธีการสำคัญเกี่ยวกับการตอบสนองเป็นขั้นๆ คือ การรู้ว่าขั้นสุดท้ายเป็นอะไรมีการเสริมแรงแต่ละขั้นไปเรื่อยๆ ซึ่งจะช่วยให้บรรลุผลได้ เพราะการกระทำเป็นขั้นๆ โดยการตัดจากพฤติกรรมที่มีรูปแบบง่ายๆ และค่อยๆ พัฒนาไปสู่ระบบที่ยากและซับซ้อนนั่นเอง

รัชดา ขำครุฑ (2540) ยังได้เสนอแนวคิดของทอร์นไคค์ซึ่งเป็นผู้ค้นพบกฎการเรียนรู้ซึ่งนำมาประยุกต์ใช้ในบทเรียนสำเร็จรูปคือ

1. กฎแห่งความพร้อม เมื่อนักเรียนมีความพร้อมที่จะเรียนถ้าได้เรียนสมความปรารถนาก็จะเกิดความพอใจ ถ้าไม่ได้เรียนก็จะเกิดความรำคาญใจและเมื่อนักเรียนยังไม่พร้อมที่จะเรียนถ้าถูกบังคับให้เรียนก็ย่อมเกิดความไม่พอใจ

2. กฎแห่งการฝึกหัด พฤติกรรมที่ทำอยู่เสมอย่อมเกิดความคล่องแคล่ว กฎข้อนี้เน้นการกระทำซ้ำบ่อยๆ เพื่อให้เกิดความแน่ใจเรียนรู้ได้นานและคงทนถาวร

3. กฎแห่งผล กล่าวว่า การเชื่อมโยงระหว่างสิ่งเร้ากับการตอบสนองทั้งสองสิ่งจะเชื่อมโยงกันได้ถ้าสามารถสร้างสภาพอันพึงพอใจให้แก่นักเรียนได้ การเชื่อมโยงระหว่างสิ่งเร้ากับการตอบสนองหรือพฤติกรรมที่แสดงออกนั้นถูกต้อง นักเรียนมักสนใจที่จะเรียนฝึกฝนในสิ่งที่ตนเองพอใจและคิดว่าทำได้สำเร็จ

ธีรชัย บุรณโชติ (2532) ยังได้กล่าวถึงทฤษฎีการเรียนรู้ของทอร์ไคค์อีกว่า มีการวางหลักเกณฑ์ไว้ดังนี้

1. สถานการณ์ที่เป็นปัญหา หรือสถานการณ์ที่ต้องการการตัดสินใจ จะเป็นสิ่งเร้าให้ผู้เรียนแสดงพฤติกรรมตอบสนองออกมา

2. ผู้เรียนจะแสดงพฤติกรรมตอบสนองหลายอย่างเพื่อแก้ปัญหานั้นๆ ถ้าได้รับการฝึกฝน จะสามารถทำได้อย่างเป็นระบบ

3. ปฏิกริยาตอบสนองไม่ทำให้เกิดความพอใจ หรือไม่ทำให้เกิดผลสำเร็จใด จะถูกตัดทิ้งไป หรือลดปฏิกริยาการตอบสนองที่ไม่สัมฤทธิ์ผลนั่นเอง

จากทฤษฎีทางจิตวิทยาข้างต้น สามารถสรุปได้ว่าการวางเงื่อนไขในการเรียนบทเรียนสำเร็จรูปนั้นจะต้องเกิดจากสิ่งเร้าภายในตัวผู้เรียนเอง คือให้ผู้เรียนเป็นผู้กระทำเอง ส่วนครูมีบทบาทในการให้แรงเสริม นอกจากนี้การใช้กฎการเรียนรู้ที่สำคัญคือ กฎแห่งความพร้อม กฎแห่งความพอใจหรือกฎแห่งผล และกฎแห่งการฝึกฝน ย่อมทำให้การเรียนมีประสิทธิภาพ และได้ผลลัพธ์ที่อยู่ในเกณฑ์ดี

1.5 คุณประโยชน์ของบทเรียนสำเร็จรูป

ประหยัด จิระวรพงศ์ (2522) ได้กล่าวถึงคุณประโยชน์ของบทเรียนสำเร็จรูปไว้ในหนังสือเกี่ยวกับเทคโนโลยีทางการสอน โดยสรุปได้ว่าบทเรียนสำเร็จรูปมีคุณค่าหลายด้านดังต่อไปนี้

1. ช่วยเหลือและส่งเสริมประสิทธิภาพการเรียน ช่วยทำให้บทเรียนสามารถทำความเข้าใจได้ง่ายขึ้น

2. ช่วยแก้ปัญหาให้กับผู้ที่ไม่มีโอกาสเข้ามาศึกษาในสถาบันการศึกษา ให้สามารถเข้าเรียนสำเร็จรูปเหล่านี้ในการศึกษาด้วยตนเองได้ และใช้เวลาานเท่าใดก็ได้ตามความพอใจของนักเรียน

3. ช่วยเสริมบทเรียนให้กับผู้ที่เรียนรู้ช้าหรือขาดเรียนให้สามารถเข้าใจเนื้อหาวิชานั้นๆ ได้ด้วยมีการเสริมแรงเกิดขึ้นเนื่องจากการทราบบทเรียนในตอนต้นที่ทันใจซึ่งจะช่วยสร้างแรงจูงใจและความสนใจแก่นักเรียน

4. ประหยัดเวลา เพราะผลจากการวิจัยพบว่าบทเรียนสำเร็จรูปสามารถสอนเนื้อหาได้มากกว่าวิธีการสอนอื่นๆ สามารถช่วยแบ่งเบาภาระของครูในการสอน และถ่ายทอดองค์ความรู้รวมถึงข้อเท็จจริงต่างๆ

5. บทเรียนสำเร็จรูปบางชนิดมีสื่อประกอบหลายรูปแบบ เช่น มีรูปภาพ ช่วยให้นักเรียนใช้ประสาทสัมผัสได้หลายทาง ทำให้จำได้ง่าย เกิดการเรียนรู้แบบบูรณาการ

6. การถ่ายทอดเริ่มจากง่ายไปหายาก ทำให้นักเรียนมีความสามารถทุกระดับตามเนื้อหาบทเรียนได้ เป็นการตอบสนองในเรื่องความสามารถและความแตกต่างระหว่างบุคคล

7. ช่วยลดเวลาการทำงานของครู ในการถ่ายทอดองค์ความรู้ให้กับนักเรียน

8. แก้ปัญหาการขาดแคลนครูเพราะครูคนเดียวสามารถนำบทเรียนสำเร็จรูปไปใช้ในการให้ความรู้แก่นักเรียนได้ครั้งละจำนวนมาก

สุนันท์ ปัทมคม (2523) นักเทคโนโลยีทางการศึกษาอีกท่านหนึ่ง ที่กล่าวถึงข้อดีของแบบเรียนสำเร็จรูปไว้ มีดังต่อไปนี้

1. นักเรียนมีโอกาสได้เรียนด้วยตนเอง และเรียนไปตามความสามารถของตนเอง คล้ายกับได้เรียนกับครูตัวต่อตัว

2. ช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนอยากเรียน เพราะมีการเร้าให้ตอบโดยถึงแม้จะตอบผิดก็สามารถแก้ไขความเข้าใจผิดได้ทันทีแต่ก็มีข้อจำกัดคือ ไม่อาจสอนแทนครูได้อย่างสิ้นเชิง เพราะนักเรียนยังต้องการคำชี้แจงของครูอยู่ และเนื้อหาวิชาที่ต้องการตอบสนองในแง่ความคิด เช่น เรียงความจะใช้ไม่ได้ผลและบทเรียนบางบทก็ไม่ตอบสนองให้เกิดผลตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

3. ต้องระมัดระวังเรื่องความแตกต่างระหว่างบุคคลนั้น เพราะนักเรียนแต่ละคนมีความสามารถในการเรียนรู้ไม่เท่ากัน ครูผู้สอนต้องทำความเข้าใจ และปรับกลวิธีในการใช้แบบฝึกสำเร็จรูปให้เหมาะกับนักเรียนแต่ละกลุ่ม

สรุปได้ว่า บทเรียนสำเร็จรูปเป็นสื่อทางเทคโนโลยีการศึกษาชนิดหนึ่งที่นักเรียนสามารถเรียนได้ด้วยตนเองตามความสามารถและความแตกต่างระหว่างบุคคล เรียนได้ตามลำพังเป็นกลุ่ม หรือรายบุคคลเป็นการสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ให้นักเรียนอย่างกว้างขวางเป็นการ

เน้นกระบวนการเรียนรู้มากกว่าเนื้อหา นักเรียนสามารถตรวจสอบวัดประเมินผลความรู้ของตนเองได้ทั้งก่อนเรียน และหลังเรียนด้วยบทเรียนสำเร็จรูป

1.6 รูปแบบของบทเรียนสำเร็จรูป

บทเรียนสำเร็จรูปมีรูปแบบที่แตกต่างกัน เนื่องจากใช้สื่อในการถ่ายทอดสาระการเรียนรู้แตกต่างกันซึ่ง อาคม จันทรสุนทร และเชาวลิต ชำนาญ (2521) ได้อธิบายความแตกต่างของบทเรียนสำเร็จรูปไว้ว่า บทเรียนสำเร็จรูปมีความแตกต่างกันเพราะอาจใช้สื่ออย่างใดก็ได้ เช่น อาจเป็นรูปหนังสืออ่าน เป็นเทปบันทึกเสียงให้ฟังเป็นรายการทางโทรทัศน์ วิทยู फिल्मสตริป ใช้ชมหรืออาจเป็นเครื่องกลก็ได้ นอกจากรูปแบบของบทเรียนสำเร็จรูปแล้วสิ่งที่จะต้องสามารถถ่ายทอดบทเรียนได้บทเรียนสำเร็จรูปต้องอาศัยสื่อในการถ่ายทอดเนื้อหาวิชาแก่นักเรียนซึ่ง บุญเสริม ฤทธาภิรมย์ (2519) ได้อธิบายเกี่ยวกับสื่อที่ใช้กับบทเรียนสำเร็จรูปจะใช้กับสื่อ 2 ประเภทใหญ่ๆ ได้แก่

1. เครื่องสอน เป็นเครื่องหรือสื่อประดิษฐ์ขึ้นมาสำหรับใช้กับบทเรียน ตัวเครื่องมีรูปร่างลักษณะต่างกันไป มักใช้กับไฟฟ้า เพราะส่วนใหญ่เป็นเครื่องอิเล็กทรอนิกส์บทเรียนอาจจะบันทึกในแผ่นกระดาษ สไลด์ फिल्मสตริป เทปบันทึกเสียง फिल्मหรือเจาะเป็นบัตร ใช้กับเครื่องคอมพิวเตอร์ เมื่อนำมาใช้กับเครื่องสอนผู้เรียนก็สามารถเรียนได้โดยปฏิบัติตามคำแนะนำหรือขั้นตอนที่เครื่องสอน หรือบทเรียนสั่งให้ทำ

2. หนังสือเรียนสำเร็จรูป คือบทเรียนสำเร็จรูปที่ปรากฏในรูปแบบเล่มหนังสือหรือหน้ากระดาษ หลักการก็คือ นำบทเรียนมาย่อเป็นหน่วย ข้อหรือกรอบเริ่มต้นจากง่ายไปหายาก นักเรียนสามารถทราบคำตอบได้ทันที แล้วจึงข้ามไปเรียนหน่วยหรือข้อต่อไปหนังสือบทเรียนสำเร็จรูปอาจจะใช้เรียงกันตามลำดับหน่วย ข้อ หรืออาจจะเป็นหนังสือสลับหน้าก็ได้ เมื่ออ่านไปถึงหน่วยใดข้อใดข้อหนึ่งแล้วหนังสือจะมีคำสั่งให้ผู้เรียนข้ามไปเรียนหน้าใดหน้าหนึ่งโดยไม่ต้องเรียงหน้ากัน

บทเรียนสำเร็จรูปจะถูกนำมาสร้างในลักษณะต่างๆ กันตามความเหมาะสมกับจุดประสงค์ เช่น ในลักษณะของเครื่องช่วยสอน หรือบทเรียนสำเร็จรูป ไม่ว่าจะอยู่ในลักษณะใดก็ตาม บทเรียนสำเร็จรูปจะมีลักษณะที่สำคัญ ซึ่งบุญเกื้อ ครอบหาเวช (2542) ได้กล่าวสรุปไว้มีความสำคัญว่า

1. กำหนดวัตถุประสงค์เอาไว้อย่างชัดเจนและสามารถวัดได้จริง
2. เนื้อหาวิชาจะถูกแบ่งออกเป็นหน่วยเล็กๆ หรือย่อยๆ แล้วนำมาจัดลำดับแต่ละขั้น หน่วยย่อยๆ นั้นเรียกว่า กรอบ (Frame) แต่ละกรอบอาจจะมีลักษณะสั้นยาวแตกต่างกันไปตามความเหมาะสม

3. จัดเรียงลำดับกรอบของบทเรียนควรต่อเนื่องจากง่ายไปหายากและเหมาะสมกับความสามารถของผู้เรียน มีการย้ำทวน และให้ผู้เรียนได้ทดสอบกับตนเองตลอดเวลา
4. ผู้เรียนมีโอกาสดบสนองหรือมีส่วนร่วมในการเรียนจากกิจกรรมต่างๆ ที่กำหนดไว้ในกรอบเพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในเนื้อหา และมีทักษะในเรื่องที่เรียน
5. มีการให้ข้อมูลย้อนกลับทันที ผู้เรียนสามารถตรวจสอบคำตอบด้วยตนเองได้ทันทีจากคำเฉลยและอาจมีคำอธิบายเพิ่มเติมให้ด้วย
6. มีการเสริมแรงทุกระยะ ขั้นตอนที่สำคัญเพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดความสนใจและต้องการเรียนต่อไป การเสริมแรงนี้อาจอยู่ในรูปของคำชม หรือการที่ผู้เรียนรู้ว่าตนเองทำได้ถูกต้องแล้ว
7. ไม่จำกัดเวลาในการเรียน ผู้เรียนสามารถใช้เวลาเรียนตามความสามารถของแต่ละคนคนอ่อนอาจใช้เวลามากกว่าคนเก่ง แต่ก็สามารถเรียน ได้สำเร็จเช่นกัน
8. มีการวัดผลที่แน่นอน คือ มีการทดสอบย่อยก่อนเรียนและหลังเรียน เพื่อเกิดความก้าวหน้าในการเรียน

จากที่กล่าวมาข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า รูปแบบของบทเรียนสำเร็จรูปอาจเป็นเครื่องช่วยสอนที่เป็นหนังสือ เป็นสื่ออิเล็กทรอนิกส์ หรือเป็นสื่อการสอนในรูปแบบอื่นๆ ซึ่งต้องสามารถนำไปปรับใช้ได้ ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้สอน และทักษะของผู้เรียน

1.7 ประเภทของบทเรียนสำเร็จรูป

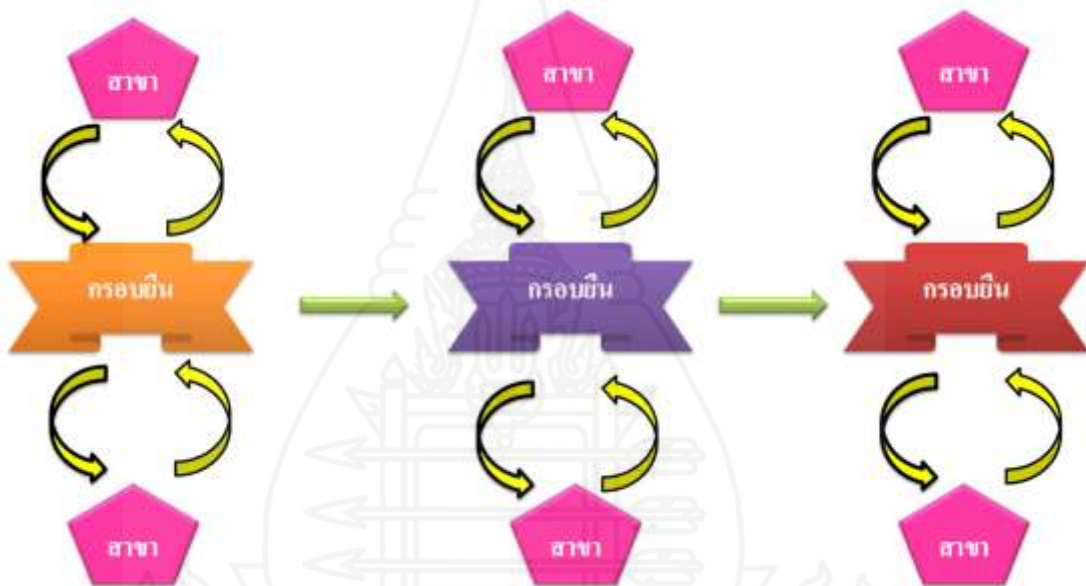
กุศยา แสงเดช (2545) ได้กล่าวไว้ว่าบทเรียนสำเร็จรูปนิยมสร้างได้ใน 3 รูปแบบคือ

1. บทเรียนสำเร็จรูปแบบเส้นตรง (linear programmed text) เป็นแบบเรียนที่เขียนต่อเนื่องไปตามลำดับ โดยให้ความรู้ในกรอบแรกเป็นพื้นฐานความรู้ของกรอบถัดไป สลับกับการถามซึ่งจะให้ตอบว่า ถูกหรือผิด เติมคำในช่องว่าง หรือเลือกตอบ ถ้าตอบถูกให้เรียนกรอบต่อไป แต่ถ้าตอบผิดจะต้องย้อนไปเรียนในกรอบที่ผ่านมา

ภาพที่ 2.1 ภาพแสดงลักษณะของบทเรียนสำเร็จรูปแบบเส้นตรง (linear programmed text)

2. บทเรียนสำเร็จรูปแบบสาขา (branching programmed text) ให้ความสำคัญของความแตกต่างทางสติปัญญาของผู้เรียนแต่ละคน ดังนั้นการให้ผู้เรียนตอบสนองในบทเรียนจึงใช้คำถามแบบเลือกตอบ จากการเลือกตอบของผู้เรียนจะทำให้แต่ละคนก้าวหน้าไปในลักษณะที่ต่างกันไป ผู้เรียนที่ตอบคำถามถูกต้องมีความเข้าใจเนื้อหานั้นๆ ก็จะให้ข้ามกรอบปัญหาบางกรอบที่ไม่จำเป็น สำหรับผู้เรียนไปได้ทำให้ทวนเวลาในการเรียน ส่วนผู้ที่ตอบไม่ถูกต้องซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้เรียนยังไม่เข้าใจบทเรียนกรอบใดกรอบหนึ่ง บทเรียนสำเร็จรูปชนิดนี้จะกำหนดให้เข้าไปสู่กรอบที่จัดไว้เพื่อแนะนำหรือชี้แจงว่าเหตุใดผู้เรียนจึงตอบผิด แล้วจึงกำหนดให้ผู้เรียนกลับมาตอบปัญหาในกรอบเดิมให้ถูกต้องเสียก่อน ก่อนที่จะก้าวไปสู่กรอบหลักหรือกรอบอื่นๆ ต่อไป

ภาพที่ 2.2 ภาพแสดงลักษณะของบทเรียนสำเร็จรูปแบบสาขา (branching programmed text)

3. บทเรียนสำเร็จรูปแบบไม่แยกกรอบ เป็นบทเรียนที่เสนอเนื้อหาทีละน้อยตามลำดับขั้น ไม่เฉลยหรือให้แนวคำตอบไว้ให้ตรวจสอบทันที โดยไม่ได้เสนอเนื้อหาในรูปของกรอบแต่เสนอต่อเนื่องเหมือนเขียนบทความหรือคำรา แตกต่างกันว่าบทเรียนประเภทนี้ต้องมีการถามให้ผู้เรียนตอบเป็นการทบทวนความรู้

สรุปได้ว่า การแบ่งบทเรียนสำเร็จรูป จะแบ่งตามการจัดลำดับประสบการณ์ของการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนได้ตอบสนอง โดยทั่วไปแบ่งเป็น 3 ประเภทใหญ่ ๆ คือ บทเรียนสำเร็จรูปแบบเส้นตรง บทเรียนสำเร็จรูปแบบสาขา และบทเรียนสำเร็จรูปแบบผสม การจะใช้บทเรียนสำเร็จรูปแบบเส้นตรงและแบบแตกกิ่งในกรอบใด ต้องพิจารณาแต่ละตอน และใช้อย่างเหมาะสมกับเนื้อหาของบทเรียน

1.8 หลักการสร้างบทเรียนสำเร็จรูป

ธีระชัย ปุณณ โชติ (2532) ได้กล่าวถึงหลักการสร้างบทเรียนสำเร็จรูป ดังนี้

1. คำนึงถึงตัวผู้เรียน ได้แก่ อายุ พื้นฐานความรู้หรือประสบการณ์เดิม ทักษะความสามารถในการเรียนและความต้องการของผู้เรียน
2. คำนึงถึงผลที่ต้องการหรือวัตถุประสงค์ของบทเรียนว่าต้องการให้ผู้เรียนเรียนรู้สิ่งใด
3. คำนึงถึงแบบของบทเรียนว่าควรจะเสนอในรูปแบบใด คือแบบเส้นตรง แบบสาขาหรือแบบไม่แยกกรอบ เพื่อให้เหมาะสมกับเนื้อหาวิชา ผู้เรียนและวัตถุประสงค์ เช่น เนื้อหาเป็นความรู้ ความจำหรือความคิดเห็น ผู้เรียนเก่งหรืออ่อน
4. ไม่มีการจำกัดเวลาของผู้เรียน การเรียนจะดำเนินไปตามอัตราความสามารถของแต่ละบุคคล โดยไม่ต้องคำนึงถึงการทำให้เสร็จก่อนหรือเสร็จหลังผู้อื่น
5. เนื้อหาวิชาจะต้องจัดแบ่งเป็นหัวข้อเรื่องใหญ่ ๆ ก่อน แล้วแบ่งเป็นหัวข้อย่อย ๆ เขียนเนื้อหาเป็นหน่วยย่อยเล็ก ๆ แต่ละหน่วยย่อยจะต้องทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจในหน่วยย่อยถัดไป เพื่อให้การเรียนรู้ดำเนินไปที่ละน้อย ๆ ทีละขั้น
6. ให้มีเนื้อหาและคำอธิบายที่ดึงดูดความสนใจของผู้เรียน
7. เนื้อหาของแต่ละกรอบควรเขียนด้วยภาษาที่ชัดเจน ถูกต้องตามหลักภาษาเหมาะสมกับเนื้อหาความรู้และอายุของผู้เรียน เนื้อเรื่องถูกต้องตามหลักวิชาและมีความต่อเนื่องกันในแต่ละกรอบ
8. แต่ละกรอบจะต้องนำเสนอเนื้อหาเฉพาะเรื่องอย่างชัดเจน มีคำถามหรือคำสั่งให้ผู้เรียนตอบสนองต่อเรื่องนั้น โดยตรง และไม่ควรมีความรู้ใหม่เกินกว่า 1 อย่าง
9. ให้มีการย้ำทบทวนและทดสอบตนเอง
10. ผู้เรียนต้องรู้ผลของคำตอบว่าถูกหรือผิดทันที เพื่อช่วยการเรียนรู้ให้ดียิ่งขึ้นและเป็นการเสริมแรงในทันทีด้วย
11. มีการชี้แนะคู่กันไปกับการตอบสนอง
12. ลดการชี้แนะและการนำทางออกไปทีละน้อยจนกว่าจะหมดไปโดยสิ้นเชิงเพื่อช่วยให้ผู้เรียนสามารถตอบสนองด้วยตนเองได้อย่างถูกต้องในที่สุด

1.9 ขั้นตอนในการสร้างบทเรียนสำเร็จรูป

นักการศึกษาหลายท่านได้กล่าวถึงขั้นตอนในการสร้างบทเรียนสำเร็จรูป โดยได้รวบรวมรายละเอียด และสรุปเป็นลำดับขั้นที่ชัดเจน ดังที่ธีระชัย ปุณณ โชติ (2532) วัฒนาพร ระวัง

ทูกซ์ (2541) กุศยา แสงเดช (2545) สุวิทย์ มูลคำและอรทัย มูลคำ (2545) ได้นำเสนอไว้ สรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

1. ศึกษาหลักสูตร ชั้นแรกสุดจะต้องศึกษาหลักสูตรให้ละเอียด เพื่อทราบเนื้อหาที่จะนำมาสร้างเป็นบทเรียนสำเร็จรูป เป็นแนวทางว่าจะเลือกเรื่องใด วิชาใด มาสร้างจึงจะเหมาะสม

2. ชั้นกำหนดจุดประสงค์หรือตั้งจุดมุ่งหมาย เมื่อได้กำหนดเนื้อหาแล้วต่อไปก็ต้องวางจุดมุ่งหมาย เพื่อเป็นแนวทางในการเขียนกรอบต่าง ๆ จุดมุ่งหมายที่จะเขียนแบ่งได้ 2 แบบ คือ ก) จุดมุ่งหมายทั่วไป (general objective) เป็นจุดมุ่งหมายกว้าง ๆ ที่ผู้เขียนต้องการจากเนื้อหาที่จะเขียน และ ข) จุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม (behavioral objective) เป็นจุดมุ่งหมายที่สำคัญมาก เพราะจะทำให้ผู้เขียนดำเนินเรื่องได้ตรงเป้าหมาย เนื่องจากจุดมุ่งหมายนี้เป็นจุดมุ่งหมายที่กระจัดจางที่สุด ซึ่งทุก ๆ คนจะเข้าใจตรงกัน และผู้วัดผลสามารถวัดได้ในสิ่งที่ต้องการจะวัด

3. ชั้นวิเคราะห์เนื้อหาหรือวิเคราะห์ภารกิจ เป็นขั้นตอนที่นำเอาเนื้อหาทั้งหมดที่จะสร้างมาแตกเป็นหัวข้อย่อย ๆ อย่างละเอียด แล้วนำมาเรียงลำดับจากง่ายไปหายากและแต่ละตอนจะต้องต่อเนื่องสัมพันธ์กัน ก่อนที่ผู้เรียนจะมีพฤติกรรมขั้นสุดท้าย เขาต้องทำอะไรได้ก่อน

4. ชั้นสร้างแบบทดสอบ การสร้างแบบทดสอบในเนื้อหาที่จะเขียนบทเรียนสำเร็จรูปนั้น จะต้องสร้างให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม เพื่อนำมาใช้ทดสอบผู้เรียนทั้งทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน แบบทดสอบนี้นับว่าเป็นเครื่องมือที่จะบอกให้ทราบว่าบทเรียนที่เขียนขึ้นมานั้นใช้ได้หรือไม่ ซึ่งแบบทดสอบนี้จะต้องวัดได้ครบตามจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรมที่วางไว้ และมีค่าความเชื่อมั่นเป็นที่เชื่อถือได้ แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนอาจเป็นฉบับเดียวกันหรือจะใช้คนละฉบับ โดยเปลี่ยนวิธีทดสอบก็ได้ แต่เนื้อหาที่ต้องการทดสอบต้องวัดในเนื้อหาเดิม ผิดกันที่ข้อความหรือวิธีการพลิกแพลงต่างออกไปเท่านั้น

5. ชั้นลงมือเขียนบทเรียนสำเร็จรูป โดยแบ่งบทเรียนออกเป็นตอน ๆ หรือบท ทั้งนี้เพื่อความสะดวกในการเรียนรู้ ผู้เรียนจะได้เข้าใจและจดจำได้ง่าย แล้วดำเนินการเขียนกรอบต่าง ๆ ในบทเรียนตามหลักการเขียนบทเรียนสำเร็จรูป ตั้งแต่กรอบแรกเรียงลำดับไปจนถึงกรอบสุดท้าย อาจเลือกเขียนแบบเส้นตรงหรือแบบสาขาก็ได้ การเขียนกรอบในบทเรียนจะเริ่มด้วยกรอบให้ความรู้แล้วติดตามด้วยกรอบฝึกหัดและกรอบทดสอบเป็นตอน ๆ ไป

6. ชั้นแก้ไขปรับปรุงบทเรียนสำเร็จรูป บทเรียนสำเร็จรูปที่ดีนั้นจะต้องมีการปรับปรุงแก้ไขในด้านต่าง ๆ ดังนี้ ก) ปรับปรุงความถูกต้องของเนื้อหา การปรับปรุงในด้านนี้จะต้องให้ผู้เชี่ยวชาญในเนื้อหาวิชานั้นโดยเฉพาะ เป็นผู้ช่วยตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา ข) การแก้ไขทางเทคนิคการเขียน เช่น แก้ไขไม่ให้กรอบกระโดดข้ามขั้นจนผู้เรียนเรียนไม่เข้าใจเนื้อหา หรือกรอบถี่เกินไปจนน่าเบื่อ หรือกรอบฝึกฝนน้อยเกินไปจนผู้เรียนไม่เข้าใจเนื้อหาสิ่งต่าง ๆ

เหล่านี้ผู้เขียนควรปรึกษากับผู้ชำนาญการเขียนบทเรียนสำเร็จรูป และ ค) การแก้ไขทางภาษา พิจารณาความถูกต้องของภาษา การแบ่งวรรคตอน เพราะถ้าภาษาผิดพลาดอาจจะทำให้ผู้อ่านเข้าใจยากหรือเกิดความสับสน ซึ่งต้องแก้ไขโดยยึดผู้เรียนเป็นหลัก

7. ขั้นตอนทดลองบทเรียนสำเร็จรูป หลังจากได้ปรับปรุงบทเรียนสำเร็จรูปแล้ว ต่อไปต้องนำบทเรียนสำเร็จรูปนั้นมาทดลองใช้เพื่อปรับปรุงแก้ไข ซึ่งมีอยู่ 3 ขั้นตอน คือ

7.1 ทดลองใช้เป็นรายบุคคล นำบทเรียนที่เขียนเรียบร้อยแล้วตามขั้นที่ 2.9.6 ไปทดลองใช้กับผู้เรียน 1 คน โดยเลือกที่เรียนอ่อนหรือเกือบปานกลาง เพราะจะช่วยให้ได้ข้อมูลในการแก้ไขจุดบกพร่องดีกว่าการเลือกเด็กเก่ง ถ้าข้อความตอนที่ผู้เรียนไม่เข้าใจ ไม่แน่ใจในการตอบ หรือมีความคิดเห็นใดๆ จากการเรียนบทเรียนนั้น ผู้เขียนจะบันทึกและอภิปรายกับผู้เรียนเพื่อที่จะทราบจุดที่ต้องปรับปรุง แล้วนำข้อมูลทั้งหมดมาปรับปรุงบทเรียน

7.2 ทดลองใช้กับกลุ่มเล็ก นำบทเรียนที่ผ่านการปรับปรุงจากข้อมูลที่ได้จากการทดลองใช้เป็นรายบุคคล มาทดลองใช้กับผู้เรียนประมาณ 5-10 คน ก่อนเริ่มเรียนจะทำการทดสอบครั้งแรกเพื่อดูพื้นฐานความรู้ของผู้เรียน และหลังจากเรียนบทเรียนนี้ จบแล้วก็นำแบบทดสอบชุดเดิมมาทดสอบอีกครั้งหนึ่ง แล้วนำผลที่ได้ไปวิเคราะห์ทางสถิติ ในขณะที่ผู้เรียนทำบทเรียนนั้น ให้ผู้เรียนทำเครื่องหมายในตอนที่เข้าใจยากหรือมีปัญหา และอภิปรายปัญหาดังกล่าวหลังเรียนจบ เพื่อหาจุดบกพร่องในการปรับปรุงบทเรียนต่อไป

7.3 การทดลองภาคสนาม โดยนำบทเรียนสำเร็จรูปที่ผ่านการทดลองใช้กับกลุ่มเล็กและปรับปรุงแก้ไขแล้ว วิธีการทดลองในขั้นนี้มีวิธีการเหมือนขั้นทดลองในกลุ่มเล็กต่างกัน ที่วัตถุประสงค์ของการทำบทเรียนเท่านั้น ซึ่งในการทดลอง 2 ครั้งที่ผ่านมาถือว่าเป็นการกระทำเพื่อหาข้อบกพร่องในบทเรียนที่ควรปรับปรุงแก้ไข การทดลองภาคสนามมีวัตถุประสงค์สำคัญเพื่อทราบว่าบทเรียนสำเร็จรูปที่สร้างเสร็จแล้วนี้ มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐานที่ยอมรับกันโดยทั่วไปหรือไม่

การใช้บทเรียนสำเร็จรูป นับว่าเป็นการนำเอาเทคโนโลยีทางการศึกษามาใช้ให้เห็นแนวทางของการสอนแบบใหม่ที่ใช้ได้กับเนื้อหาวิชาหลายแขนง ดังนั้นการสร้างบทเรียนสำเร็จรูป จึงต้องให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่งกับการเลือกรูปแบบ และการจัดประเภทของบทเรียนสำเร็จรูป ต้องศึกษาให้สอดคล้องกับเนื้อหาที่สามารถนำมาประยุกต์เป็นนวัตกรรมประเภทต่างๆ เพื่อให้สามารถส่งผลให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และจากข้อความที่กล่าวมาข้างต้นจึงสรุปได้ว่า กระบวนการสร้างแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ จะมีขั้นตอนสำคัญ คือขั้นวางแผนขั้นเตรียม ขั้นทดลองสอบ และขั้นประเมินผลแบบทดสอบ กระบวนการนี้จะทำติดต่อกันไปเรื่อยๆ จนกว่าจะได้คุณภาพแบบทดสอบตามที่ต้องการ การวางแผนสร้างแบบทดสอบนับว่าเป็น

ขึ้นสำคัญมาก เพราะจะเป็นตัวกำหนดการเขียนข้อสอบให้ถูกต้องตั้งแต่แรก ดังนั้นตารางวิเคราะห์หลักสูตรจึงเป็นส่วนสำคัญที่จะต้องสร้างขึ้นก่อนที่จะทำการสร้างแบบทดสอบทุกครั้ง

1.10 การหาประสิทธิภาพของบทเรียนสำเร็จรูป

สื่อการเรียนการสอนนั้น ในทางปฏิบัติก่อนที่จะนำสื่อที่สร้างไปใช้ควรทดลองแก้ไขปรับปรุงให้ได้มาตรฐานเสียก่อน เพื่อให้ทราบว่าสื่อนั้นมีคุณภาพเพียงใด มีสิ่งใดที่ยังบกพร่องอยู่ ซึ่งการประเมินไม่ใช่ประเมินผลนักเรียนแต่เป็นการประเมินผลสื่อโดยการนำสื่อไปทดลองใช้กับคนหลายๆ คน หลายๆ กลุ่ม แล้วจึงเผยแพร่ใช้ออกใช้จริง การกำหนดเกณฑ์ประสิทธิภาพกระทำได้โดยการประเมินพฤติกรรมของนักเรียน 2 ประเภทคือ พฤติกรรมต่อเนื่อง (กระบวนการ) และพฤติกรรมขั้นสุดท้าย (ผลลัพธ์) โดยกำหนดค่าประสิทธิภาพเป็น E1 (ประสิทธิภาพของกระบวนการ) E2 (ประสิทธิภาพของผลลัพธ์) การประเมินพฤติกรรมต่อเนื่องนั้นคือการดำเนินการประเมินอย่างต่อเนื่องซึ่งประกอบด้วยการประเมินพฤติกรรมย่อยหลายๆ พฤติกรรมซึ่งเรียกว่า กระบวนการ ของนักเรียนที่สังเกตจากการประกอบกิจกรรมกลุ่ม เช่น รายงานกลุ่ม และรายงานบุคคล ได้แก่ งานที่มอบหมายและกิจกรรมอื่นใดที่ผู้สอนกำหนดไว้ ส่วนประเมินพฤติกรรมขั้นสุดท้าย คือ ประเมินผลลัพธ์ของนักเรียนโดยพิจารณาจากผลสอบหลังเรียน และการสอบปลายภาค

เกณฑ์ในการหาประสิทธิภาพของสื่อจะประเมินผลโดยใช้เกณฑ์ E_1/E_2 โดยอาจจะกำหนดเป็น 90/90 หรือ 85/85 หรือ 80/80 แต่ควรจะให้มันเป็นผลมาจากการทดลองใช้ก่อนในการวิจัยนี้ผู้วิจัยใช้เกณฑ์ $E_1/E_2 = 80/80$ ซึ่ง เกณฑ์ E1 = 80 หมายถึง ประสิทธิภาพของกระบวนการ ซึ่งเป็นค่าร้อยละของคะแนนเฉลี่ยจากการทำบทเรียนสำเร็จรูปของนักเรียน ซึ่งไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80 และเกณฑ์ E2 = 80 หมายถึง ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ ซึ่งเป็นค่าร้อยละของคะแนนเฉลี่ยจากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์หลังการทดลองสิ้นสุด (Post-test) ของนักเรียน ซึ่งไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2545) ได้กล่าวถึงความจำเป็นที่จะต้องนำมาหาประสิทธิภาพที่สร้างขึ้นดังนี้

1. สำหรับหน่วยงานการผลิตสื่อการสอน เป็นการประกันคุณภาพของสื่อที่อยู่ในขั้นสูงเหมาะสมที่จะลงทุนผลิตออกมาเป็นจำนวนมาก หากไม่มีการหาประสิทธิภาพเสียก่อน หากผลิตออกมาใช้ประโยชน์ไม่ได้ ก็ต้องทำใหม่เป็นการสิ้นเปลืองทรัพยากร ทั้งในเรื่องของเวลา แรงงาน และทุนทรัพย์

2. สำหรับผู้ใช้สื่อการสอน สื่อการสอนจะทำหน้าที่ช่วยสร้างสภาพการเรียนรู้ให้นักเรียนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามที่มุ่งหวัง ดังนั้นก่อนนำไปใช้ ครูจึงควรมั่นใจว่า สื่อการสอน

นั้นมีประสิทธิภาพช่วยให้นักเรียนเกิดความรู้จริง การหาประสิทธิภาพตามลำดับขั้นจะช่วยให้เราได้อะไรจากการสอนที่ดีมีคุณค่าทางการสอนตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้

3. สำหรับผู้ผลิตสื่อการสอน การทดสอบประสิทธิภาพทำให้ผู้ผลิตมั่นใจว่าเนื้อหาสาระที่บรรจุลงในสื่อการสอนเหมาะสม ง่ายต่อการเข้าใจอันจะช่วยให้ผู้ผลิตมีความชำนาญสูงขึ้น และเพื่อให้แน่ใจว่าสื่อการสอนที่ผลิตขึ้นมีคุณภาพที่เหมาะสมในการใช้พัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศ

1.11 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบทเรียนสำเร็จรูป

เกรทซิงเจอร์ (Grestsinger, 1968) ได้ทำการวิจัยเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเลขเศษส่วน โดยการใช้บทเรียน โปรแกรมกับการสอนตามปกติ ผลการวิจัยพบว่าผลการเรียนจากทั้งสองแบบแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่พบว่าการสอนโดยใช้บทเรียน โปรแกรมประหยัดกว่ามาก และสามารถสื่อการเรียนรู้ได้ดีกว่า

ไบรแอน และสมิท (Bryan; & Smith, 1975) ได้กล่าวถึงการศึกษาการใช้บทเรียนสำเร็จรูปที่มหาวิทยาลัยเซาท์แคโรไลนาในวิชาประวัติศาสตร์ศิลปะซึ่งทำการทดสอบเป็นเวลา 3 ภาคเรียน ผลการวิจัยพบว่านักเรียนร้อยละ 60 มีผลการเรียนสูงขึ้นกว่าเดิมร้อยละ 95 มีความรู้ความสามารถในการปรับตัวเข้าการเรียนรู้เพิ่มขึ้น และร้อยละ 74 ชอบที่จะเรียน โดยวิธีการปฏิบัติมากกว่าเรียนด้วยวิธีการเรียนแบบปกติ

โรเบิร์ตสัน (Robertson, 1976) ได้ทำการวิจัยเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้บทเรียนโปรแกรมวิชาคณิตศาสตร์ กับการสอนโดยใช้ตำราเรียนคณิตศาสตร์ ใช้เวลาในการทดลอง 4 เดือน ผลการวิจัยพบว่าคะแนนจากการเรียนของนักเรียนที่เรียนจากบทเรียน โปรแกรมสูงกว่านักเรียนที่เรียนตำราเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

นิโคลส์ (Nichols, 1994) ได้ศึกษาประสิทธิภาพโครงสร้างของกิจกรรมการเรียนแบบร่วมมือกันเรียน โดยให้การผสมผสานระหว่างการเรียนแบบร่วมมือกันเรียนรูปแบบกลุ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และการเรียนแบบร่วมมือกันเรียนรูปแบบการแข่งขันเป็นกลุ่ม โดยใช้เกมที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อวิชาเรขาคณิต ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในรัฐอลาบามา พบว่านักเรียนที่เรียนแบบร่วมมือกันเรียน โดยให้การผสมผสานระหว่างการเรียนแบบร่วมมือกันเรียนรูปแบบกลุ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และการเรียนแบบร่วมมือกันเรียนรูปแบบการแข่งขันเป็นกลุ่ม โดยใช้เกม มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่ากลุ่มที่เรียนปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ณรงค์ บูรณะศรีศักดิ์ (2530: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาประสิทธิภาพชุดการสอนรายบุคคล เพื่อการสอนซ่อมเสริมวิชาคณิตศาสตร์ เรื่องปริมาตรของรูปทรงสี่เหลี่ยมมุมฉากของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนหนองจอก 1 ซึ่งไม่ผ่านเกณฑ์การวัดจุดประสงค์ในวิชา

คณิตศาสตร์ แบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ผลการวิจัยพบว่าชุดการสอนรายบุคคลที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ 88.62/80.43 กลุ่มทดลองมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกจากนี้ยังพบว่าจำนวนนักเรียนในกลุ่มทดลองที่ผ่านเกณฑ์การวัดจุดประสงค์คิดเป็นร้อยละ 86.66 ส่วนจำนวนนักเรียนในกลุ่มควบคุมผ่านเกณฑ์การวัดจุดประสงค์หลังการซ่อมเสริมคิดเป็นร้อยละ 66.66

อุบล ภูธรราช (2530) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่องพื้นที่ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียน โดยการใช้บทเรียนโมดูลและการสอนตามคู่มือครูของ สสวท. ผลการวิจัยพบว่าแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในวิชาคณิตศาสตร์ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เจือจันทร์ กัลยา (2533) ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ และความสนใจในวิชาคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่สอนโดยใช้บทเรียนสำเร็จรูปประกอบภาพการ์ตูน โรงเรียนดอกคำใต้วิทยาคม อำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา ผลการวิจัยพบว่านักเรียนที่เรียนโดยใช้บทเรียนสำเร็จรูปประกอบภาพการ์ตูนกับนักเรียนสอนตามคู่มือของ สสวท. มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์และความสนใจในวิชาคณิตศาสตร์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

เยาวมาลย์ ไสววรรณ (2537) ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาชุดการเรียนด้วยตนเองเพื่อฝึกทักษะทางคณิตศาสตร์ ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนมินบุรี สำนักงานเขตมินบุรี กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า 1) คะแนนที่ได้จากการทำแบบฝึกหัด กับคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภายหลังการฝึกของกลุ่มทดลอง มีความสัมพันธ์กันในระดับ .92 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 2) ผลต่างของคะแนนฝึกหลังฝึกและก่อนฝึกของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 3) คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับคะแนนความคงทนในการเรียนรู้แตกต่างกันไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

พวงเพ็ญ สว่างใจ (2539: บทคัดย่อ) ทำการศึกษาวิจัย เพื่อสร้างบทเรียนสำเร็จรูปและหาประสิทธิภาพของบทเรียนสำเร็จรูปที่สร้างขึ้น เรื่องการพัฒนาบทเรียนสำเร็จรูปการอ่านเรื่องสั้นอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยดำเนินการทดลองกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนคงคาราม จังหวัดเพชรบุรี ซึ่งผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานว่าบทเรียนสำเร็จรูปที่สร้างขึ้นจะใช้สอนได้อย่างมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 ผลการวิจัยปรากฏว่า บทเรียนสำเร็จรูปที่สร้างขึ้นใช้สอนได้อย่างมีประสิทธิภาพเชื่อถือได้ตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 เพราะทำได้ถึงคะแนน 86.33/85.52 และความแตกต่างค่าเฉลี่ยของคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียนมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สุพัตรา พลพิมพ์ (2540) สร้างบทเรียนสำเร็จรูปแบบสาขาวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง บทประยุกต์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านแดงราษฎร์สามัคคี อำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น เพื่อหาประสิทธิภาพของบทเรียนสำเร็จรูปตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 และเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียน ผลการทดลองพบว่า บทเรียนสำเร็จรูปแบบสาขาที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีประสิทธิภาพ 88.46/82.56 และคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ที่เรียนด้วยบทเรียนสำเร็จรูปแบบสาขาหลังการทดลองสูงกว่า ก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

กัลยา หวังปัญญา (2551) ได้สร้างการพัฒนาบทเรียนสำเร็จรูปวิชาภาษาไทยเรื่อง โคลงสี่สุภาพ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า บทเรียนสำเร็จรูปวิชาภาษาไทย เรื่อง โคลงสี่สุภาพ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 และนักเรียนมีความสามารถในการแต่งโคลงสี่สุภาพสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากผลการวิจัยที่ได้รวบรวมไว้ข้างต้น จะเห็นว่าการเรียนการสอนโดยใช้ บทเรียนสำเร็จรูป ทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าการสอนตามปกติ จึงทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะนำบทเรียนสำเร็จรูปมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนในวิชาภาษาไทยได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

2.1 ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

กู๊ด (Good, 1965) ได้ให้ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนว่า ความรู้ที่ได้รับหรือทักษะที่พัฒนามาจากการเรียนในสถานศึกษาโดยปกติวัดจากคะแนนที่ครูเป็นผู้ให้หรือจากการทดสอบหรืออาจรวมถึงคะแนนที่ครูเป็นผู้ให้และคะแนนที่ได้จากแบบทดสอบ

สุชาติ ผุดผ่อง (2542) ได้กล่าวถึงความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนว่า หมายถึง ความสามารถทางสมองในระดับต่างๆ หรือความงอกงามทางความรู้ ความคิดและสติปัญญาในระดับต่างๆ ซึ่งแบ่งเป็น 6 ระดับ ดังนี้

1. ความรู้-ความจำ (Knowledge) เป็นความสามารถทางสมอง ในการจดจำและระลึกได้เกี่ยวกับมวลประสบการณ์ที่ได้เรียนรู้มา จนสามารถสื่อความหมายหรือถ่ายทอดให้คนอื่นได้

2. ความเข้าใจ (Comprehension) เป็นความสามารถของสมอง ในการถ่ายทอด ความรู้เดิม ที่ได้รับรู้มาให้เป็นภาษาใหม่ที่ยังคงความหมายเดิม โดยการอธิบาย ขยายความปรับปรุง เสริมแต่งภาษาให้ง่ายชัดเจน สรุปความรู้ ตลอดจนขยายความหมายให้กว้างไกล

3. การนำไปใช้ (Application) เป็นความสามารถทางสมอง ในการนำเอาความรู้ ความเข้าใจในระดับความรู้ ความจำและความเข้าใจมาใช้ประโยชน์ในสถานการณ์ใหม่ หรือใช้ แก้ปัญหาใหม่ ตลอดจนการนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน

4. การวิเคราะห์ (Analysis) เป็นความสามารถทางสมอง ในการพิจารณาแยกแยะ เนื้อหาความรู้ หรือเรื่องราวใดๆ เพื่อค้นหาข้อเท็จจริง

5. การสังเคราะห์ (Synthesis) เป็นความสามารถทางสมอง ในการรวบรวม ผสมผสานความรู้และประสบการณ์หลายๆ ด้าน จนเกิดการสร้างสรรค์แนวคิดใหม่ๆ

6. การประเมินค่า (Evaluation) เป็นความสามารถทางสมอง ในการสรุปตัดสิน คุณค่าของสิ่งต่างๆ อย่างมีเหตุผล โดยยึดเกณฑ์อย่างใดอย่างหนึ่ง

นอกจากนี้ ยังมีนักวิจัยทางการศึกษาหลายท่าน ที่ได้กล่าวถึงผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนด้วยเช่นกัน สรุปความโดยย่อได้ว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน คือคุณลักษณะและความสามารถ ของบุคคลอันเกิดจากการเรียนการสอน เป็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม และประสบการณ์การ เรียนรู้ที่เกิดจากการฝึกอบรม หรือจากการสอบ การวัดผลสัมฤทธิ์จึงเป็นการตรวจสอบ ความสามารถหรือความสัมฤทธิ์ผลของบุคคลว่าเรียนรู้แล้วเท่าไร ซึ่งสามารถวัดได้ 2 แบบตาม จุดมุ่งหมายและลักษณะวิชาที่สอน คือ

1. การวัดด้านปฏิบัติ เป็นการตรวจสอบระดับความสามารถในการปฏิบัติ หรือ ทักษะของผู้เรียน โดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้แสดงความสามารถดังกล่าวในรูปของการกระทำจริงให้ ออกเป็นผลงานเช่น วิชาศิลปศึกษา พลศึกษา การช่าง เป็นต้น การวัดแบบนี้จึงต้องใช้ข้อสอบ ภาคปฏิบัติ

2. การวัดด้านเนื้อหา เป็นการตรวจสอบความสามารถเกี่ยวกับเนื้อหาวิชาอันเป็น ประสบการณ์การเรียนรู้ของผู้เรียน รวมถึงพฤติกรรมความสามารถในด้านต่างๆ สามารถวัดได้โดย ใช้ข้อสอบวัดผลสัมฤทธิ์ มีวิธีการวัดได้ 2 ลักษณะคือ

2.1 การสอบแบบปากเปล่า การสอบแบบนี้มักกระทำเป็นรายบุคคล ซึ่งเป็นการสอบที่ต้องการดูแลเฉพาะอย่าง

2.2 การสอบแบบให้เขียนตอบ เป็นการสอบวัดที่ให้ผู้สอบเขียนเป็นตัวหนังสือ ตอบ ซึ่งมีรูปแบบการตอบอยู่ 2 แบบคือ แบบไม่จำกัดคำตอบ ซึ่งได้แก่การสอบวัดที่ใช้ข้อสอบ แบบอัตนัยหรือความเรียง และแบบจำกัดคำตอบ ซึ่งเป็นการสอบที่กำหนดขอบเขตของคำถามที่จะ

ให้คำตอบ หรือกำหนดคำตอบมาให้เลือกซึ่งมี 4 รูปแบบคือ แบบเลือกทางใดทางหนึ่ง แบบจับคู่แบบเติมคำ และแบบเลือกตอบ

2.2 จุดมุ่งหมายของการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

จุดมุ่งหมายของการวัดผลสัมฤทธิ์เป็นการตรวจสอบระดับความสามารถของสมรรถภาพสมองของบุคคลว่า เรียนแล้วรู้อะไรบ้าง และมีความสามารถด้านใดมากน้อยเท่าไร เช่น มีพฤติกรรมด้านความจำ ความเข้าใจ การนำไปใช้ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการประเมินค่ามากน้อยอยู่ในระดับใด นั่นคือ การวัดผลสัมฤทธิ์เป็นการตรวจสอบพฤติกรรมของผู้เรียนในด้านพุทธิพิสัยนั่นเอง โดยแบ่งการวัดออกเป็น 2 องค์ประกอบตามจุดหมายและลักษณะของวิชาที่เรียน คือ การวัดด้านปฏิบัติ และการวัดด้านเนื้อหา ดังที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น

นักวิจัยทางการศึกษาได้อธิบายเกี่ยวกับเรื่องผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไว้ว่า บุคคลบางประเภทอาจจะประสบความสำเร็จได้มากกว่าคนอื่น ทั้งๆ ที่มีความเฉลียวฉลาดและมีทักษะทางกายภาพที่คล้ายคลึงกัน แต่นักจิตวิทยา บางท่านก็เชื่อว่า อาจเป็นเพราะบุคคลนั้นมีความต้องการที่จะประสบความสำเร็จมากกว่าบุคคลอื่น หรืออาจกล่าวอีกอย่างหนึ่งว่า ความสำเร็จเป็นเป้าหมายสำคัญในการดำรงชีวิตมากกว่าเป้าหมาย อื่นของบุคคล โดยที่แมคโดนัลด์ (Mc Donald, 1971) เป็นผู้หนึ่งที่สนใจศึกษาเรื่องความต้องการประสบความสำเร็จของบุคคล โดยใช้แบบทดสอบเป็นเครื่องมือในการวัดความต้องการในการประสบความสำเร็จ ผลการศึกษาพบว่าผู้ทดสอบที่ทำคะแนนได้สูงมีแนวโน้มที่กำหนดเป้าหมายและพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับความสำเร็จค่อนข้างสูง

จึงสรุปได้ว่า จุดมุ่งหมายของการวัดผลสัมฤทธิ์นั้น เป็นการตรวจสอบการเรียนรู้ของแต่ละบุคคลว่า หลังจากได้เรียนรู้แล้วมีความสามารถด้านใดบ้าง และความสามารถดังกล่าวมีมากน้อยเพียงใด ซึ่งเป็นการประเมินพฤติกรรมของนักเรียนที่มีความเชื่อถือได้

2.3 ประเภทของการทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

พวงรัตน์ ทวีรัตน์ (2540) ได้กล่าวถึงประเภทของการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ โดยสามารถแบ่งได้เป็น 2 ลักษณะคือ

1. การทดสอบแบบอิงกลุ่ม หรือการวัดผลแบบอิงกลุ่ม เป็นการทดสอบหรือการสอบวัดที่เกิดจากแนวความเชื่อในเรื่องความแตกต่างระหว่างบุคคลที่ว่า ความสามารถของบุคคลใดๆ ในเรื่องใดนั้นไม่เท่ากัน บางคนมีความสามารถเด่น บางคนมีความสามารถด้อยและส่วนใหญ่จะมีความสามารถปานกลาง การกระจายความสามารถของบุคคล ถ้านำมาเขียนกราฟจะมีลักษณะคล้ายๆ โคนรูปประฆัง หรือที่เรียกว่าโค้งปกติ ดังนั้นการทดสอบแบบนี้จึงยึดคนส่วนใหญ่เป็นหลักในการเปรียบเทียบ โดยพิจารณาคะแนนผลการสอบของบุคคลเทียบกับคนอื่นๆ ในกลุ่ม คะแนนจะมีความหมายก็ต่อเมื่อนำไปเปรียบเทียบกับคะแนนของบุคคลอื่นที่สอบด้วยข้อสอบฉบับเดียวกัน

จุดมุ่งหมายของการทดสอบแบบนี้ ก็เพื่อจะกระจายบุคคลทั้งกลุ่มไปตามความสามารถของแต่ละบุคคล นั่นก็คือ คนที่มีความสามารถสูงจะได้คะแนนสูง คนที่มีความสามารถด้อยกว่าก็จะได้คะแนนลดหลั่นลงมาจากจนถึงคะแนนต่ำสุด

2. การทดสอบแบบอิงเกณฑ์หรือการวัดผลแบบอิงเกณฑ์ ยึดความเชื่อในเรื่องการเรียนรู้เพื่อรอบรู้ กล่าวคือ ยึดหลักการว่าในการเรียนการสอนนั้นจะต้องมุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนทั้งหมดหรือเกือบทั้งหมดประสบความสำเร็จในการเรียน แม้ว่าผู้เรียนจะมีลักษณะแตกต่างกันก็ตาม แต่ทุกคนควรได้รับการส่งเสริมให้พัฒนาไปถึงขีดความสามารถสูงสุดของตน โดยอาจใช้เวลาแตกต่างกันในแต่ละบุคคลดังนั้นการทดสอบแบบอิงเกณฑ์จึงมีการกำหนดเกณฑ์ขึ้นแล้วนำผลการสอบวัดของแต่ละบุคคลเทียบกับเกณฑ์ที่ตั้งไว้ ไม่ได้มีการนำผลไปเปรียบเทียบกับบุคคลอื่นๆ ในกลุ่ม ความสำคัญของการทดสอบแบบนี้จึงอยู่ที่ทำการกำหนดเกณฑ์ เป็นสำคัญ

นอกจากนี้ รวีวรรณ อังคนุรักษ์พันธ์ (2531) และบุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์ (2537) ได้กล่าวถึงประเภทของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ โดยแบ่งออกเป็น 2 ประเภทคือ

1. แบบทดสอบที่ครูสร้างขึ้นเป็นแบบทดสอบที่สร้างขึ้น เพื่อวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนว่ามีความรู้มากน้อยเพียงใด บกพร่องด้านใด หรือผู้เรียนมีความพร้อมที่จะขึ้นชั้นเรียนใหม่ได้หรือไม่ เป็นต้น ซึ่งใช้กันทั่ว ๆ ไปในชั้นเรียนแบ่งเป็นการสอบย่อยและสอบรวม ซึ่งแบ่งออกได้อีก 2 ชนิด คือ

1.1 แบบทดสอบอัตนัย เป็นแบบทดสอบที่กำหนดคำถาม หรือปัญหาให้ แล้วให้ผู้ตอบเขียน โดยแสดงความรู้ ความคิด เจตคติ ได้อย่างเต็มที่

1.2 แบบทดสอบปรนัย หรือแบบให้ตอบสั้นๆ เป็นแบบทดสอบที่กำหนดให้ผู้สอบเขียนตอบสั้นๆ หรือมีคำตอบให้เลือกแบบจำกัดคำตอบ ผู้ตอบไม่มีโอกาสแสดงความรู้ ความคิดได้อย่างกว้างขวางเหมือนแบบทดสอบอัตนัย แบบทดสอบชนิดนี้แบ่งออกเป็น 4 ชนิด คือ แบบทดสอบถูก-ผิดแบบทดสอบเติมคำ แบบทดสอบจับคู่ และแบบทดสอบเลือกตอบ

2. แบบทดสอบมาตรฐาน เป็นแบบทดสอบที่ผู้เชี่ยวชาญหรือผู้สอนแต่ละวิชาสร้างขึ้น โดยผ่านการวิเคราะห์หลายครั้ง มีคุณภาพดี มีมาตรฐานในการดำเนินการสอบ สามารถสร้างเกณฑ์ปกติของแบบทดสอบ และมีมาตรฐานในการแปลความหมายของคะแนนใช้เปรียบเทียบการประเมินการเรียนการสอนในแต่ละวิชา ระหว่างภาค จังหวัดหรือโรงเรียนได้เพื่อวินิจฉัยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างวิชาต่าง ๆ ของผู้เรียนแต่ละคน

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้สร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย เพื่อใช้ในการทดสอบหลังจากที่ผู้เรียนได้ศึกษาบทเรียนสำเร็จรูปเสร็จสิ้นแล้ว ในการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน

2.4 ขั้นตอนการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์

ขั้นตอนในการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์สามารถจำแนกได้ดังต่อไปนี้ (พิชิต ฤทธิ์จรูญ 2545)

1. วิเคราะห์หลักสูตรและการสร้างตารางวิเคราะห์หลักสูตร
2. กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้
3. กำหนดชนิดของข้อสอบและศึกษาวิธีการสร้าง
4. เขียนข้อสอบ
5. ตรวจสอบข้อสอบ
6. จัดพิมพ์แบบทดสอบฉบับทดลอง
7. ทดลองและวิเคราะห์ข้อสอบ
8. จัดทำแบบทดสอบฉบับจริง

โดยในกระบวนการการสร้างแบบทดสอบจะต้องมีการวางแผนในการสร้างแบบมีขั้นตอน เพื่อช่วยให้การสร้างแบบทดสอบมีประสิทธิภาพ โดยมีลำดับขั้นตอนในการวางแผนดังนี้ (พิตร ทองชั้น 2524)

1. กำหนดจุดมุ่งหมาย โดยต้องกำหนดให้ชัดเจนและแน่นอนในเรื่องใด อย่างไร เช่น สร้างแบบทดสอบในเรื่องใด และมีการกำหนดน้ำหนักคะแนน และควรทราบกลุ่มนักเรียนที่จะทดสอบว่า เก่ง-อ่อน เพียงใด เพื่อจะได้ใช้เป็นเกณฑ์ในการสร้างข้อสอบให้เหมาะสมกับความสามารถของนักเรียนและควรมีการกำหนดวัน เวลา ในการสอบให้พอเหมาะกับกลุ่มสอบ
2. ขั้นเตรียม เช่น เตรียมหลักสูตร เนื้อหาวิชา ตลอดจนตำราหนังสือแบบเรียน รวมถึงต้องมีการวิเคราะห์หลักสูตร และอุปกรณ์ต่างๆ ที่ใช้การทำแบบทดสอบ เช่น กระดาษคำตอบและครูผู้สอนต้องเลือกแบบและชนิดของข้อทดสอบ เช่น การใช้แบบเลือกตอบ แบบเรียงความหรือแบบผสม
3. ขั้นลงมือปฏิบัติ ได้แก่ ขั้นลงมือปฏิบัติการเขียนข้อสอบตามที่กำหนดไว้ สิ่งที่ต้องยึดถือ คือหลักและวิธีการสร้างแบบทดสอบที่ดี ถ้าเกิดข้อสอบข้อใดเกิดปัญหา ควรมีการพูดคุยกับเพื่อนครู หรือผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดผล ทางด้านเนื้อหาวิชานั้นๆ
4. ขั้นตรวจสอบ ควรมีการตรวจตราข้อสอบว่ามีข้อบกพร่องดี-ไม่ดียังไร โดยนำมาเปรียบเทียบกับผลการวิเคราะห์ข้อสอบหลักจากที่ได้ทดสอบกับนักเรียนแล้ว
5. ขั้นจัดพิมพ์ สิ่งที่ต้องคำนึงได้แก่ รูปเล่มต้องจัดให้เรียบร้อย พิมพ์ให้สะอาด ตัวอักษรไม่ผิดพลาด คำชี้แจงในข้อสอบต้องชัดเจน และต้องมีรายละเอียดเกี่ยวกับจำนวนข้อสอบ เวลา และคะแนนเต็ม

2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ในการเรียนการสอนภาษาไทย การวัดและการประเมินผลเป็นสิ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะจะเป็นเครื่องช่วยให้ทั้งนักเรียนและครูผู้สอนได้ทราบว่า การเรียนการสอนนั้นมีประสิทธิภาพ หรือบรรลุตามเป้าหมายที่ได้วางไว้มากน้อยเพียงใด และเนื่องจากการเรียนการสอนภาษาไทยมีกระบวนการเรียนรู้ที่ค่อนข้างซับซ้อน การวัดและการประเมินผลจึงต้องทำกันหลายๆ ด้าน และใช้วิธีการหลายวิธี ทั้งนี้เพื่อที่จะได้ช่วยให้นักเรียนได้ทราบพัฒนาการ ทราบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่ได้สอนไว้ ดังที่มีผู้ศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยหลายท่านได้ทำการศึกษาวินิจฉัย ซึ่งในที่นี้จะขอยกตัวอย่างงานวิจัยที่เกี่ยวข้องไว้ดังต่อไปนี้

แมค โคนอลด์ (Mc Donald, 1971) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาและประเมินผลชุดการเรียนการสอนสื่อประสม แบบกิจกรรมรายบุคคล สำหรับใช้สอนซ่อมเสริมในวิทยาลัยชุมชนซานเมื่อง ผลการวิจัยพบว่าคะแนนสอบหลังการสอนของกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุม ทั้งด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติ

วรภา โปธิสัทธา (2532) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย และเจตคติต่อการสอนของนักเรียนที่เรียนจากการสอนตามแผนการสอนของหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 1 ผลการศึกษพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนกับศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษาเขตการศึกษา 1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเจตคติต่อการสอนของนักเรียนทั้งสองกลุ่มไม่แตกต่างกัน

สังเวียน ปิณะกาลัง (2540: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์เรื่องพื้นที่ผิวและปริมาตร ที่ได้รับการสอนแบบร่วมมือกันเรียน (cooperative learning) กับการสอนปกติ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น (ศึกษาศาสตร์) ผลการวิจัยพบว่านักเรียนที่เรียนโดยใช้รูปแบบการสอนร่วมมือกันเรียนรู้ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าที่เรียนโดยการสอนปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

นาฎยา ปั่นอยู่ (2543: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาผลของการเรียนแบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคแบ่งกลุ่มผลสัมฤทธิ์ที่มีต่อเชาวน์อารมณ์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนท่าวังวิทยาคาร จังหวัดลพบุรี ผลการวิจัยพบว่านักเรียนที่เรียนด้วยวิธีการเรียนแบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคแบ่งกลุ่มผลสัมฤทธิ์ มีเชาวน์อารมณ์หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นักเรียนที่เรียนด้วยวิธีการเรียนแบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคแบ่งกลุ่มผลสัมฤทธิ์ มีเชาวน์อารมณ์สูงกว่านักเรียนที่เรียนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และนักเรียนที่เรียนด้วยวิธีการเรียนแบบร่วมมือ โดยใช้เทคนิค

แบ่งกลุ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ สูงกว่านักเรียนที่เรียนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ศศิวิมล เนิ่งนิตย์ (2543) ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความรับผิดชอบในการเรียน วิชาภาษาไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนโดยใช้บทเรียนโมดูลกับการสอนตามคู่มือครู กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดตะเคียนวิทยาคม อำเภอภินนทร์บุรี จังหวัดปราชญ์บุรี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2542 จำนวน 52 คน โดยการสุ่มตัวอย่างง่าย เป็นกลุ่มทดลอง 26 คน กลุ่มควบคุม 26 คน ใช้เวลาในการทดลอง 26 คาบ คาบละ 50 นาที โดยใช้เนื้อหาเดียวกัน กลุ่มทดลองเรียนจากการสอนโดยใช้บทเรียนโมดูล กลุ่มควบคุมเรียนจากการสอนตามแนวคู่มือครู ผลการวิจัยพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนกลุ่มทดลองมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่ากลุ่มควบคุม

จากการศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบทเรียนสำเร็จรูป สรุปได้ว่าบทเรียนสำเร็จรูปมีการนำมาใช้ในการเรียนการสอนอย่างแพร่หลายในวงการศึกษาไทยในระดับชั้นต่างๆ โดยผลการศึกษาของนักวิชาการศึกษาที่ให้ความสนใจบทเรียนสำเร็จรูปพบว่า การสอนโดยใช้บทเรียนสำเร็จรูปเป็นเครื่องมือในการจัดการเรียนรู้ ส่วนมากช่วยให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง และสามารถนำมาใช้พัฒนาครูผู้สอนให้มีทักษะกระบวนการในการจัดกิจกรรมการจัดการเรียนการสอนที่ยึดนักเรียนเป็นสำคัญ และเน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลางให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาในครั้งนี้เป็นการศึกษาเพื่อพัฒนาบทเรียนสำเร็จรูปวิชาภาษาไทย เรื่อง สำนวน สุภาษิต และคำพังเพยสำหรับ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนปัญจทรัพย์ กรุงเทพมหานคร มุ่งหวังให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และมีความเข้าใจในเรื่อง สำนวน สุภาษิต และคำพังเพย ดียิ่งขึ้นอันจะช่วยพัฒนาการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยให้มีประสิทธิภาพ โดยมีขั้นตอนการดำเนินงานวิจัยดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ศึกษาเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนปัญจทรัพย์ กรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556 จำนวน 5 ห้องเรียน รวม 200 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนปัญจทรัพย์ จังหวัด กรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556 จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวน 40 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster random sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ ประกอบด้วย

2.1 บทเรียนสำเร็จรูปวิชาภาษาไทยเรื่องสำนวน สุภาษิต และคำพังเพย สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

2.2 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยเรื่องสำนวน สุภาษิต และคำพังเพย ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 40 ข้อ ซึ่งเป็นแบบทดสอบอิงเกณฑ์ ชนิด เลือกตอบ 4 ตัวเลือก

2.3 แบบประเมินบทเรียนสำเร็จรูป สำหรับผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาและด้านสื่อ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

บทเรียนสำเร็จรูปวิชาภาษาไทย เรื่อง สำนวน สุภาษิต และคำพังเพย สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เป็นบทเรียนสำเร็จรูปเส้นตรงซึ่งสร้างขึ้นโดยยึดความสัมพันธ์ของสิ่งเร้ากับการตอบสนอง (S – R Theory) ตามหลักจิตวิทยาการเรียนรู้ของธอร์นไคค์ (พรณี ชูชัย 2522: 146 – 147) มีลักษณะเป็นบทเรียนบรรยายที่มีภาพการ์ตูนประกอบ ผู้ศึกษาได้ดำเนินการสร้างและปรับปรุงบทเรียนสำเร็จรูปตามขั้นตอน โดยมีการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งหมดที่ใช้ในงานวิจัยตามลำดับขั้นดังนี้

3.1 การสร้างบทเรียนสำเร็จรูป

3.1.1 ศึกษาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนปัญญার্থย์ สำนักงานเขตดินแดง กรุงเทพมหานคร กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ระดับชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 3 เรื่อง สำนวน สุภาษิต และคำพังเพย

3.1.2 ศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับหลักการ และวิธีการสร้างบทเรียนสำเร็จรูปจากเอกสาร ตำรา งานวิจัย และผู้เชี่ยวชาญ เพื่อเป็นแนวทางในการจัดเนื้อหาและสร้างบทเรียนสำเร็จรูป

3.1.3 แบ่งเนื้อหาออกเป็นตอนย่อยๆ แล้วกำหนดจุดประสงค์ทั่วไปและจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมเพื่อเป็นแนวทางในการจัดสร้างกิจกรรมการเรียนการสอนและการประเมินผลของแต่ละตอน จากนั้นจึงนำมา สร้างเป็นบทเรียนสำเร็จรูปเส้นตรง

3.1.4 กำหนดการสร้างบทเรียนสำเร็จรูป โดยสร้างเป็นบทเรียนสำเร็จรูปชนิดเส้นตรง โดยการศึกษาด้วย กรอบเริ่มต้น กรอบฝึกหัด ซึ่งทั้งสองกรอบนี้ เป็นกรอบที่มีเนื้อหาการเรียนการสอน แต่ละกรอบเสนอเนื้อหาเริ่มจากง่ายไปหายาก จนถึงกรอบสุดท้ายเรียกว่า กรอบสอบ ซึ่งครูเป็นผู้เก็บเฉลยไว้ โดยจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในแต่ละบทเรียนตามแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่วางไว้

3.1.5 ดำเนินการสร้างบทเรียนสำเร็จรูป ซึ่งกำหนดกิจกรรมการเรียนและสื่อที่ใช้ในกิจกรรมการเรียนในแต่ละบทเรียนสำเร็จรูป โดยพิจารณาถึงประสิทธิภาพที่จะนำไปสู่ความสำเร็จตามผลการเรียนรู้ที่คาดหวังให้สอดคล้องกับพื้นฐานความรู้ประสบการณ์ และความสนใจของนักเรียน โดยแบ่งออกเป็นบทเรียนสำเร็จรูปจำนวน 6 ชุดดังนี้

ชุดที่ 1 สำนวน (1)

ชุดที่ 2 สำนวน (2)

ชุดที่ 3 สุภาษิต (1)

ชุดที่ 4 สุภาษิต (2)

ชุดที่ 5 คำพังเพย (1)

ชุดที่ 6 คำพังเพย (2)

โดยแต่ละชุดมีความเหมาะสมของเนื้อหา ดังนี้

1) ชุดที่ 1 ชุดบทเรียนสำเร็จรูปเรื่อง จำนวน (1) ประกอบด้วย ข้อเสนอแนะ การใช้บทเรียนสำเร็จรูป สารสำคัญ จุดประสงค์ ใบความรู้ แบบฝึกหัดแบบทดสอบหลังเรียน เฉลย

2) ชุดที่ 2 ชุดบทเรียนสำเร็จรูปเรื่อง จำนวน (2) ประกอบด้วย ข้อเสนอแนะ การใช้บทเรียนสำเร็จรูป สารสำคัญ จุดประสงค์ ใบความรู้ แบบฝึกหัดแบบทดสอบหลังเรียน เฉลย

3) ชุดที่ 3 ชุดบทเรียนสำเร็จรูปเรื่อง สุภาษิต (1) ประกอบด้วย ข้อเสนอแนะ การใช้บทเรียนสำเร็จรูป สารสำคัญ จุดประสงค์ ใบความรู้ แบบฝึกหัดแบบทดสอบหลังเรียน เฉลย

4) ชุดที่ 4 ชุดบทเรียนสำเร็จรูปเรื่อง สุภาษิต (2) ประกอบด้วย ข้อเสนอแนะ การใช้บทเรียนสำเร็จรูป สารสำคัญ จุดประสงค์ ใบความรู้ แบบฝึกหัดแบบทดสอบหลังเรียน เฉลย

5) ชุดที่ 5 ชุดบทเรียนสำเร็จรูปเรื่อง คำพังเพย (1) ประกอบด้วย ข้อเสนอแนะ การใช้บทเรียนสำเร็จรูป สารสำคัญ จุดประสงค์ ใบความรู้ แบบฝึกหัดแบบทดสอบหลังเรียน เฉลย

6) ชุดที่ 6 ชุดบทเรียนสำเร็จรูปเรื่อง คำพังเพย (2) ประกอบด้วย ข้อเสนอแนะ การใช้บทเรียนสำเร็จรูป สารสำคัญ จุดประสงค์ ใบความรู้ แบบฝึกหัดแบบทดสอบหลังเรียน เฉลย

ซึ่งบทเรียนสำเร็จรูปแต่ละชุดสร้างโดยมีเนื้อหา และแบบฝึกหัด โดยเริ่มจากเนื้อหาและกิจกรรมที่ง่ายไปหายาก

3.1.6 นำบทเรียนที่สร้างขึ้นนี้ ไปปรึกษาผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับบทเรียนสำเร็จรูป ด้านสื่อ และผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาไทย จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบเนื้อหา ลักษณะรูปเล่ม ภาพประกอบ การใช้ภาษา คุณค่าและประโยชน์ที่ได้รับ โดยใช้แบบประเมิน และตรวจแก้ไข เกี่ยวกับรายละเอียดของเนื้อหาการใช้ภาพในการเสนอบทเรียน และการตั้งคำถามในแต่ละกรอบให้ ชัดเจนและเหมาะสม และนำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ

3.1.7 ปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องของบทเรียนสำเร็จรูปแบบเส้นตรง ตามที่ผู้เชี่ยวชาญแนะนำ แล้วนำไปทดลองสอนนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนปัญญาทรัพย์

จังหวัดกรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556 ซึ่งไม่เคยเรียนเรื่องสำนวน สุภาษิต และคำพังเพย โดยดำเนินการตามลำดับ ดังนี้

1) การทดลองใช้เป็นรายบุคคล (One to one testing) นำบทเรียนสำเร็จรูปไปทดลองใช้กับนักเรียนจำนวน 1 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อหาข้อบกพร่องของบทเรียน ได้แก่ การใช้ภาษา ความเหมาะสมของเนื้อหาและระยะเวลาในการเรียน แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข

2) การทดลองใช้กับกลุ่มเล็ก (Small group testing) นำบทเรียนสำเร็จรูปที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้กับนักเรียนกลุ่มใหม่ จำนวน 10 คน โดยให้ศึกษาบทเรียนพร้อมๆ กัน เพื่อหาข้อบกพร่องสำหรับปรับปรุงแก้ไข

3) ปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องของบทเรียนสำเร็จรูป แล้วนำบทเรียนสำเร็จรูปเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญตรวจพิจารณาอีกครั้ง ก่อนนำไปสอนจริงกับกลุ่มตัวอย่าง

4) การทดลองภาคสนาม (Field testing) นำบทเรียนสำเร็จรูปที่แก้ไขแล้วตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญไปทดลองกับมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนปัญญทรัพย์ จังหวัดกรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556 จำนวน 40 คน ที่ไม่เคยเรียนเนื้อหานี้มาก่อน เพื่อหาประสิทธิภาพของบทเรียนสำเร็จรูป โดยนำผลจากการทำแบบฝึกหัดระหว่างเรียนและค่าเฉลี่ยที่ได้จากแบบทดสอบหลังเรียนมาวิเคราะห์เพื่อประสิทธิภาพของบทเรียนสำเร็จรูปตามเกณฑ์ $E_1/E_2 = 80/80$ โดย

เกณฑ์ $E_1 = 80$ หมายถึง ประสิทธิภาพของกระบวนการ ซึ่งเป็นค่าร้อยละของคะแนนเฉลี่ยจากการทำบทเรียนสำเร็จรูปของนักเรียน ซึ่งไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80

เกณฑ์ $E_2 = 80$ หมายถึง ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ ซึ่งเป็นค่าร้อยละของคะแนนเฉลี่ยจากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์หลังการทดลองสิ้นสุด (Post-test) ของนักเรียน ซึ่งไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80

5) ปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องด้านความเหมาะสมของภาษา เวลา และความเหมาะสมของการ์ตูนประกอบ เพื่อให้ได้บทเรียนสำเร็จรูปที่มีประสิทธิภาพ นำไปใช้ป็นสื่อในการวิจัยต่อไป

3.2 การสร้างแบบประเมินคุณภาพของบทเรียนสำเร็จรูปสำหรับผู้เชี่ยวชาญ

ผู้วิจัยได้ค้นคว้าการสร้างแบบประเมินบทเรียนสำเร็จรูป สำหรับผู้เชี่ยวชาญโดยได้ประเมิน 2 ด้านคือ ด้านเนื้อหาและด้านสื่อการสอน ซึ่งมีขั้นตอน ดังนี้

3.2.1 ศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับการสร้างแบบประเมินที่ใช้ในการวิจัย

3.2.2 พิจารณาหัวข้อปัญหาและจุดมุ่งหมาย เพื่อกำหนดทิศทางของข้อมูลที่ต้องการ

ต้องการ

3.2.3 สร้างแบบประเมินสำหรับผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาโดยใช้แบบประเมินที่มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ โดยกำหนดความหมาย ดังนี้

คะแนน	5	หมายถึง	มีคุณภาพดีมาก
คะแนน	4	หมายถึง	มีคุณภาพดี
คะแนน	3	หมายถึง	มีคุณภาพพอใช้
คะแนน	2	หมายถึง	ต้องปรับปรุง
คะแนน	1	หมายถึง	ไม่มีคุณภาพ

3.2.3 นำแบบประเมินที่ปรับปรุงแล้วไปสอบถามกับผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา และด้านสื่อการสอนจำนวน 3 ท่าน เพื่อประเมินบทเรียนเรียนสำเร็จรูป

3.2.4 นำผลการประเมินมาพิจารณาค่าเฉลี่ยเพื่อเป็นเกณฑ์การประเมินคุณภาพของบทเรียนสำเร็จรูป โดยกำหนดเกณฑ์ ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	4.51 – 5.00	หมายถึง	มีคุณภาพดีมาก
คะแนนเฉลี่ย	3.51 – 4.50	หมายถึง	มีคุณภาพดี
คะแนนเฉลี่ย	2.51 – 3.50	หมายถึง	มีคุณภาพพอใช้
คะแนนเฉลี่ย	1.50 – 2.50	หมายถึง	ต้องปรับปรุง
คะแนนเฉลี่ย	1.00 – 1.50	หมายถึง	ไม่มีคุณภาพ

เกณฑ์ในการยอมรับว่าบทเรียนสำเร็จรูปที่สร้างขึ้นมีคุณภาพ ผู้ศึกษา กำหนดให้มีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.51 ขึ้นไป

3.2.5 นำแบบฝึกสำเร็จรูปที่ผ่านการปรับปรุงแล้ว ไปหาค่าความเชื่อมั่นในการตรวจให้คะแนนของผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน โดยใช้สูตรสหสัมพันธ์ของเค็นดัล (Kendall) ที่เรียกว่าสัมประสิทธิ์ของคอนคอเดนซ์

3.3 การสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย เรื่อง ล้านวน สุภายิต และคำพังเพย มีขั้นตอนการสร้าง ดังนี้

3.3.1 ศึกษาทฤษฎีและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย เรื่อง ล้านวน สุภายิต และคำพังเพย

3.3.2 วิเคราะห์เนื้อหาและจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ของหลักสูตรสาระการเรียนรู้วิชาภาษาไทย โรงเรียนปัญญার্থย์ จังหวัดกรุงเทพมหานคร เพื่อใช้ในการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย เรื่อง ล้านวน สุภายิต และคำพังเพย

3.3.3 สร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยเรื่องสำนวน สุภาษิต และคำพังเพย แบบปรนัย 4 ตัวเลือก ให้สอดคล้องระหว่างเนื้อหาและจุดประสงค์เชิง พฤติกรรม

3.3.4 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่จัดทำเรียบร้อยแล้ว เสนอต่อ คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญ 3 คน เพื่อตรวจสอบคุณภาพแบบทดสอบว่ามีความเที่ยงตรงของเนื้อหาและมีความสอดคล้องกับจุดประสงค์

3.3.5 ประเมินแบบทดสอบ โดยผลการประเมินจะออกมาในรูปแบบของข้อความ ที่มีมาตราส่วนประกอบประมาณค่า 3 ระดับ นำค่าการพิจารณาวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อสอบกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง (Index of Consistency: IOC) โดยใช้สูตรของโรวินลลีและแฮมเบลตัน (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2539) โดยกำหนดความหมายดังนี้

คะแนน +1 แน่ใจว่าแบบทดสอบมีความสอดคล้องกับจุดประสงค์ การเรียนรู้

คะแนน 0 ไม่แน่ใจว่าแบบทดสอบมีความสอดคล้องกับจุดประสงค์ การเรียนรู้หรือไม่

คะแนน -1 แน่ใจว่าแบบทดสอบไม่สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้

3.3.6 เลือกแบบทดสอบที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ตั้งแต่ 0.67 – 1.00 เพื่อนำมาใช้ในการวิจัยต่อไป

3.3.7 นำแบบทดสอบที่สร้างไปทดสอบกับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนปัญญทรัพย์ จังหวัดกรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556 จำนวน 30 คน ที่ได้ผ่านการเรียนเรื่องสำนวน สุภาษิต และคำพังเพยมาแล้ว ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างเพื่อหาคุณภาพของแบบทดสอบ

3.3.8 นำผลคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์หาความยากง่ายและค่าอำนาจจำแนกของข้อสอบเป็นรายข้อ โดย

1) ดัชนีความยากง่าย (p) ควรจะมีค่าอยู่ระหว่าง 0.20-0.80

2) ดัชนีอำนาจจำแนก (r) ควรจะมีค่าตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไป

3.3.9 นำแบบทดสอบที่คัดเลือกไว้มาหาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ โดยใช้สูตร KR-20 ของ คูเดอร์ ริชาร์ดสัน (Kuder Richardson)

3.3.10 นำแบบทดสอบที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพแล้วมาจัดทำแบบทดสอบฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้ทดสอบกับกลุ่มตัวอย่าง เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

3.4 แบบแผนการวิจัย

การศึกษานี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง ผู้วิจัยใช้แผนการวิจัยแบบ Randomized Control Group Pretest-Posttest Design (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2536) ซึ่งมีลักษณะการทดลองดังนี้

ตารางที่ 3.1 แผนการทดลอง

กลุ่ม	สอบก่อน (pretest)	การทดลอง	สอบหลัง (posttest)
E_R	T_1	X	T_2

ที่มา ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ (2536)

3.5 โดยสัญลักษณ์ที่ใช้ในแบบแผนการทดลอง มีความหมายดังนี้

E_R	แทน	กลุ่มทดลอง
R	แทน	การกำหนดกลุ่มตัวอย่างแบบสุ่ม
T_1	แทน	การทดสอบก่อนที่จะจัดกระทำทดลอง
T_2	แทน	การทดสอบภายหลังกระทำทดลอง
X	แทน	การเรียนการสอนโดยใช้บทเรียนสำเร็จรูป ขั้นตอนการทดลอง

การทดลองตามแบบแผนการวิจัย Randomized Control Group Pretest-Posttest Design ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

3.5.1 ทดสอบก่อนการเรียน (Pre-test) กับนักเรียนกลุ่มทดลองด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยเรื่องสำนวน สุภาษิต และคำพังเพยที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น และผ่านการตรวจสอบคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาและด้านสื่อแล้ว

3.5.2 ดำเนินการทดลอง โดยผู้วิจัยทำการสอนกลุ่มทดลองด้วยตนเองโดยใช้แบบฝึกสำเร็จรูปเรื่องสำนวน สุภาษิต และคำพังเพย จำนวน 6 คาบ ใช้เวลาสอนสัปดาห์ละ 2 คาบ คาบละ 50 นาทีเป็นเวลา 3 สัปดาห์ โดยให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบฝึกสำเร็จรูปคาบละ 1 ชุด เรียงตามลำดับไปจนครบทั้ง 6 ชุดของบทเรียนสำเร็จรูป

3.5.3 เมื่อทดลองครบ 6 คาบแล้ว ทำการทดสอบหลังการทดลอง (Post-test) กับนักเรียนกลุ่มทดลองด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยเรื่องเรื่องสำนวนสุภาษิต และคำพังเพย ฉบับเดียวกันกับที่ใช้ในการสอบก่อนการทดลอง

3.5.4 ตรวจสอบแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยเรื่องสำนวนสุภาษิต และคำพังเพย นำคะแนนจากการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ด้วยบทเรียนสำเร็จรูป ก่อนเรียน และหลังเรียนมาเปรียบเทียบความแตกต่าง โดยใช้การทดสอบ t-test (Dependent Samples) แล้วนำผลที่ได้มาวิเคราะห์โดยใช้วิธีการทางสถิติ เพื่อทดสอบสมมติฐานต่อไป

2. การวิเคราะห์ข้อมูล

2.1 การวิเคราะห์ข้อมูล

2.2.1 วิเคราะห์ประสิทธิภาพของบทเรียนสำเร็จรูปวิชาภาษาไทยเรื่องสำนวนสุภาษิต และคำพังเพย ในนักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้บทเรียนสำเร็จรูปเป็นสื่อประกอบการจัดการเรียนรู้

2.2.2 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยเรื่องสำนวน สุภาษิต และคำพังเพยภายในกลุ่มทดลอง ระหว่างก่อนการทดลอง และหลังการทดลองเพื่อวัดผลสัมฤทธิ์ของการใช้บทเรียนสำเร็จรูปเกม โดยใช้ t-test for Dependent Sample

2.2 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

2.2.1 สถิติทั่วไป

1) ค่าเฉลี่ย (Mean)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ \bar{X}	แทน	ค่าเฉลี่ย
$\sum X$	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
N	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง

2.2.2 สถิติในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

1) ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับจุดประสงค์การเรียนรู้
ในแบบทดสอบวัดความเข้าใจในการอ่านเรื่อง (บุญเชิด ภิญ โยอนันตพงษ์ 2527)

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC แทน ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับ
จุดประสงค์การเรียนรู้

$\sum R$ แทน ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

2.2.3 สถิติที่ใช้ตรวจสอบสมมติฐาน

1) การหาประสิทธิภาพของบทเรียนสำเร็จรูป คือการหาคุณภาพของแบบฝึกเสริมทักษะการเรียนรู้วิชาภาษาไทยเรื่อง สำนวน สุภาษิต และคำพังเพย ที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้น และมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ $E_1/E_2 = 80/80$ โดย

เกณฑ์ $E_1 = 80$ หมายถึง ประสิทธิภาพของกระบวนการ ซึ่งเป็นค่าร้อยละของคะแนนเฉลี่ยจากการทำบทเรียนสำเร็จรูปของนักเรียน ซึ่งไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80

เกณฑ์ $E_2 = 80$ หมายถึง ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ ซึ่งเป็นค่าร้อยละของคะแนนเฉลี่ยจากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์หลังการทดลองสิ้นสุด (Post-test) ของนักเรียน ซึ่งไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80

สูตรคำนวณหาประสิทธิภาพคือ

$$E_1 = \frac{\left[\frac{\sum x}{N} \right]}{A} \times 100$$

$$E_2 = \frac{\left[\frac{\sum F}{N} \right]}{B} \times 100$$

เมื่อ E_1	แทน	ประสิทธิภาพของกระบวนการที่จัดไว้ในบทเรียนสำเร็จรูปคิดเป็นร้อยละ จากการทำแบบฝึกหัดและกิจกรรมระหว่างเรียน
E_2	แทน	ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (พฤติกรรมที่เปลี่ยนในตัวนักเรียนหลังจากการเรียนด้วยบทเรียนสำเร็จรูป) คิดเป็นร้อยละจากการทำแบบทดสอบหลังเรียนและกิจกรรมหลังเรียน
$\sum X$	แทน	คะแนนรวมของผู้เรียนจากการทำแบบฝึกหัดและ/หรือการประกอบกิจกรรมการเรียน
$\sum F$	แทน	คะแนนรวมของผู้เรียนจากการทดสอบหลังเรียนและ/หรือการประกอบกิจกรรมหลังเรียน
N	แทน	จำนวนผู้เรียน
A	แทน	คะแนนเต็มของแบบฝึกหัดและ/หรือกิจกรรมการเรียน
B	แทน	คะแนนเต็มของแบบทดสอบหลังเรียนและ/หรือกิจกรรมหลังเรียน

2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยเรื่องสำนวน สุภาษิต และคำพังเพย ที่ได้จากการสอบก่อนการเรียนกับหลังการเรียน ภายในกลุ่มเดียวกัน โดยใช้ t-test for Dependent Sample (ถ้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2539) จากสูตร

$$t = \frac{\sum D}{\sqrt{\frac{n \sum D^2 - (\sum D)^2}{n-1}}}$$

$$df = n - 1$$

เมื่อ t	แทน	ค่าที่ใช้ในการพิจารณาของการแจกแจงแบบที
D	แทน	ความแตกต่างของคะแนนแต่ละคู่
n	แทน	จำนวนคู่ของคะแนนจากการทดสอบครั้งแรก และครั้งหลัง
$\sum D$	แทน	ผลรวมของความแตกต่างจากการทดสอบก่อน และหลังการทดลอง
$\sum D^2$	แทน	ผลรวมกำลังสองของความแตกต่างจากการ ทดสอบก่อนและหลังการทดลอง
df	แทน	ค่าความเป็นอิสระ

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาวิเคราะห์การพัฒนาบทเรียนสำเร็จรูปวิชาภาษาไทย เรื่อง ส่วนวน สุภายิต คำพังเพย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนปัญจทรัพย์ กรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ทางสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลและลำดับขั้นตอนการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

สัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันในการนำเสนอและการแปลความหมายของผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยจึงกำหนดสัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

n	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
E_1	แทน	ประสิทธิภาพของกระบวนการที่จัดไว้ในชุดการสอนคือ คิดเป็นเปอร์เซ็นต์จากการทำแบบฝึกหัดและ/หรือประกอบกิจกรรมการเรียนการสอน
E_2	แทน	ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ พฤติกรรมที่เปลี่ยนในตัวผู้เรียนเป็นร้อยละจากการทำแบบทดสอบหลังเรียนและ/หรือประกอบกิจกรรมหลังเรียน
ΣD	แทน	คะแนนรวมของผลต่างของคะแนนการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน
ΣD^2	แทน	คะแนนรวมของผลต่างของคะแนนการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน ยกกำลังสอง
K	แทน	คะแนนเต็ม
\bar{X}	แทน	คะแนนเฉลี่ย
SD	แทน	คะแนนความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐานด้วยคะแนนที่ t-distribution
p	แทน	ค่าระดับนัยสำคัญของข้อสอบ
*	แทน	ค่าระดับนัยสำคัญของการทดสอบ

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับดังนี้

1. การหาคุณภาพของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ในส่วนนี้ได้้นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่จัดทำเรียบร้อยแล้ว เสนอต่อคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญ 3 คน เพื่อตรวจสอบคุณภาพแบบทดสอบว่ามีความเที่ยงตรงของเนื้อหาและมีความสอดคล้องกับจุดประสงค์หรือไม่ โดยผลการประเมินแบบทดสอบจะออกมาในรูปแบบของข้อความที่มีมาตราส่วนประกอบประมาณค่า 3 ระดับ นำค่าการพิจารณามาวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อสอบกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง (Index of Consistency: IOC) โดยใช้สูตรของโรวินลลีและแฮมเบลตัน (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2539) ซึ่งมีความหมายดังนี้

คะแนน +1 แน่ใจว่าแบบทดสอบมีความสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้

คะแนน 0 ไม่แน่ใจว่าแบบทดสอบมีความสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้หรือไม่

คะแนน -1 แน่ใจว่าแบบทดสอบไม่สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้

จากผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญ ผู้วิจัยได้เลือกแบบทดสอบที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ตั้งแต่ 0.67 – 1.00 เพื่อนำมาใช้ในการวิจัยต่อไป เป็นข้อสอบทั้งหมดจำนวน 40 ข้อ

2. การหาประสิทธิภาพของบทเรียนสำเร็จรูป

ในส่วนนี้ได้รายงานผลการวิเคราะห์การหาประสิทธิภาพของบทเรียนสำเร็จรูปวิชาภาษาไทย เรื่องสำนวน สุภาษิต คำพังเพย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนปัญญার্থย์ กรุงเทพมหานคร ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80

2.1 การประเมินจากผู้เชี่ยวชาญ

การประเมินบทเรียนสำเร็จรูปวิชาภาษาไทย เรื่องสำนวน สุภาษิต คำพังเพย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาจำนวน 3 ท่าน พบว่าคุณภาพของบทเรียนสำเร็จรูปโดยรวมอยู่ในระดับดีมาก เมื่อพิจารณาตามรายการประเมินด้านเนื้อหาพบว่า ในด้านความทันสมัยและความต่อเนื่องของเนื้อหา นั้นมีคุณภาพอยู่ในระดับดี ดังแสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตารางที่ 4.1

เมื่อพิจารณาตามรายการประเมินด้านสื่อพบว่า บทเรียนสำเร็จรูปมีความน่าสนใจ มีความเหมาะสมของขนาดของตัวอักษร มีความเหมาะสมของการเลือกใช้สีกับตัวอักษร มีความ

เหมาะสมของขนาดของบทเรียนและการวางหน้า มีความสะดวกในการใช้บทเรียนสำเร็จรูป และมีความชัดเจนของบทเรียนสำเร็จรูปช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาได้ดีขึ้น ส่วนในด้านความเหมาะสมของภาพประกอบ ความเหมาะสมของบทเรียนสำเร็จรูปกับวัยของผู้เรียนและความทนทานของบทเรียนสำเร็จรูป มีคุณภาพอยู่ในระดับดี

ผู้เชี่ยวชาญมีข้อเสนอเพิ่มเติมว่า การใช้ภาษาในการเร้าความสนใจและให้กำลังใจในการทำบทเรียนสำเร็จรูปควรใช้ภาษาและถ้อยคำที่กระชับรัดกุม และควรมีการพัฒนาบทเรียนสำเร็จรูป โดยมีการกำหนดเนื้อหาที่หลากหลาย และกำหนดกิจกรรมให้เหมาะสมตามศักยภาพของผู้เรียน โดยคำนึงถึงสภาพแวดล้อมของแต่ละโรงเรียนนั้น ซึ่งได้ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

ตารางที่ 4.1 ผลการประเมินบทเรียนสำเร็จรูปจากผู้เชี่ยวชาญด้านสื่อ และเนื้อหา

รายการประเมิน	\bar{X}	ระดับคุณภาพ
1) ความสอดคล้องของเนื้อหากับจุดประสงค์	5.00	ดีมาก
2) ความถูกต้องของเนื้อหากับหลักสูตรการเรียนรู้	4.67	ดีมาก
3) ความชัดเจนของการอธิบายเนื้อหา	4.67	ดีมาก
4) ความต่อเนื่องของเนื้อหา	4.33	ดี
5) ความเหมาะสมทางด้านการใช้ภาษา	4.67	ดีมาก
6) ระดับความยากง่ายของเนื้อหาเหมาะสมกับผู้เรียน	5.00	ดีมาก
7) ภาพประกอบในบทเรียนสอดคล้องกับเนื้อหา	5.00	ดีมาก
8) ความเหมาะสมของบททดสอบย่อยในแต่ละชุดบทเรียน	5.00	ดีมาก
9) ความเหมาะสมของจำนวนคาบในการใช้บทเรียนแต่ละชุด	5.00	ดีมาก
10) ความเหมาะสมกับของระยะเวลารวมในการใช้บทเรียนทุกชุด	5.00	ดีมาก
11) ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา และการนำไปใช้	4.67	ดีมาก
12) ส่งเสริมการเรียนรู้วิชาภาษาไทยเรื่องสำนวน สุภาษิต และคำพังเพย	4.67	ดีมาก
รวม	4.81	ดีมาก

2.2 การประเมินประสิทธิภาพของบทเรียนสำเร็จรูปตามเกณฑ์ $E_1/E_2 = 80/80$

การประเมินหาประสิทธิภาพของบทเรียนสำเร็จรูปตามเกณฑ์ 80/80 ผู้วิจัยได้ทดลองหาประสิทธิภาพของบทเรียนสำเร็จรูปกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนปัญญาทรัพย์ กรุงเทพมหานคร โดยกำหนดขั้นตอนดำเนินการทดลองดังต่อไปนี้

การทดลองภาคสนาม (Field testing) ผู้วิจัยได้นำบทเรียนสำเร็จรูปที่แก้ไขแล้วตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญไปทดลองกับมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนปัญญาทรัพย์ จังหวัด กรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556 จำนวน 40 คน ที่ไม่เคยเรียนเนื้อหานี้มาก่อน เพื่อหาประสิทธิภาพของบทเรียนสำเร็จรูป ผลการศึกษา และวิเคราะห์ข้อมูลดังแสดงในตารางที่ 4.4 พบว่า ประสิทธิภาพของบทเรียนสำเร็จรูปวิชาภาษาไทยเรื่องสำนวน สุภาษิต คำพังเพย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีประสิทธิภาพของบทเรียนสำเร็จรูปตามเกณฑ์ $E_1/E_2 = 91.58 / 90.13$ ซึ่งมีประสิทธิภาพผ่านเกณฑ์มาตรฐานที่ $E_1/E_2 = 80/80$

ตารางที่ 4.2 ค่าประสิทธิภาพของกระบวนการ (E_1) และค่าประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E_2) ของแบบฝึกสำเร็จรูปจากการทดลองใช้การทดลองภาคสนาม (Field testing)

แบบฝึกหัดระหว่างเรียน			แบบทดสอบหลังเรียน			ประสิทธิภาพ
คะแนนเต็ม	ค่าเฉลี่ย	E_1	คะแนนเต็ม	ค่าเฉลี่ย	E_2	E_1/E_2
60.00	54.95	91.58	40.00	36.05	90.13	91.58 / 90.13

3. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน

การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ในการเรียนวิชาภาษาไทยเรื่องสำนวน สุภาษิต คำพังเพย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการสอนด้วยบทเรียนสำเร็จรูป โดยวิธีการทางสถิติ t-test แบบ Dependent Sample ได้ผลดังแสดงในตารางที่ 4.5

ตารางที่ 4.3 การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เรื่องสำนวน สุภาษิต คำพังเพย ก่อนและหลังการเรียน
โดยใช้บทเรียนสำเร็จรูป

ผลการทดลอง	จำนวน (n)	ค่าเฉลี่ย (\bar{X})	SD	t	p value
ก่อนเรียน	40	28.33	8.38	14.89*	0.000
หลังเรียน	40	36.05	6.00		

* $p < 0.05$

จากตารางที่ 4.5 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า นักเรียนที่เรียน โดยใช้บทเรียนสำเร็จรูป วิชาภาษาไทย เรื่องสำนวน สุภาษิต คำพังเพย มีคะแนนเฉลี่ยของการทำแบบทดสอบเพิ่มขึ้นจาก 28.33 คะแนน เป็น 36.05 คะแนน แสดงให้เห็นว่าการใช้บทเรียนสำเร็จรูปในการสอนสามารถพัฒนาการเรียนรู้เรื่องสำนวน สุภาษิต คำพังเพย ได้ และเมื่อพิจารณาค่า SD พบว่าการกระจายตัวของข้อมูลลดลงจาก 8.38 เป็น 6.00 แสดงให้เห็นว่า การเรียนด้วยบทเรียนสำเร็จรูปสามารถลดช่องว่างในเรื่องระดับการเรียนรู้ของนักเรียน ในการศึกษาเรื่องสำนวน สุภาษิต คำพังเพยได้ โดยพบว่านักเรียนทุกกลุ่มสามารถเรียนรู้ได้อยู่ในระดับใกล้เคียงกันมากกว่า เมื่อเปรียบเทียบกับตอนไม่ใช้บทเรียนสำเร็จรูป เมื่อทดสอบสมมติฐานด้วย t – test แบบ Dependent Sample ผลการวิเคราะห์ พบว่านักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนปัญญার্থย์ จังหวัดกรุงเทพมหานคร มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนด้วยบทเรียนสำเร็จรูปสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาความสามารถด้านการเรียนเรื่องสำนวน สุภาษิต คำพังเพย ในวิชาภาษาไทยของนักเรียนที่ได้รับการสอน โดยใช้บทเรียนสำเร็จรูป มีรายละเอียดดังสรุปได้ดังนี้

1. สรุปการวิจัย

1.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อพัฒนาบทเรียนสำเร็จรูปวิชาภาษาไทยเรื่อง สำนวน สุภาษิต และคำพังเพย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนปทุมทรัพย์ กรุงเทพมหานคร ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน $E_1/E_2 = 80/80$

1.2 วิธีดำเนินงานวิจัย

1.2.1 สมมุติฐานของการวิจัย

- 1) บทเรียนสำเร็จรูปวิชาภาษาไทยเรื่อง สำนวน สุภาษิต และคำพังเพย สามารถเพิ่มประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
- 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หลังการใช้บทเรียนสำเร็จรูปสูงกว่าก่อนการใช้

1.2.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1) ประชากร

ประชากรที่ใช้ศึกษาเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนปทุมทรัพย์ จังหวัดกรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556 จำนวน 5 ห้องเรียน รวม 200 คน

2) กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนปทุมทรัพย์ จังหวัดกรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556 จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวน 40 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster random sampling)

3) เนื้อหาที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

เนื้อหาในบทเรียนสำเร็จรูปเรื่อง จำนวน สุภายิต และคำพังเพย ค้นคว้าจากแบบเรียนวิชาภาษาไทยระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในหลักสูตรขั้นพื้นฐานกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2551 และพจนานุกรมภาษิต คำพังเพย จำนวน ไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน

4) ตัวแปรที่ศึกษา

- (1) ตัวแปรต้น คือ บทเรียนสำเร็จรูป เรื่องจำนวน สุภายิต และคำพังเพย
- (2) ตัวแปรตาม คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

5) การวิเคราะห์ข้อมูล

(1) หาค่าสถิติพื้นฐานของแบบทดสอบ คือ ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

(2) หาค่า IOC ของบทเรียนสำเร็จรูปและข้อสอบวัดผลสัมฤทธิ์

(3) วิเคราะห์หาประสิทธิภาพของบทเรียนสำเร็จรูปตามเกณฑ์มาตรฐาน

$$E_1/E_2 = 80/80$$

(4) ตรวจสอบสมมติฐานผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยใช้ t-test แบบ

Dependent Sample

1.3 ผลการวิจัย

1.3.1 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยจำนวนทั้งสิ้น 40 ข้อ ที่สร้างขึ้นเพื่อนำไปใช้ในการประเมินประสิทธิภาพของบทเรียนสำเร็จรูปเรื่องจำนวน สุภายิต และคำพังเพยมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ตั้งแต่ 0.67 – 1.00

1.3.2 การพัฒนาบทเรียนสำเร็จรูปวิชาภาษาไทยเรื่องจำนวน สุภายิต คำพังเพย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ให้มีประสิทธิภาพของบทเรียนสำเร็จรูปตามเกณฑ์ $E_1/E_2 = 80/80$ พบว่ามีประสิทธิภาพเป็น $E_1/E_2 = 91.58 / 90.13$

1.3.3 การทดสอบสมมติฐานด้วย t – test แบบ Dependent Sample ผลการวิเคราะห์พบว่านักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนปัญญার্থย์ จังหวัดกรุงเทพมหานคร มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนด้วยบทเรียนสำเร็จรูปสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. อภิปรายผล

การศึกษาการพัฒนาบทเรียนสำเร็จรูปแบบเส้นตรงวิชาภาษาไทยเรื่องสำนวน สุภาษิต และคำพังเพย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่ามีประสิทธิภาพเป็น $E_1/E_2 = 91.58 / 90.13$ ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด $E_1/E_2 = 80/80$ เนื่องมาจากการสร้างบทเรียนสำเร็จรูปแบบเส้นตรงนี้ ผู้วิจัยดำเนินการสร้างอย่างเป็นระบบ โดยได้ศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับหลักการและวิธีสร้างบทเรียนสำเร็จรูป โดยได้กำหนดกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ของโรงเรียน นอกจากนี้บทเรียนสำเร็จรูปที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นได้คำนึงถึงหลักทฤษฎีทางจิตวิทยาที่เกี่ยวข้อง 2 ทฤษฎี คือ ทฤษฎีสัมพันธเชื่อมโยงของธอร์นไดค์ ซึ่งกล่าวถึงกฎการเรียนรู้ที่สำคัญ 3 ประการ ได้แก่ กฎแห่งความพร้อมเน้นความสำคัญของการตั้งใจและสนใจในการเรียนรู้ กฎแห่งการฝึกหัด และกฎแห่งผลจากการเสริมแรง และทฤษฎีของสกินเนอร์ ได้แก่เงื่อนไขของการตอบสนอง การเสริมแรงในขั้นตอนที่เหมาะสม เช่น การเฉลยคำตอบให้ทราบทันที และความแตกต่างระหว่างบุคคล ทำให้ผู้เรียนสามารถเรียนได้ตามความสามารถของตน

อาจกล่าวได้ว่าบทเรียนสำเร็จรูปที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีกิจกรรมที่สนุกสนาน ให้นักเรียนสามารถเรียนรู้ด้วยตนเอง นักเรียนจึงเกิดความกระตือรือร้นในการศึกษาเนื้อหาและกิจกรรมในแต่ละกรอบ เพราะเมื่ออ่านและทำแบบฝึกหัดแล้วจะเฉลยคำตอบให้ทราบทันที เมื่อนักเรียนทำถูกต้องจะมีความภูมิใจในการทำเรียนต่อไป เมื่อตอบถูก หรือรู้คำตอบทันทีที่ตอบผิด นักเรียนสามารถกลับไปอ่านย้อนหลังได้อีกตามความสามารถและความต้องการของตนเอง ส่งเสริมความรับผิดชอบต่อตนเอง มีความซื่อสัตย์ ช่วยให้เกิดสัมฤทธิ์ในการเรียนสูงขึ้น เกิดการเรียนรู้และพัฒนาในการเรียนยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยเพิ่มเติมหลายงานวิจัย ที่ผู้วิจัยได้กล่าวไว้แล้วในบทเบื้องต้น

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการศึกษาไปใช้

จากการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะที่อาจเป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอนและการศึกษาค้นคว้าดังนี้

3.1.1 ถ้าต้องการส่งเสริมการนำไปใช้ และ/หรือ เผยแพร่บทเรียนสำเร็จรูปวิชาภาษาไทย เรื่องสำนวน สุภาษิต และคำพังเพย ที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาในครั้งนี้ ภาพประกอบที่ใช้ในการทำบทเรียนสำเร็จรูป ควรมีการปรับปรุงให้เฉพาะเจาะจงกับตัวสำนวน สุภาษิต และคำพังเพยที่

นำมาใช้ในการสอนให้มากกว่านี้ โดยอาจจัดทำขึ้นมาใหม่ เพื่อให้ถูกกฎหมายลิขสิทธิ์ และเพิ่มความเฉพาะเจาะจงของประสิทธิภาพบทเรียน

3.1.2 ควรส่งเสริมให้มีการนำบทเรียนสำเร็จรูปไปใช้เพื่อทบทวนการเรียนการสอน เตรียมความพร้อมก่อนการเรียน และค้นคว้าหาความรู้จากการเรียนด้วยตนเอง

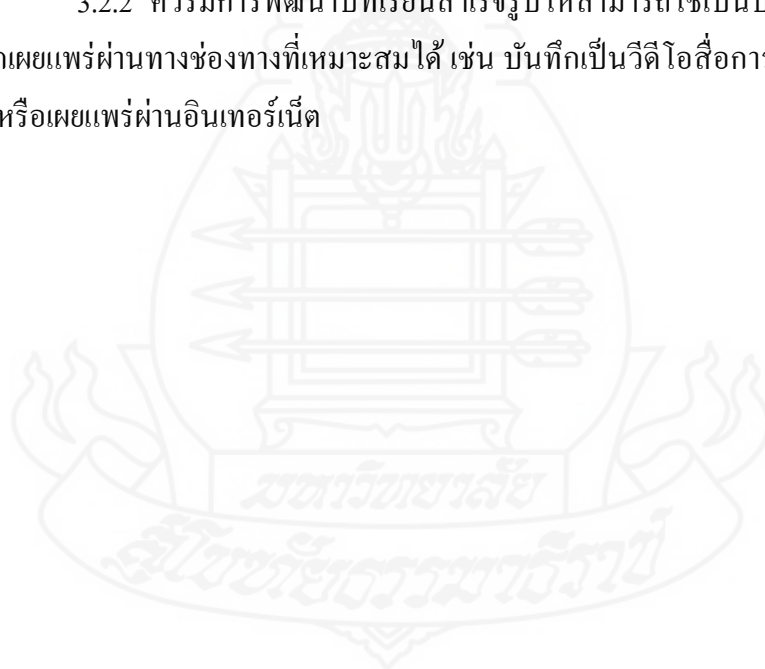
3.1.3 ควรมีการพัฒนาบทเรียนสำเร็จรูป โดยมีการกำหนดเนื้อหาที่หลากหลาย และกำหนดกิจกรรมให้เหมาะสมตามศักยภาพของผู้เรียน โดยคำนึงถึงสภาพแวดล้อมของแต่ละโรงเรียนนั้น

3.1.4 ควรทำการศึกษาวิจัยการสอน โดยใช้บทเรียนสำเร็จรูปแบบเส้นตรงเรื่องนี้ กับกลุ่มตัวอย่างที่มีขนาดใหญ่ขึ้น เพื่อหาข้อสรุปที่แน่นอนยิ่งขึ้น

3.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

3.2.1 ควรมีการทำวิจัยโดยใช้บทเรียนสำเร็จรูปแบบเส้นตรงในลักษณะเดียวกันนี้ ในระดับชั้น และเนื้อหาอื่นๆ ของสาระการเรียนรู้วิชาภาษาไทยรวมถึงวิชาอื่นๆ ให้กว้างขวางยิ่งขึ้น

3.2.2 ควรมีการพัฒนาบทเรียนสำเร็จรูปให้สามารถใช้เป็นบทเรียนเครือข่าย ซึ่งจะสามารถเผยแพร่ผ่านทางช่องทางที่เหมาะสมได้ เช่น บันทึกเป็นวีดิโอสื่อการสอน การสอนผ่านดาวเทียม หรือเผยแพร่ผ่านอินเทอร์เน็ต

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กองวิจัยทางการศึกษา (2542) *คู่มือครู แนวการจัดการทำแผนการสอนศักยภาพ โครงการทดลอง
พัฒนาศักยภาพของเด็กไทย* กรุงเทพมหานคร ชวนพิมพ์
- กุศยา แสงเดช (2545) *บทเรียนสำเร็จรูป คู่มือการพัฒนาสื่อการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็น
สำคัญระดับประถมศึกษา* กรุงเทพมหานคร ฟิสิกส์เซ็นเตอร์
- กัลยา หวังปัญญา (2551) “การพัฒนาบทเรียนสำเร็จรูปวิชาภาษาไทย เรื่อง โคลงสี่สุภาพสำหรับ
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนมัธยมประชานิเวศน์” สารนิพนธ์ปริญญา
การศึกษามหาบัณฑิต (การมัธยมศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ
- เกษม สุริยวงศ์ (2527) *เทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการศึกษา 2* อุดรดิตถ์ วิทยาลัยครูอุดรดิตถ์
- เจือ สตะเวทิน (2529) *สุภายัตไทย* กรุงเทพมหานคร ครูสภา
- เจือจันทร์ กัลยา (2533) “การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์และความสนใจในวิชา
คณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่สอนโดยใช้บทเรียนสำเร็จรูปประกอบ
ภาพการ์ตูน” ปริญญานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
- ชม ภูมิภาค (2524) *เทคโนโลยีทางการสอน และการศึกษา* กรุงเทพมหานคร ประสานมิตร
- ชัยงค์ พรหมวงศ์ (2545) *เอกสารการสอนชุดวิชา เทคโนโลยีการสอน หน่วยที่ 10 และ 14
นันทบุรีมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช สาขาวิชาศึกษาศาสตร์*
- ไชยยศ เรื่องสุวรรณ (2526) *เทคโนโลยีการศึกษา หลักและแนวปฏิบัติ* กรุงเทพมหานคร
ไทยวัฒนาพานิช
- ณัฐพงษ์ เจริญพิทย์ (2542) *การวัดผลการเรียนวิทยาศาสตร์* กรุงเทพมหานคร ภาควิชาหลักสูตร
และการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์ (2527) *การทดสอบแบบอิงเกณฑ์: แนวคิดและวิธีการ* กรุงเทพมหานคร
โอเดียนสโตร์
- เป็รื่อง กุมุท (2519) *การวิจัยสื่อการสอนและนวัตกรรมทางการศึกษา* กรุงเทพมหานคร
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
- ถวัลย์ มาศจรัส (2545) *คู่มือการเขียนและการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา* กรุงเทพมหานคร
ธารอักษร

- ทองพลุ บุญอึ้ง (2543) “ผลงานวิจัยทางวิชาการประเภทบทเรียนสำเร็จรูป” *ข้าราชการครู* 12 (1): 10-14
- ทิตนา แวมมณี (2545) *ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ* พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพมหานคร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ธีระชัย ปุณณโชติ (2532) *การสร้างบทเรียนสำเร็จรูปเส้นทางสู่อาจารย์ 3* พิมพ์ครั้งที่ 3 กรุงเทพมหานคร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- นวลจิตต์ เขาวงกตพิงส์ เบญจลักษณ์ น้ำฟ้า และ ชัดเจน ไทยแท้ (2545) *การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ชุดฝึกอบรมครู: ประมวลสาระ* กรุงเทพมหานคร สำนักงานปลัดรัฐบาล การศึกษา
- นาฎยา ปั่นอยู่ (2543) “ผลของการเรียนแบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคแบ่งกลุ่มผลสัมฤทธิ์ที่มีต่อชาว อารมณ์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1” *วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*
- บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์ (2537) *เทคนิคการสร้างเครื่องมือรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัย* พิมพ์ครั้งที่ 4 กรุงเทพมหานคร พลับพลึง
- บุญเกื้อ คอรวาเวช (2542) *นวัตกรรมการศึกษา* พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร SR Printing
- บุญเสริม ฤทธาภิรมย์ (2519) *เทคโนโลยีทางการศึกษา* ชลบุรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน
- บุญเหลือ ทอเอี่ยม และสุวรรณ นาฏ (2520) *การใช้สื่อการสอน* กรุงเทพมหานคร ภาควิชาโสตทัศนศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- ประหยัด จิระรวงศ์ (2522) *เทคโนโลยีทางการสอน* กรุงเทพมหานคร อักษรวัฒนา
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์ (2540) *วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์* พิมพ์ครั้งที่ 7 กรุงเทพมหานคร สำนักการทดสอบการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- พิชญ์สินี ชมพูคำ (มปป) “การจัดการเรียนรู้แบบผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และการเรียนรู้ตลอดชีวิต: สิ่งจำเป็นในการจัดการศึกษาไทย” บทความนำเสนอประกอบรายวิชาปรัชญา การศึกษา หลักสูตรศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาการวิจัยและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- พิตร ทองชั้น (2524) *หลักการวัดผล* กรุงเทพมหานคร โอเดียนสโตร์

- พิชิต ฤทธิรัฐ (2545) *หลักการวัดผลและประเมินผลการศึกษา* พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพมหานคร
ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ไพโรจน์ เบาลใจ (2520) *คู่มือการเขียนบทเรียนโปรแกรม* ภาควิชาเทคโนโลยีทางการศึกษา
กรุงเทพมหานคร มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
- เยาวมาลย์ ไสววรรณ (2537) “การพัฒนาชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองเพื่อฝึกทักษะทางคณิตศาสตร์ชั้น
ประถมศึกษาปีที่ 3” ปรินูญานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
- รวีวรรณ อังคนุรักษ์พันธุ์ (2531) *การวิจัยเบื้องต้นทางการศึกษา* ชลบุรี ภาควิชาหลักสูตรและการ
สอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน
- รัชดา จำกรูท (2540) “การเปรียบเทียบการศึกษาด้านการอ่าน การเขียน และความสนใจใน การ
เรียนวิชาหลักภาษาไทยที่ได้รับการสอนโดยใช้บทเรียนสำเร็จรูปกับการสอนตามคู่มือ
ครู” ปรินูญานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต (การมัธยมศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- ราชบัณฑิตยสถาน (2525) *พจนานุกรมไทยฉบับ พ.ศ.2530* กรุงเทพมหานคร สุภา
_____ (2546) *พจนานุกรมฉบับเฉลิมพระเกียรติ พ.ศ.2546* กรุงเทพมหานคร วัฒนาพานิช
- ล้วน สายยศ (2538) *เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา* พิมพ์ครั้งที่ 4 กรุงเทพมหานคร สุวีริยาสาส์น
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ (2536) *เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา* พิมพ์ครั้งที่ 3
กรุงเทพมหานคร ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ
- วราภา โปธิสัทธา (2523) “การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย และเจตคติต่อ
การเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนโดยใช้บทเรียน โมดูลกับ
การสอนตามคู่มือครู” ปรินูญานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต (การสอน
ภาษาไทย) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- วัฒนาพร ระงับทุกข์ (2541) *การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง* กรุงเทพมหานคร
ต้นอ้อ ๑๕๕๕
- วิมล กุณราช (2545) *พจนานุกรมภาษาไทย มัธยมศึกษาปีที่ 4* กรุงเทพมหานคร น้ำฝน
- ศศิวิมล เนื่องนิษฐ์ (2543) “การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความรับผิดชอบในการ
เรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนโดยใช้บทเรียน
โมดูลกับการสอนตามคู่มือครู” ปรินูญานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต (การสอน
ภาษาไทย) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- ศิริ วรรณินันท์ (ม.ป.ป) *สำนวนโวหารสุภาพย์และคำพังเพย* กรุงเทพมหานคร เฉลิมชัย

- ศูนย์พัฒนาหลักสูตร, กรมวิชาการ (2543) *การพัฒนาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน*
กรุงเทพมหานคร การศาสนา กรมศาสนา
- สนม ครูทเมือง (2539) *การสอนทักษะการใช้ภาษาไทย: การฟัง การพูด การอ่าน การเขียน*
พิชญ์โลก ภาควิชาภาษาไทยและภาษาตะวันออก มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สังเวียน ปิ่นกาลัง (2540) “การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาคณิตศาสตร์ เรื่องพื้นที่ผิว
และปริมาตร ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่สอนโดยรูปแบบการสอนแบบ
ร่วมมือกันเรียนรู้กับการสอนปกติ” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- สุคนธ์ สิ้นพานนท์ และคณะ (2545) *การจัดกระบวนการเรียนรู้: เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ*
กรุงเทพมหานคร อักษรเจริญทัศน์
- สุชาติ ผุดผ่อง (2542) *การวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ จันทบุรี คณะครุศาสตร์*
สถาบันราชภัฏรำไพพรรณี
- สุนันท์ ปัทมคม (2523) *บทเรียนแบบโปรแกรม* กรุงเทพมหานคร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- สุนันท์ สังข์อ่อง (2542) *สื่อการสอนและนวัตกรรมทางการศึกษา* กรุงเทพมหานคร โอเดียนสโตร์
- สุพัตรา พลพิมพ์. (2541) “การสร้างบทเรียนสำเร็จรูปแบบสาขาเรื่องบทประยุกต์ วิชาคณิตศาสตร์
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4” วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม.
- สุรียา รัตนกุล (2517) “คำเชิงอ้างอิงสุภาษิต คำพังเพย คำคม และวลีสำเนา” *วารสารธรรมศาสตร์*
4 (1): 122–141
- สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ (2545) *20 วิธีจัดการเรียนรู้: เพื่อพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม
และการเรียนรู้โดยการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง* กรุงเทพมหานคร ภาพพิมพ์
- เสาวนีย์ สิกขาบัณฑิต (2528) *เทคโนโลยีทางการศึกษา* กรุงเทพมหานคร ภาควิชาครุศาสตร์
เทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2542) *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.*
2542 กรุงเทพมหานคร กุรุสภา
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2544) *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542*
กรุงเทพมหานคร กุรุสภา
- สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (2539) *ประกาศการส่งภาพเข้าประกวดเรื่องสุภาษิต
และคำพังเพย ประจำปี 2539* ม.ป.ป.

- อาคม จันทสุนทร และเชาวลิต ชำนาญ (2521) *ลดเวลาการสอน: นวัตกรรมที่น่าสนใจ* ลพบุรี
โครงการส่งเสริมสมรรถภาพการสอน
- อุบล ภูธรราช (2530) “การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการเรียน
วิชาคณิตศาสตร์เรื่องพื้นที่ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียน โดยใช้บทเรียน
โมดูลและคู่มือครูของ สสวท” ปรินญาณิพนธ์ปริญาการศึกษามหาบัณฑิต บัณฑิต
วิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
- Bryan; & Shith Jay C. (1975). “A Self Paced Art History of Learning Center of the University at
South Carolina”. *Audio Visual Instruction*. 20(9):24-25.
- Fan , Chung The. (1952). *Item Anaiysis Table*. Princeton: Educational Service. New Jersey.
- Grestsinger, Calvin. (1968). “An Experimental Study of Programmed Instruction in
Division of Fractions”. *A.V. Communication Review*. 16 : 87-90.
- Good Carter V. (1965). *Dictionary of Education*. New York: Mc Graw – Hill.
- Mc Donald. (1971). “A Self Paced Art History of Learning Center of the University at South
Carolina”. *Audio Visual Instruction*. 432-A.
- Nichols, Joey Del. (1994, September). “The Effect of Cooperative Learning on Student
Achievement and Motivation in a High School Geometry Class”. *Dissertation
Abstracts International*. 55(3): 460-A.
- Novak, Josweph D.; & Gowin, D. Bob. (1984). *Learning How to Learn*. CambridgeUniversity
Press. London.
- Robertson, Joseph Revert. (1976). “An Experimental Evaluation of the Comparison of
Mathematics Modules with an Individualized Guide and Textbook for Mathematics”.
Dissertation Abstracts International, 36(8):5112-A.
- Rothman, Jack and Jones Wyatt. (1971). *Education for Application of Practice Skill in
Community Organization and Social Planning. A New Look at Field Instruction*.
American Book Company, New York.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รายนามผู้เชี่ยวชาญ

รายนามผู้เชี่ยวชาญ

1. นางสาวกฤษณา คงทน
การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร
2. นางสาวทิพย์มัลย์ แพนอินทร์
ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (เทคโนโลยีการศึกษา) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
3. นางปวีชชา เพชรกล้า
ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (หลักสูตรและการสอน) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

ที่ ศธ 0522.16 (บ)/๒๐๑๑

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี 11120

19 กรกฎาคม 2556

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือวิจัย
เรียน นางสาวกฤษณา คงทน
สิ่งที่ส่งมาด้วย โครงการวิทยานิพนธ์ จำนวน 1 ชุด

ด้วยนางสาวสมศรี คงทน นักศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษา แขนงวิชาหลักสูตรและการสอน วิชาเอกมัธยม (ภาษาไทย) สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การพัฒนาบทเรียนสำเร็จรูปวิชาภาษาไทยเรื่องสำนวนสุภาพจิต สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่3โรงเรียนปัญจทรัพย์กรุงเทพมหานคร ตามโครงการวิทยานิพนธ์ที่แนบมาด้วยนี้

การจัดทำวิทยานิพนธ์เรื่องดังกล่าว นักศึกษาได้จัดทำเครื่องมือที่จะเก็บรวบรวมข้อมูลและได้รับความเห็นชอบเบื้องต้นจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ไว้ชิ้นหนึ่งแล้ว แต่เพื่อให้เครื่องมือที่จัดทำนั้นมีความครอบคลุมเนื้อหาวิชา แนวปฏิบัติ และสอดคล้องกับหลักและกระบวนการวิจัย ทางสาขาวิชา จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านในฐานะผู้ทรงคุณวุฒิด้านด้านบริหารหลักสูตรและการเรียนการสอน ได้โปรดพิจารณาตรวจสอบและให้ความคิดเห็นเพื่อการปรับปรุงเครื่องมือการวิจัยของนักศึกษาผู้นี้ด้วย สำหรับรายละเอียดอื่น ๆ นักศึกษาจะนำเรียนด้วยตนเอง

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดี จึงขอคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรรณพ ชินะวัฒน์)

ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ฝ่ายบัณฑิตศึกษา
โทร. 0-2504-8505
โทรสาร. 0-2503-3566-7
เบอร์โทรนักศึกษา 089 - 5121137

ที่ ศธ 0522.16 (บ)/๑๐๗

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี 11120

19 กรกฎาคม 2556

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือวิจัย
เรียน นางสาวทิพย์มาลัย แพนอินทร์
สิ่งที่ส่งมาด้วย โครงการวิทยานิพนธ์ จำนวน 1 ชุด

ด้วยนางสาวสมศรี คงทน นักศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษา แขนงวิชาหลักสูตรและการสอน วิชาเอกมัธยม (ภาษาไทย) สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การพัฒนาบทเรียนสำเร็จรูปวิชาภาษาไทยเรื่องสำนวนสุภาพจิต สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่3โรงเรียนปทุมทรัพย์กรุงเทพมหานคร ตามโครงการวิทยานิพนธ์ที่แนบมาด้วยนี้

การจัดทำวิทยานิพนธ์เรื่องดังกล่าว นักศึกษาได้จัดทำเครื่องมือที่จะเก็บรวบรวมข้อมูลและได้รับความเห็นชอบเบื้องต้นจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ไว้ชิ้นหนึ่งแล้ว แต่เพื่อให้เครื่องมือที่จัดทำนั้นมีความครอบคลุมเนื้อหาวิชา แนวปฏิบัติ และสอดคล้องกับหลักและกระบวนการวิจัย ทางสาขาวิชา จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านในฐานะผู้ทรงคุณวุฒิในด้านเทคโนโลยีการศึกษา ได้โปรดพิจารณาตรวจสอบและให้ความคิดเห็นเพื่อการปรับปรุงเครื่องมือการวิจัยของนักศึกษาผู้นี้ด้วย สำหรับรายละเอียดอื่น ๆ นักศึกษาจะนำเรียนด้วยตนเอง

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดี จึงขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรอนงพ จินะวัฒน์)

ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ฝ่ายบัณฑิตศึกษา
โทร. 0-2504-8505
โทรสาร. 0-2503-3566-7
เบอร์โทรนักศึกษา 089 - 5121137

ที่ ศช 0522.16 (น)/909

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี 11120

19 กรกฎาคม 2556

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือวิจัย
เรียน นางปัทมา เทชรกล้า
สิ่งที่ส่งมาด้วย โครงการวิทยานิพนธ์ จำนวน 1 ชุด

ด้วยนางสาวสมศรี คงทน นักศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษา แขนงวิชาหลักสูตรและการสอน วิชาเอกมัธยม (ภาษาไทย) สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การพัฒนาบทเรียนสำเร็จรูปวิชาภาษาไทยเรื่องสำนวนสุภาพสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่3โรงเรียนปิยะมหาราชาลัยกรุงเทพมหานคร ตามโครงการวิทยานิพนธ์ที่แนบมาด้วยนี้

การจัดทำวิทยานิพนธ์เรื่องดังกล่าว นักศึกษาได้จัดทำเครื่องมือที่จะเก็บรวบรวมข้อมูลและได้รับความเห็นชอบเบื้องต้นจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ไว้ขั้นหนึ่งแล้ว แต่เพื่อให้เครื่องมือที่จัดทำนั้นมีความครอบคลุมเนื้อหาวิชา แนวปฏิบัติ และสอดคล้องกับหลักและกระบวนการวิจัย ทางสาขาวิชา จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านในฐานะผู้ทรงคุณวุฒิด้านการสอนวิชาภาษาไทย ได้โปรดพิจารณาตรวจสอบและให้ความคิดเห็นเพื่อการปรับปรุงเครื่องมือการวิจัยของนักศึกษาผู้นี้ด้วย สำหรับรายละเอียดอื่น ๆ นักศึกษาจะนำเรียนด้วยตนเอง

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดี จึงขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรอนพ จินะวัฒน์)

ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ฝ่ายบัณฑิตศึกษา
โทร. 0-2504-8505
โทรสาร. 0-2503-3566-7
เบอร์โทรนักศึกษา 089 - 5121137

ภาคผนวก ข

ตัวอย่างบทเรียนสำเร็จรูป เรื่องสำนวน สุภาษิต และคำพังเพย

สำนวน สุภาษิต และคำพังเพย

สำนวนสุภาษิต และคำพังเพยเป็นการใช้ภาษาที่มีอยู่ในแทบทุกชาติทุกภาษา จัดอยู่ในประเภทของภาษาภาพพจน์ (figurative language) เป็นการใช้ภาษาในเชิงเปรียบเทียบ กล่าวคือ ความหมายของสำนวนโวหารจะไม่ตรงตัวแต่นำไปสื่อให้เห็นภาพพจน์ซึ่งอาจเป็นนามธรรมและเข้าใจยากหรือสลับซับซ้อนให้กลายเป็นสิ่งที่จับต้องได้หรือเป็นรูปธรรมยิ่งขึ้น เช่น เปรียบความดำกับอึก คนที่จะเข้าใจได้ว่าคำแค้นก็ต้องเห็นภาพของอึกที่อยู่ในใจสิ่งที่นำมาเป็นตัวเปรียบเทียบต้องเป็นสิ่งที่ยอมรับหรือรู้จักกันดีในวัฒนธรรมของผู้ใช้ภาษานั้น ถ้าผู้ฟังเห็นภาพพจน์ของภาษา ผู้สื่อจึงจะบรรลุจุดประสงค์ในการส่งต่อความหมาย ภาษาภาพพจน์จึงเป็นศิลปะของการเลือกหาสิ่งเปรียบเทียบให้ตรงกันที่สุดให้สื่อภาพพจน์อย่างชัดเจน ลึกซึ้งที่สุด และยังคงเป็นภาษาที่สละสลวย มีสุนทรีย์ พอที่จะให้คนจดจำนำไปใช้ต่อๆ กันไปด้วย ผู้คิดสำนวนหรือสุภาษิตจึงจะบรรลุถึง “พลัง” (force) ของภาษาที่ตนสื่อออกไป

สำนวนสุภาษิต และคำพังเพยเป็นภาษาที่ถูกกำหนดโดยกรอบของวัฒนธรรม เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นและถูกตีความโดยกรอบของการยอมรับของผู้ที่อยู่ในวัฒนธรรมเดียวกัน ซึ่งความคิดหรือภาพพจน์เดียวกันอาจรับรู้และยอมรับโดยสิ่งเปรียบเทียบที่ต่างกันไปตามแต่รูปธรรมของวัฒนธรรมนั้นจะกำหนดไว้ เช่น ความดำ ในวัฒนธรรมไทยจะเห็นภาพคล้ายๆกันว่าเหมือนอึกหรือถ่านไม้ (charcoal) แต่ในวัฒนธรรมผู้พูดภาษาอังกฤษภาพที่กำหนดไว้เป็นรูปธรรม คือ ถ่านหิน (coal) ความแปลกแยกไม่เหมือนคนอื่นในวัฒนธรรมอังกฤษซึ่งมีการเลี้ยงแกะและแกะส่วนใหญ่จะเป็นสีขาว จึงถูกนำไปเปรียบเทียบกับแกะดำ (Black sheep) เช่น ลูกที่แปลกไปจากคนอื่นจะถูกเปรียบเป็น “แกะดำในครอบครัว” ในขณะที่สังคมไทยเห็นความแปลกแยกเป็น “ลูกนอกคอก” หรือถ้าจะมีชนชั้นเข้ามาเกี่ยวข้องด้วยก็จะเป็น “กาในฝูงหงส์” ซึ่งทั้งสามสำนวนอาจไม่มีความหมายหรือภาพพจน์เหมือนกันเสียทีเดียวเพียงแต่คล้ายกันที่สุดเท่านั้น การทำความเข้าใจในความหมายของสำนวนสุภาษิต และคำพังเพยนั้น ต้องมีความเข้าใจในกระบวนการของภาษา และหลักภาษาอย่างลึกซึ้ง ส่วนภาพพจน์ที่สื่อไปยังความหมายอาจแตกต่างกันไปบ้างตามวัฒนธรรมและปัจจัยทางภาษาศาสตร์สังคม (sociolinguistic factors) ของผู้ใช้ภาษา

ความหมายของสำนวน สุภาษิต และคำพังเพย

ความหมายของสำนวน

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2525) ได้ให้ความหมายว่าสำนวน หมายถึง ถ้อยคำ หรือวลี หรือประโยคที่มีความหมายไม่ตรงตัว เป็นคำกล่าวที่คมคาย ให้คติสอนใจ เป็นที่เข้าใจกันอย่างกว้างขวางในหมู่ผู้ใช้ภาษาเดียวกัน อาจมีการเปลี่ยนแปลงคำ และความหมายตามกาลเวลา

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2540) ได้ให้ความหมายว่าสำนวน หมายถึง ถ้อยคำที่เรียบเรียง โวหาร คดี เช่น ปิดสำนวน ถ้อยคำหรือข้อความที่กล่าวสืบทอดกันมาช้านานแล้ว มีความหมายไม่ตรงตามตัวหรือมีความหมายอื่นแฝงอยู่ ถ้อยคำที่แสดงออกมาเป็นข้อความพิเศษเฉพาะภาษาหนึ่งๆ ชั้นเชิงหรือท่วงทำนองในการแต่งหนังสือหรือพูด ถ้อยคำที่ใช้เรียกบทประพันธ์รายหนึ่งๆ

จากการศึกษาความหมายของสำนวนพอสรุปความหมายได้ คือ สำนวนหมายถึง ถ้อยคำที่มีความหมายไม่ตรงความหมาย มีความหมายไปในเชิงเปรียบเทียบ เช่น

ผักชีโรยหน้า	หมายถึง การทำความดีเพียงผิวเผิน
คลุมถุงชน	หมายถึง การที่ชายหญิงที่ไม่ได้คุ้นเคยรู้จักกันมาก่อนถูกจับให้แต่งงานกัน
แจ่งสี่เบี้ย	หมายถึง อธิบายละเอียดชัดเจน
หนามยอกอก	หมายถึง แทะใจอยู่ตลอดเวลา, แสลงใจ
ตีหน้าตาย	หมายถึง ทำหน้าเฉยๆ เหมือนไม่มีความรู้สึกหรือรู้เรื่อง
ก้างขวางคอ	หมายถึง เข้าไปขัดขวางสิ่งที่ผู้อื่นกระทำอยู่
คมในฝัก	หมายถึง มีความรู้ความสามารถแต่เมื่อยังไม่ถึงเวลาก็ไม่แสดงออกมาให้ปรากฏ
เส้นผมบังภูเขา	หมายถึง เรื่องง่ายๆ แต่คิดไม่ออกเหมือนมีอะไรมาบังอยู่
กึ่งทองใบหยก	หมายถึง คู่แต่งงานที่มีฐานะตระกูลดีสมกัน
เก็บเบี้ยใต้ถุนร้าน	หมายถึง ทำงานได้เงินเล็กน้อยก็เอา
เกี่ยวแฝกมุงป่า	หมายถึง ทำการเกินกว่าจะทำให้สำเร็จได้
ขมื่นกับปูน	หมายถึง ไม่ถูกกัน

ความหมายของสำนวน สุภาษิต และคำพังเพย

ความหมายของสุภาษิต

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2525) ได้ให้ความหมายว่าสุภาษิต หมายถึง คำพูดที่เป็นคติ

พจนานุกรมฉบับเฉลิมพระเกียรติ (2545) ได้ให้ความหมายว่าสุภาษิต หมายถึง ข้อความที่เป็นคติสอนใจ เป็นคำกล่าวดี คำสอนถ้อยคำที่กล่าวแล้วดี

สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ให้ความหมายของสุภาษิตไว้ว่า “เป็น คำกล่าวที่ดีหรือคำพูดที่เป็นคติ เป็นถ้อยคำที่แสดงหลักความจริง มุ่งแนะนำสั่งสอน หรือ เตือนสติให้คิดและเป็นหลักในการดำเนินชีวิต ส่วนใหญ่มักได้จากพระพุทธศาสนา คุณธรรม และหลักในการดำเนินชีวิตของคนในชาติ”

จากการศึกษาความหมายของสุภาษิตสรุปความหมายของสุภาษิต คือ ถ้อยคำที่เป็น คติสอนใจมีความหมายสั่งสอนให้ประพฤติปฏิบัติแต่สิ่งที่ดี เช่น

เงินครกขึ้นภูเขา	หมายถึง	พยายามทำในสิ่งที่ยากลำบาก
ช้า ๆ ได้พร้าสองเล่มงาม	หมายถึง	ทำอะไรอย่าผลุนผลัน แล้วจะได้ผลดี
ซังสาร ภูเขา ซ้ำเก่าเมื่อยรัก	หมายถึง	สิ่งเหล่านี้ท่านสอนว่าอย่าไว้ใจ เพราะอาจทำอันตรายเราเมื่อไรก็ได้ ถือเป็นศัตรูที่น่ากลัวที่สุด
ปลาหมอตายเพราะปาก	หมายถึง	พูดพล่อยไป จนตนเองต้องได้รับอันตรายจากเรื่องพูดนั้น
น้ำขึ้นให้รีบตัก	หมายถึง	มีโอกาสทำอะไรให้เป็นประโยชน์แก่ตนให้รีบทำ
วัวหายล้อมคอก	หมายถึง	เกิดเรื่องเสียหายขึ้นแล้ว จึงป้องกันภายหลัง
ลูกไม้หล่นไม่ไกลต้น	หมายถึง	ลูกย่อมมีนิสัยไม่ต่างกับพ่อแม่
รู้หลบเป็นปีก รู้หลีกเป็นหาง	หมายถึง	รู้จักเอาตัวรอด
เพื่อนกินหาง่าย เพื่อนตายหายาก	หมายถึง	เพื่อนที่ไม่หวังผลตอบแทนหายาก
พูดไปสองไพเบี้ยนึ่งเสียดำสิงทอง	หมายถึง	พูดไปไม่มีประโยชน์นึ่งเสียดำจะเป็นประโยชน์มากกว่า
เวรย่อมระงับด้วยการไม่จองเวร	หมายถึง	เมื่อมีผู้คิดร้ายกับเราไม่ควรคิดร้ายตอบ
ตนเป็นที่พึ่งแห่งตน	หมายถึง	สอนให้พึ่งตนเองก่อนพึ่งผู้อื่น
ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว	หมายถึง	การกระทำทุกอย่างย่อมมีผลเสมอ

ความหมายของสำนวน สุภาษิต และคำพังเพย

ความหมายของคำพังเพย

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2525) ได้ให้ความหมายว่าคำพังเพย หมายถึง คำกลางที่กล่าวแทรกให้เข้ากับเรื่อง ข้อความหรือถ้อยคำที่ต้องตีความหมาย เข้ากับเรื่อง ชัยวัฒน์ สีแก้ว (2542) กล่าวว่า คำพังเพย หมายถึง ถ้อยคำกล่าวขึ้นมาลอยๆ เป็นคำ กลางๆ กล่าวขึ้น เพื่อตีความให้เข้ากับเรื่องเพื่อให้การสื่อความหมายได้ชัดเจนยิ่งขึ้น คำ พังเพยอาจมีลักษณะติชมหรือแสดงความคิดเห็น มีความหมายลึกซึ้งกว่าสำนวนแต่ยังไม่เป็นคติสอนใจอย่างสุภาษิต

จากความหมายของคำพังเพยที่กล่าวมาพอจะสรุปความหมายได้ว่า คำพังเพย หมายถึง ถ้อยคำที่กล่าวขึ้นมาเพื่อให้เข้ากับเรื่องราว เพื่อสื่อความหมายให้ชัดเจน เช่น

เกลือบเป็นหนอน	หมายถึง	คนในพวกเดียวคิดทรยศกัน
กึ่งกำได้ทอง	หมายถึง	ได้ยศศักดิ์เล็กน้อยก็หยิ่งจองหงอนลิ้มตัว
ใกล้เกลือบินต่าง	หมายถึง	ไม่รู้คุณค่าของสิ่งที่อยู่ใกล้ตัว
กำปั้นทุบดิน	หมายถึง	การพูดแบบขอไปที
แกว่งเท้าหาเสี้ยน	หมายถึง	หาเรื่องเดือดร้อนใส่ตัว
กบเลือกนาย	หมายถึง	ต้องการเปลี่ยนเจ้านายเรื่อยๆ
ชิงสุกก่อนหาม	หมายถึง	ด่วนทำในสิ่งที่ไม่สมควรแก่วัย
ตำน้ำพริกละลายแม่น้ำ	หมายถึง	เสียของโดยไม่เกิดประโยชน์ตอบแทน
กำปั้นทุบดิน	หมายถึง	ส่งเดชอย่างขอไปที
ไม่งามกระรอกเจาะ	หมายถึง	หญิงงามมักไม่บริสุทธิ์
จี๋ข้างจับตึกแต่น	หมายถึง	การลงทุนมาก แต่ได้ผลน้อย
ดินพอกหางหมู	หมายถึง	การงานคั่งค้างพอกพูนขึ้นเรื่อยๆ
ไก่ได้พลอย	หมายถึง	ได้ของดีแล้วไม่เห็นคุณค่า
อ้อยเข้าปากช้าง	หมายถึง	สิ่งของหรือเงินให้คนอื่นไปแล้ว เอาคืนได้ยาก

สำนวน ชุดที่ 1

สำนวนความหมายตามพจนานุกรม หมายถึง โวหาร ทำนองพูด
ถ้อยคำที่เรียบเรียง ถ้อยคำที่ไม่ถูกไวยากรณ์แต่รับใช้เป็นภาษาที่
ถูกต้อง การแสดงถ้อยคำออกมาเป็นข้อความพิเศษเฉพาะภาษา
หนึ่งๆ สำนวนไทยจะมีความหมายโดยนัย เป็นลักษณะความหมาย
เชิงอุปมาเปรียบเทียบ จะไม่แปลความหมายตรงตามตัวอักษร
ตัวอย่างเช่น ปากเสีย หมายถึง พูดไม่ดี ชอบว่าผู้อื่น
ใจจัด หมายถึง ไม่เอื้อเฟื้อแก่ใคร เป็นต้น

วิธีการ

- ❖ แบ่งผู้เล่นออกเป็นกลุ่มย่อย (5-8 คน)
- ❖ กำหนดผู้เล่นหนึ่งคนทำหน้าที่เป็นกรรมการ
- ❖ วางแผ่นภาพทั้งหมดในชุดกระจายไว้ตรงด้านหน้าผู้เล่น
- ❖ กรรมการขานสำนวนเพื่อให้ผู้เล่นหาแผ่นภาพที่ตรงกับสำนวน
นั้นๆ เมื่อพบแผ่นภาพที่ตรงกันแล้วให้พยายามชิงแผ่นภาพ
ดังกล่าวมาไว้ในครอบครอง พลิกไปด้านหลังเพื่ออ่านความหมาย
ให้ผู้เล่นทั้งหมดฟัง
- ❖ ผู้เล่นที่มีแผ่นภาพไว้ในครอบครองมากที่สุดเมื่อจบรอบการ
เล่นเป็นผู้ชนะ

จำนวน ชุดที่ 1

- กาฝาก
- กินน้ำไม่เผื่อเลี้ยง
- ไก่ขัน หรือ ไก่โห่
- ขาวเป็นตำลึงเม็ดใน
- ใจเป็นปลาชิว
- กิ่งทองใบหยก
- จิงก็ราข่าก็แรง
- ตีปลาหน้าไซ
- ตีปีก
- ตัดเป็นตั้งเม
- จนตลอก
- เตี้ยอ้อมก้อม
- แต่งร่มใบ
- ชูบมือเปิบ
- แขนงนม
- ถ่านไฟเก่า
- น้ำท่วมปาก
- ผักชีโรยหน้า
- ผ้าขี้ริ้วห่อทอง
- หอกข้างแคร่

กาฝาก 01

ความหมาย

กินอยู่กับผู้อื่นโดยไม่ได้ทำประโยชน์อะไรให้

กินน้ำไม่เผื่อเลี้ยง 02

ความหมาย

มีอะไรทำไรใช้หมดจนทันที ใช้เสียหมดสิ้น
ไม่เผื่อกาลข้างหน้า

โก๋ขัน หรือ โก๋โห่ 03

ความหมาย

เวลารุ่งสาง มีความเป็นมาจากรวมชาติ
โก๋ที่พอเริ่มสางก็ขัน เสียงโก๋ขัน ซึ่งเป็น
สัญญาณว่าเริ่มสางแสงเงิน แสงทองกำลังจะ
ขึ้นที่ขอบฟ้า

ขาวเป็นดำตีเม็ดใน 04

ความหมาย

คนที่มีความดี มีความเป็นมาจากการที่ดำตี
ขาว แต่เม็ดในฟักดำ ขาวเป็นดำตีเม็ดใน เป็น
ส่วนหนึ่งที่ล้อคนผิดคำ คือ คนที่มีผิวขาวนั้น
เปรียบได้กับดำตี ส่วนคนที่ผิดคำก็เป็นดำตี
เหมือนกันแต่เป็นเม็ดใน

ใจเป็นปลาฉิว

05

ความหมาย

ใช้เปรียบเทียบกับคนที่ซื่อฉลาด ชักฉิว มีความเป็นมาจากปลาฉิวซึ่งเป็นปลาชนิดหนึ่ง ตัวเล็ก ๆ คายง่าย คือ พอเอาขึ้นจากน้ำก็ตาย

กิ้งทองโบหยก

06

ความหมาย

ความเหมาะสมของผู้ที่เป็นคู่กันนั้นมีมาก เป็นคู่ที่สามารถเข้ากันได้เป็นอย่างดี

ชิงกีร่าขำก็แรง

07

ความหมาย

ต่างฝ่ายก็ร้ายเข้าหากัน ไม่มีใครยอมให้แก่กัน ยึดติดในการพาดพิงกันหวังเอาชนะ

ตีปลาหน้าใจ

08

ความหมาย

มีความหมายไปในทางว่า วางใจตีปลาไว้ปลากินมาอยู่หน้าใจ แล้วมาชิงซ่อนเอาไปเสียก่อน เท่ากับว่าคอยโอกาส เหน็ดประโยชน์ของตนเป็นหลัก ทำอะไรเสียหายไม่คำนึงถึงผู้อื่น

ตีปีก 09

ความหมาย

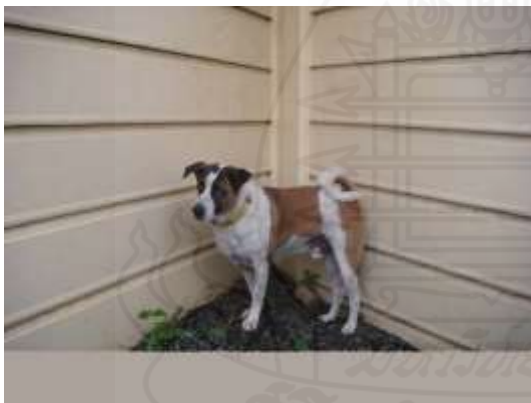
ตีใจเป็นอย่างมาก มีความเป็นมาจากไก่ที่ตีปีกเมื่อแสดงอาการกิริยาร่าเริง คนเมื่อแสดงกิริยาร่าเริงก็มองคนสองข้างขยับเข้ ออกกระทบกับตัว

ตีเป็นตั้งเม 10

ความหมาย

ขี้เหนียว คือเอาตั้งเมซึ่งมีลักษณะเหนียวมาเปรียบเทียบกับคนที่ขี้เหนียว ไม่ยอมเสียผลประโยชน์อะไรให้ใครได้ง่ายๆ

จนตรอก 11

ความหมาย

ฮั้นจนหนทาง หมดหนทางที่จะหนี หรือทำสิ่งใดต่อไปได้

เตี้ยอ้อมค้อม 12

ความหมาย

การทำงานหรือประกอบกิจการ หรือทำอะไรรที่ต้องมีภาระมากมายใหญ่โตเกินกำลัง หรือความสามารถของตนเองที่จะปฏิบัติ จนประคองให้ตลอดรอดฝั่งไม่ได้

แตงร่มใบ 13

ความหมาย

ฝิวเนื้อนวลงาม มักใช้กับหญิงสาวที่มีผิวพรรณงามผ่อง เช่น พูดว่าฝิวยังกะแตงร่มใบ ส่วนวันนี้มีความเป็นมาจากการเอาแตงมาเปรียบ คือ แตงที่ผลโตมีใบปิดบังร่ม ไม่ถูกแดดเผา ผิวแตงขึ้นนวลงามเรามักพูดกันว่า นวลแตง

ชูปมือเปิบ 14

ความหมาย

การเอาเปรียบโดยฉกฉวยผลประโยชน์จากแรงงานคนอื่น

แขวนนวม 15

ความหมาย

การเลิกการกระทำที่เคยทำมาก่อน อาจเป็นอาชีพ หรือสิ่งที่เคยปฏิบัติมาเป็นประจำ

ถ่านไฟเก่า 16

ความหมาย

หญิงที่เคยเป็นภรรยา หรือเคยได้เสียวกับชายแล้วมาพรากจากกันไป พอมีโอกาสมาพบกันใหม่ก็คืนดีกันเปรียบกับถ่านที่เคยติดไฟแล้วมอดอยู่ หรือถ่านดับ ถ่านอย่างนี้ ติดไฟได้ง่ายเร็วกว่าถ่านใหม่ที่ม่เคยติดไฟเลย ได้เชื้อเข้านิดหน่อยก็ติดทุกทันที

น้ำท่วมปาก 17

ความหมาย

การได้รับรู้เรื่องราวมากไม่สามารถพูดออกไปได้ด้วยเหตุผลบางประการ

"There, all clean. Now if you'll excuse me, I'll be outside playing."

ผักชีโรยหน้า 18

ความหมาย

การทำดีแต่เพียงผิวเผิน กระทำเพียงชั่วคราวชั่วคราวเพื่อสร้างภาพลักษณ์ที่ดีต่อผู้พบเห็น

ผ้าขี้ริ้วห่อทอง 19

ความหมาย

คนที่มั่งมีแต่ทำตัวธรรมดาหรือซ่อนซ่อนไม่อวดอ้างฐานะของตน

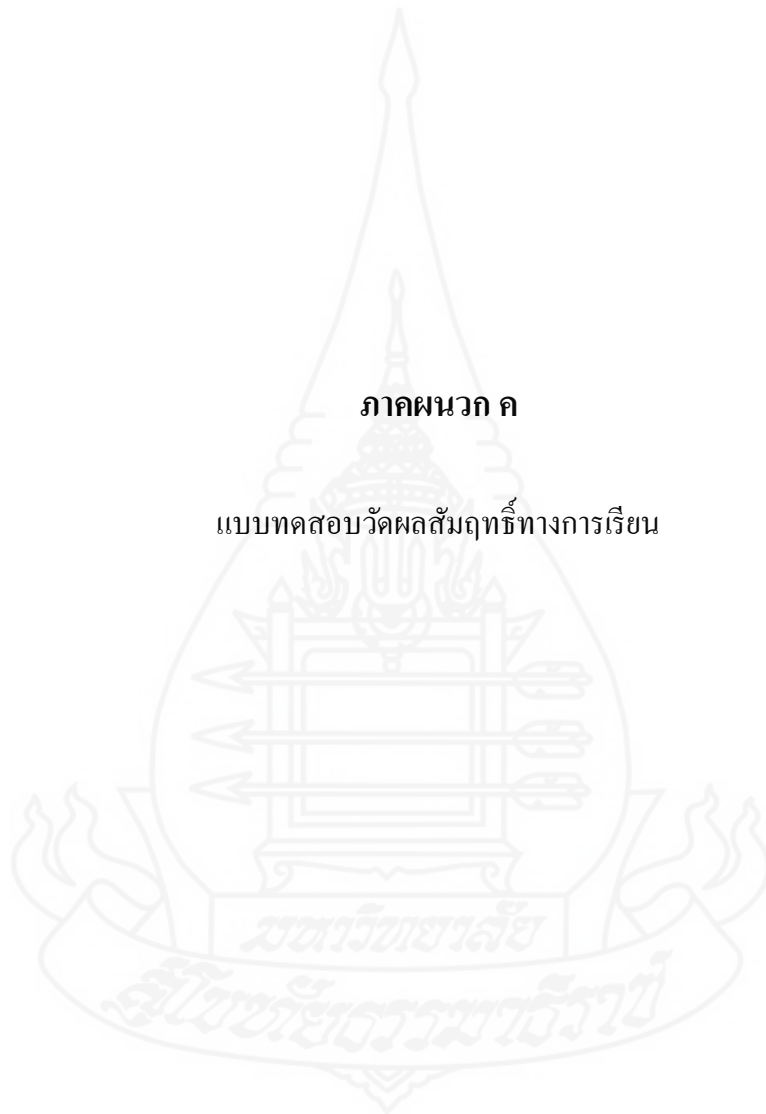
หอกข้างแคร่ 20

ความหมาย

อันตรายที่อยู่ใกล้ตัว หรืออันตรายที่เกิดจากบุคคลใกล้ตัว

ภาคผนวก ค

แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยเรื่อง สำนวน สุภาษิต และคำพังเพย
ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

คำชี้แจง

1. แบบทดสอบเป็นแบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ คะแนนเต็ม 40 คะแนน เวลาในการทำ 40 นาที
2. ให้นักเรียนอ่านข้อความที่กำหนดให้ จากนั้นเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุด แล้วทำเครื่องหมายกากบาท (x) ลงในกระดาษคำตอบ

-
1. ประโยคว่า “คนในพวกเดียวกัน แต่คิดคดทรยศกัน” ตรงกับคำพังเพยไทยว่าอะไร
 - ก. หมาหวังก้าง
 - ข. เกลือเป็นหนอน
 - ค. ข้างสูงไม่พังกอ
 - ง. ปลาใหญ่กินปลาเล็ก
 2. “อยู่ดีไม่ว่าดี ไปให้เขาทำร้ายแท้ๆ” ควรใช้คำพังเพยในข้อใดมาเติมลงในช่องว่าง
 - ก. ชีโพรงให้กระรอก
 - ข. กระจายตื่นตูม
 - ค. แกว่งเท้าหาเสี้ยน
 - ง. ปั่นน้ำเป็นตัว
 3. คำพังเพยใดผูกขึ้นเพื่อมุ่งสอนหญิงโดยเฉพาะ
 - ก. ชิงสุกก่อนห่าม
 - ข. กระดั่งกาลนไฟ
 - ค. ช้างสาร งูเห่า ข้าเก่า เมียรัก
 - ง. น้ำกลิ้งบนใบบอน
 4. “สมชายเป็นคนที่ทำอะไรได้หลายอย่าง ทั้งบัญชี คอมพิวเตอร์ และภาษา แต่ไม่มีความเชี่ยวชาญเลยสักอย่างเดียว มีเพียงแต่ความรู้เบื้องต้นเท่านั้น” ตรงกับคำพังเพยไทยว่าอะไร
 - ก. รู้อย่างเป็ด
 - ข. ความรู้ท่วมหัว เอาตัวไม่รอด
 - ค. รู้ไว้ไว้ว่า ใส่ป่าแบกหาม
 - ง. หวานพีชใดได้ผลอย่างนั้น

5. “น้ำกลิ้งบนใบบอน” ใช้เปรียบเทียบกับบุคคลที่มีลักษณะนิสัยเช่นไร
 - ก. กระล่อน สามารถลื่นไหลไปได้ตามสถานการณ์
 - ข. โกหกเป็นประจำ หลอกลวงผู้อื่น
 - ค. ใจโลเล ตัดสินใจไม่แน่นอน
 - ง. ลักขโมยสิ่งของที่ไม่ใช่ของคน
6. คนที่ทำสิ่งใดโดยวิธีรุนแรง กล่าวเป็นคำพังเพยว่าอย่างไร
 - ก. น้ำเซียวขวางเรือ
 - ข. ตัดไฟต้นลม
 - ค. จิงก็ราข่าก็แรง
 - ง. หักค้ำพรว้าด้วยเข่า
7. ประโยคว่า “สิ่งที่เป็นภัยอยู่ใกล้ตัว” ใช้คำพังเพยว่าอะไร
 - ก. นามขอกอก
 - ข. ช้างสาร งูเห่า ข้าเก่า เมียรัก
 - ค. ขว้างงูไม่พ่นคอ
 - ง. หนีเสือปะจระเข้
8. ข้อใดมีใจความตรงกับคำพังเพย “หุงข้าวประชดหมา ปรุงปลาประชดแมว”
 - ก. การทำประชดหรือทำแค้นคนที่กลับเป็นผลร้ายแก่ตนเองโดยอีกฝ่ายหนึ่งไม่เคียดรื้อน
 - ข. การทำอะไรโดยพลการ หักโหมเอาด้วยกำลัง ใช้อำนาจบังคับเอา
 - ค. ต้องเกิดเรื่องราวถึงขั้นเสียหายขึ้นเสียก่อน แล้วจึงค่อยมาคิดแก้ภายหลัง
 - ง. แนะนำหรือบอกเป็นนัยให้ผู้อื่นเห็นช่องทางทำผิด หรือเอาประโยชน์
9. คำพังเพยใดมีความหมายไม่เหมือนกับข้ออื่นๆ มากที่สุด
 - ก. ใก้ได้พลอย
 - ข. กิ่งก่าได้ทอง
 - ค. กบเลือกนาย
 - ง. หัวล้านได้หวี
10. “พี่น้องคุณนี้ เข้าใกล้กันที่ไรเป็นทะเลาะกันทุกที” ข้อความนี้ตรงกับคำพังเพยว่าอะไร
 - ก. จิงก็รา ข่าก็แรง
 - ข. เกลือจิ้มเกลือ
 - ค. ขมื่นกับปูน
 - ง. ขนมผสมน้ำยา

11. คนที่ไม่รู้จักที่ต่ำที่สูง หรือคนที่ทะเลาะทะเลาะกันทำตนเสมอกับคนที่สูงกว่า ตรงกับคำพังเพยว่าอะไร
- ไม้ซีกจัดไม้ซุง
 - ปากปราศรัยใส น้ำใจเชือดคอ
 - ปลาใหญ่กินปลาเล็ก
 - ตักน้ำใส่กะโหลกชะโงกดูเงา
12. ข้อใดใช้คำพังเพยถูกต้อง
- เขาคิดจะจี๋ข้างจับตักเตนอีกแล้ว มีเงินอยู่แสนเดียว แต่คิดจะปลูกบ้านราคาห้าแสน
 - เธอไปหว่านล้อมเขาอยู่ทำไม จะชักใบให้เรือเสียเท่าไรเขาก็ไม่ยอมทำตามหรอก
 - คาราคณนั้นถ้าไม่แต่งหน้าก็ไม่สวยเลยนะ โกงงามเพราะขน คนงามเพราะแต่งจริงๆ
 - สามีภรรยาคนนี้ เหมาะกันเหมือนไม้เบือ ไม้เมาเลยนะ
13. ข้อใดตรงกับคำพังเพย “ใกล้เกลือกินด่าง”
- เขาเสียใจที่ปฏิเสธไม่รับคนมีความสามารถเข้าทำงาน
 - เขาได้เลือกเพชรก่อน แต่ปรากฏว่าไปเลือกเอาเพชรไม่แท้เข้า ทั้งๆ ที่มีเพชรแท้หลายเม็ด
 - งานนิทรรศการของบริษัทต้องล้มเหลว เพราะขาดคนมีฝีมือของบริษัท
 - ผู้อำนวยการสืบเสาะหาผู้ทรงคุณวุฒินอกบริษัท ทั้งๆ ที่ผู้เชี่ยวชาญอยู่ในบริษัท
14. สำนวนใดเหมาะสมที่สุดสำหรับเติมในช่องว่าง “ท่านจะทำอะไรก็ปล่อยให้ท่านไปเถอะอย่า.....เลย ท่านไม่ฟังเสียงคนอย่างเราหรอก ดีไม่ดีจะถูกท่านเขม่นเอาด้วย”
- แกว่งเท้าหาเสี้ยน
 - ปิดขาเก้าอี้
 - สาวไส้ให้กากิน
 - เอาไม้ซีกไปจัดไม้ซุง
15. สำนวนในข้อใด ไม่มีความหมายเกี่ยวกับการพูด
- กำแพงมีหู ประคุมมีช่อง
 - สาวไส้ให้กากิน
 - น้ำท่วมปาก
 - ชักน้ำเข้าลิกชักศึกเข้าบ้าน

16. สำนวนใดมีความหมายในทางสั่งสอนให้ระมัดระวังในการดำรงชีวิต
- น้ำขึ้นให้รีบตัก
 - กินน้ำไม่เผื่อเลี้ยง
 - โคลนกล้วอย่าไว้หน่อ
 - คลื่นกระทบฝั่ง
17. ข้อใดใช้คำพังเพย ไม่ถูกต้อง
- เขาคกใจวิ่งไปเหมือนกระต่ายตื่นตูม
 - การสร้างความเข้มแข็งของชุมชน เป็นงานยากดั่งเข็นครกขึ้นภูเขา
 - เขาเป็นคนที่เชื่อถือไม่ได้เอาเสียเลยพูดจากลับกลอกเป็นตีปลาหน้าไซเขียว
 - คุณควรทำงานที่เหมาะสมกับกำลังความสามารถของคนเหมือนนกน้อยทำรังแต่พอตัว
18. สำนวนในข้อใดเหมาะสมจะเติมลงในช่องว่างของข้อความต่อไปนี้ “รายงานฉบับนี้เขาทำอย่าง.....จริงๆ คือ ทำอย่างขอไปที ไม่ได้แบบนี้ก็เอาอย่างนั้นมาเขียนแทน ให้เสร็จๆ ไป”
- ผักชีโรยหน้า
 - จนตรอก
 - มีดแปดด้าน
 - บ้องตัน
19. ประโยคที่ “ใช้เปรียบเทียบกับคนที่จิตใจ ชี้กั่ว” ตรงกับสำนวนไทยว่าอะไร
- ขาเป็นสำลีเม็ดใน
 - ใจเป็นปลาชิว
 - หอกข้างแคร่
 - ซุบมือเปิบ
20. “ฟังหูไว้หู กิดดูให้แน่ ไหนเท็จไหนแท้ ไคร่กรวยจงดี” หมายถึงการฟังในข้อใด
- อย่าฟังความข้างเดียว
 - ฟังอย่างมีวิจารณญาณ
 - ฟังอะไรต้องเชื่อครึ่งไม่เชื่อครึ่ง
 - ฟังอะไรต้องรู้จักคิด

21. ข้อความต่อไปนี้ตรงกับคำพังเพยใดมากที่สุด “เขาเป็นคนหน้าตาดี แต่งตัวเรียบร้อย ท่าทางสุภาพบุรุษ พุดจาดีมีหลักการน่าเชื่อถือ แต่ดูร้ายใจอำมหิต สามารถทำร้ายคนได้แม้กระทั่งคนสนิทด้วยใบหน้ายิ้มแย้ม”
- ปากปราศรัยใส น้ำใจเชือดคอ
 - ผักชีโรยหน้า
 - ขาวเป็นสำสีเม็ดใน
 - โคลนกล้วยอย่าไว้หน้า
22. การแสดงความอ่อนน้อมถ่อมตนด้วยการไหว้ เป็นผู้ที่มีความนอบน้อม ตรงกับสำนวนไทยว่าอะไร
- แขนงนม
 - มือเป็นผักกั่ว
 - ผ้าจีวรห่อทอง
 - พกหินดีกว่าพกนุ่น
23. “การเก็บความรู้สึกได้ดี” ตรงกับสุภาษิตไทยว่าอะไร
- น้ำนิ่งไหลลึก
 - ดาบสองคม
 - น้ำขุ่นไว้ใน น้ำใสไว้นอก
 - คลื่นกระทบฝั่ง
24. “ผู้น้อยที่ประพฤติตนตามคำแนะนำของผู้ใหญ่ และมักเลือกทางที่ถูกต้องในการดำรงชีวิต” กล่าวตรงกับสุภาษิตข้อใด
- คูซ้างให้คูหาง คุณางให้คูแม่
 - เดินตามหลังผู้ใหญ่หมาไม่กัด
 - ไม้อ่อนดัดง่าย ไม้แก่ดัดยาก
 - ยิงปืนนัดเดียวได้นกสองตัว
25. ประโยคว่า “คนที่มั่งมีแต่ทำตัวธรรมดาหรือซอมซ่อ ไม่อวดอ้างฐานะของตน” ตรงกับสำนวนสุภาษิตไทยว่าอะไร
- ผ้าจีวรห่อทอง
 - คมในฝัก
 - มือเป็นผักกั่ว
 - ดาบสองคม

26. ข้อใดมีความหมายเหมือนกับ “เซ็นครกขึ้นภูเขา”
- ความพยายามอยู่ที่ไหน ความสำเร็จอยู่ที่นั่น
 - คนเป็นที่พึ่งแห่งตน
 - ช้า ๆ ได้พร้าสองเล่มงาม
 - งมเข็มในมหาสมุทร
27. คำพังเพยในข้อใดเหมาะสมจะเติมลงในช่องว่างของข้อความต่อไปนี้ “แม่เธอหย่าร้างกับสามี แต่ยังมีเสน่ห์ช่วยยวนนี้แหละเขาว่า.....”
- กระดิ่งกลนไฟ
 - ไถ่ถามเพราะชน คนงามเพราะแต่ง
 - หวานพีชใดได้ผลอย่างนั้น
 - พบไม้งามเมื่อขวานบิ่น
28. ประโยคว่า “แสร้งพูดหรือทำกับสิ่งหนึ่งให้กระทบกระเทือน ไปถึงอีกสิ่งหนึ่ง” ตรงกับสำนวนสุภาษิตไทยว่าอะไร
- หุงข้าวประชดหมา บึงปลาประชดแมว
 - กระโดนห้องพระโรง
 - ตีวัวกระทบคราด
 - รำไม่ดีโทษปี่โทษกลอง
29. สุภาษิตที่ว่า “ทำดีได้ดีทำชั่วได้ชั่ว” มีความหมายว่าอะไร
- การกระทำทุกอย่างย่อมมีผล เสมอ เมื่อหวังได้ผลดีก็ควรกระทำดี เพราะผู้ที่กระทำชั่วนั้น จะได้รับผลดีไปไม่ได้
 - เมื่อกระทำการใดๆ แล้วได้ผลไม่ดีแทนที่จะพิจารณาตัวเองกลับโทษสิ่งแวดล้อม ซึ่งมีส่วนในการกระทำนั้นๆ น้อยมาก
 - จะกระทำการใดๆ ให้สัมฤทธิ์ผลนั้น ควรพึ่งตนเองก่อนพึ่งผู้อื่นเสมอ เพราะไม่มีผู้ใดจะหวังดีกับเราเท่ากับตัวของเราเอง
 - เมื่อมีผู้คิดร้ายกับเราไม่ควรคิดร้ายตอบ เพราะจะทำให้ผลของการกระทำนั้นติดตามตอบได้กัน ไปไม่จบสิ้น

30. สุภามิตในข้อใดเหมาะสมจะเติมลงในช่องว่างของข้อความต่อไปนี้ “เขาช่างฉลาด และเป็นคนดีเหมือนกับพ่อของเขาเลยนี่แหละเขาว่า.....”
- ดูช่างให้ดูหาง คุณนางให้ดูแม่
 - ทำดีได้ดีทำชั่วได้ชั่ว
 - คมในฝัก
 - ลูกไม้หล่นไม่ไกลต้น
31. “น้ำนิ่งไหลลึก” หมายความว่าอย่างไร
- คนที่มีสติปัญญา แต่ไม่ได้แสดงภูมิรู้ออกมา
 - คนที่ไม่รู้อะไรเลยแต่แ้วรู้
 - คนที่รู้อะไรแล้วแต่พูดไม่ได้
 - คนที่ไม่ค่อยพูดมักมีอุบายลึกซึ้ง
32. “ชาติชายต้องไว้ลาย” หมายความว่าอย่างไร
- ลักษณะของผู้ฉลาด แต่นิ่งเงียบ ไม่แสดงความฉลาดนั้นออกมาโดยไม่จำเป็น
 - ผู้มีอำนาจมาก จะใช้อำนาจบังคับผู้คนเสมอ
 - เกิดเป็นลูกผู้ชายต้องรักษาชื่อเสียงเกียรติยศ ทั้งของตนเอง และวงศ์ตระกูล
 - ผู้มีความรู้ความสามารถ แต่เมื่อยังไม่ถึงเวลาก็ไม่แสดงออกมาให้ปรากฏ
33. “ความวุ่นวายไม่ทันหายความควายเข้ามาแทรก” หมายความว่าอย่างไร
- ความวุ่นวายเดือดร้อนอีกอย่างหนึ่งเกิดขึ้น มิไม่รู้จบสิ้นหรือยังไม่ผ่านพ้นไป ความวุ่นวายเดือดร้อนอีกอย่างหนึ่งก็เกิดขึ้นมาอีก
 - การที่คนเก่งทำงานพลาดพลั้ง หรือทำผิดพลาดในสิ่งที่ตนเองถนัด
 - การค้นสิ่งที่ยากจะค้นหาได้ หรือการทำภารกิจที่สำเร็จได้ยากยิ่ง
 - การกระทำความผิด หรือความชั่วร้ายแรงที่รู้กันทั่ว จะปิดอย่างไรก็ไม่มิด ต้องมีคนค้นพบความจริงอย่างแน่นอน
34. ประโยคที่ว่า “ผู้มีอำนาจมาก จะใช้อำนาจบังคับผู้คนเสมอ” ตรงกับสุภาษิตไทยว่าอะไร
- กินบนเรือนขึ้นหลังคา
 - ลูกไก่ในกำมือ
 - ยิงปืนนัดเดียวได้นกสองตัว
 - ตบหัวลูบหลัง

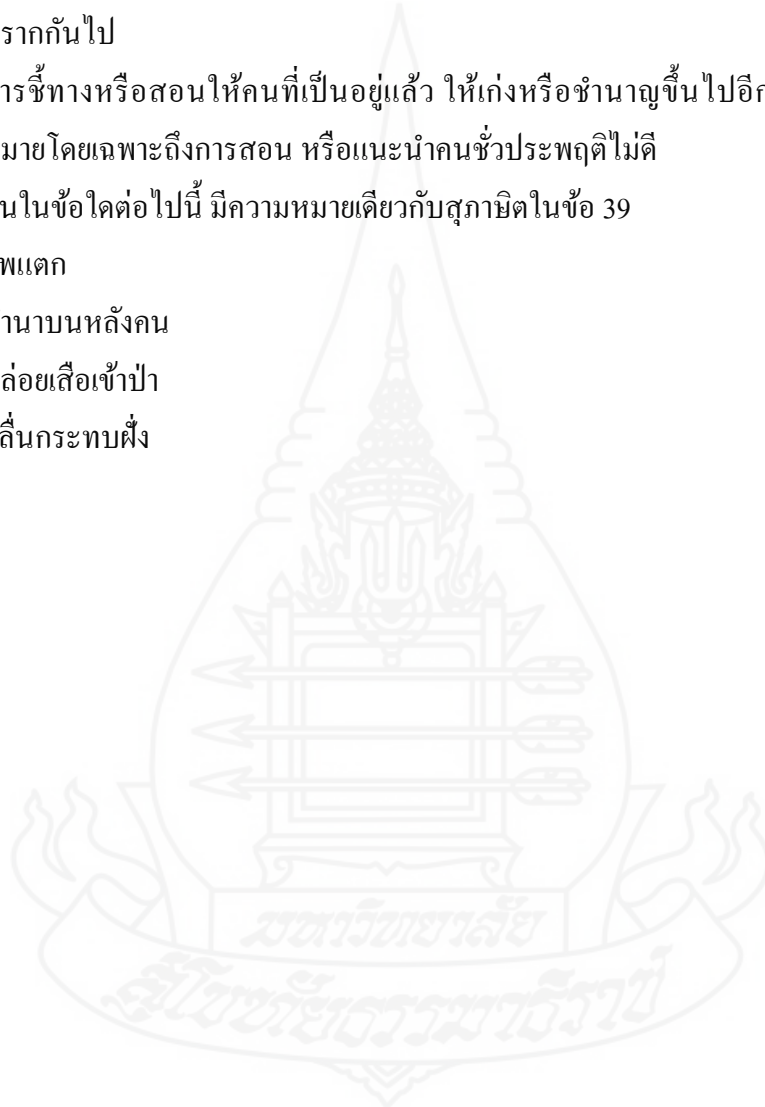
35. ประโยคที่ว่า “บุคคลที่รู้จักการพลิกแพลงสถานการณ์ ย่อมรู้จักเอาตัวรอดได้เสมอ” ตรงกับสุภาษิตไทยว่าอะไร
- ยิงปืนนัดเดียวได้นกสองตัว
 - ตัดไฟต้นลม
 - ตกว่าน้ำไม่ไหล ตกไฟไม่ไหม้
 - รู้หลบเป็นปีก รู้หลีกเป็นหาง
36. “คำศักดิ์หรือมารักวงศ์เทเวศร์ ให้พิศเทศุนาหงันอัญญา
เหมือนนิเหนาเสาวภาคย์กับบุษบา เออสาสึที่ใจไม่เจียมใจ”
คำประพันธ์ดังกล่าวตรงกับสุภาษิตไทยว่าอะไร
- กระต่ายหมายจันทร์
 - ข้าวใหม่ปลามัน
 - กึ่งทองโบหยก
 - ขนมพอสมน้ำยา
37. “หอกข้างแคร่” หมายความว่าอย่างไร
- อันตรายที่อยู่ใกล้ตัว หรืออันตรายที่เกิดจากบุคคลใกล้ตัว
 - การเอาเปรียบโดยฉกฉวยผลประโยชน์จากแรงงานคนอื่น
 - อับจนหนทาง หมดหนทางที่จะหนี หรือทำสิ่งใดต่อไปได้
 - การทำดีแต่เพียงผิวเผิน กระทำเพียงชั่วคราวชั่วคราวเพื่อสร้างภาพลักษณ์ที่ดีต่อผู้พบเห็น
38. สุภาษิตในข้อใดต่อไปนี้มี ความหมายเดียวกับสำนวนในข้อ 37
- รู้หลบเป็นปีก รู้หลีกเป็นหาง
 - ซังสาร งูเห่า ข้าเก่า เมียรัก
 - คูซังให้คูหาง คุณางให้คูแม่
 - ซังตายทั้งตัว เอาใบบัวปิดไม่มีด

39. “บ้านแตก สาเหตฺรกษาด” หมายความว่าอย่างไร

- ก. การกระทำหรือคำพูดที่ทำให้กระทบกระเทือนใจในตอนแรกแล้วกลับทำดี หรือพูดเป็นการปลอบใจในตอนหลัง
- ข. กระทำการตัดปัญหาแต่เริ่มแรกก่อนที่เหตุการณ์จะลุกลามต่อไป หรือกลายเป็นเรื่องใหญ่
- ค. เหตุการณ์ร้ายแรงที่เกิดขึ้นในครอบครัวหรือในบ้านเมือง จนทำให้ต้องกระจายพลัดพรากกันไป
- ง. การชี้ทางหรือสอนให้คนที่เป็นอย่างอยู่แล้ว ให้เก่งหรือชำนาญขึ้นไปอีก แต่ส่วนมากมักมุ่งหมายโดยเฉพาะถึงการสอน หรือแนะนำคนชั่วประพฤติไม่ดี

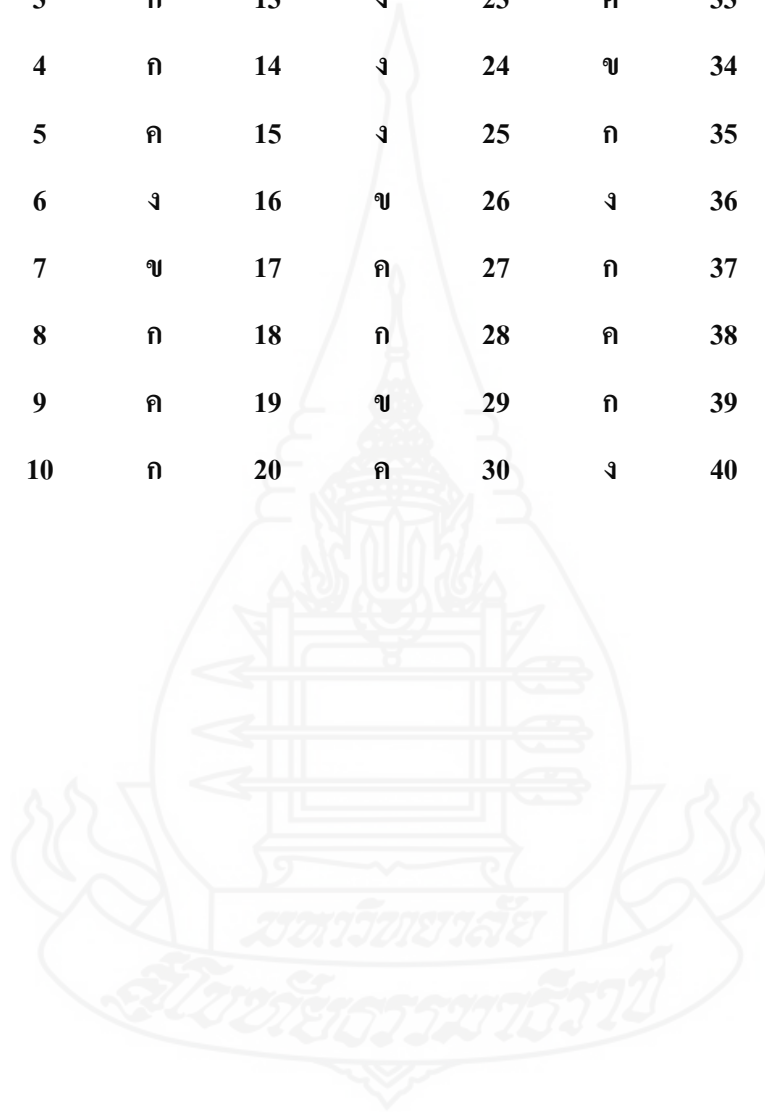
40. ส่วนวนในข้อใดต่อไปนี้มี ความหมายเดียวกับสุภาษิตในข้อ 39

- ก. แผลแตก
- ข. ทำนบบนหลังคน
- ค. ปล่อยเสือเข้าป่า
- ง. คลื่นกระทบฝั่ง

เฉลยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

1	ข	11	ง	21	ก	31	ง
2	ค	12	ค	22	ข	32	ค
3	ก	13	ง	23	ค	33	ก
4	ก	14	ง	24	ข	34	ข
5	ค	15	ง	25	ก	35	ง
6	ง	16	ข	26	ง	36	ก
7	ข	17	ค	27	ก	37	ก
8	ก	18	ก	28	ค	38	ข
9	ค	19	ข	29	ก	39	ค
10	ก	20	ค	30	ง	40	ก

ภาคผนวก ง

แบบประเมิน

แบบประเมินสำหรับผู้เชี่ยวชาญ

บทเรียนสำเร็จรูป เรื่องจำนวน สุภาษิต และคำพังเพย

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องตามความคิดเห็นของท่าน ตามระดับประมาณค่าของสื่อ
บทเรียนสำเร็จรูปโดยยึดเกณฑ์เกณฑ์ตัดสินคุณภาพเป็น 5 ระดับดังนี้

คะแนน	5	หมายถึง	ดีมาก	คะแนน	2	หมายถึง	ต้องปรับปรุง
คะแนน	4	หมายถึง	ดี	คะแนน	1	หมายถึง	ใช้ไม่ได้
คะแนน	3	หมายถึง	พอใช้				

รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น					หมายเหตุ
	5	4	3	2	1	
1.) ความสอดคล้องของเนื้อหากับจุดประสงค์						
2.) ความถูกต้องของเนื้อหากับหลักสูตรการเรียนรู้						
3.) ความชัดเจนของการอธิบายเนื้อหา						
4.) ความต่อเนื่องของเนื้อหา						
5.) ความเหมาะสมทางด้านการใช้ภาษา						
6.) ระดับความยากง่ายของเนื้อหาเหมาะสมกับผู้เรียน						
7.) ภาพประกอบในบทเรียนสอดคล้องกับเนื้อหา						
8.) ความเหมาะสมของบททดสอบย่อยในแต่ละชุด บทเรียน						
9.) ความเหมาะสมของจำนวนคาบในการใช้บทเรียน แต่ละชุด						
10.) ความเหมาะสมกับของระยะเวลารวมในการใช้ บทเรียนทุกชุด						
11.) ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา และการ นำไปใช้						
12.) ส่งเสริมการเรียนรู้วิชาภาษาไทยเรื่องจำนวน สุภาษิต และคำพังเพย						
รวม						

ข้อเสนอแนะ

ลงชื่อ

ผู้ประเมิน

()

ตำแหน่ง _____

ข้อเสนอแนะ

ลงชื่อ

ผู้ประเมิน

()

ตำแหน่ง _____

ภาคผนวก จ

คำชี้แจงความสอดคล้องของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ตารางผนวก 1 ค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

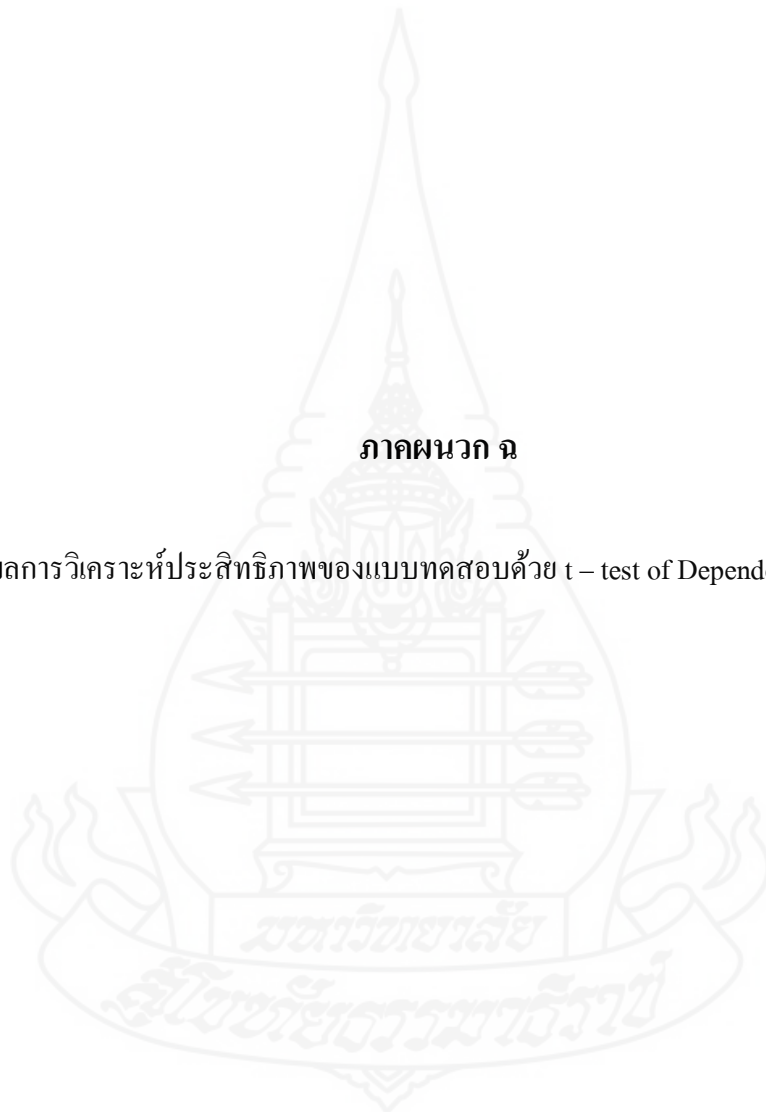
ข้อที่	คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ			รวม	ค่า IOC	สรุปผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3			
1	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
2	1	0	1	2	0.67	ใช้ได้
3	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
4	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
5	0	1	1	2	0.67	ใช้ได้
6	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
7	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
8	1	0	1	2	0.67	ใช้ได้
9	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
10	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
11	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
12	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
13	1	0	1	2	0.67	ใช้ได้
14	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
15	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
16	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
17	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
18	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
19	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
20	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
21	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
22	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
23	1	0	1	2	0.67	ใช้ได้
24	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
26	0	1	1	2	0.67	ใช้ได้

ตารางผนวก 1 (ต่อ)

ข้อที่	คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ			รวม	ค่า IOC	สรุปผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3			
27	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
28	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
29	1	1	0	2	0.67	ใช้ได้
30	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
31	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
32	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
33	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
34	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
35	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
36	0	1	1	2	0.67	ใช้ได้
37	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
38	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
39	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
40	1	0	1	2	0.67	ใช้ได้

ภาคผนวก ฉ

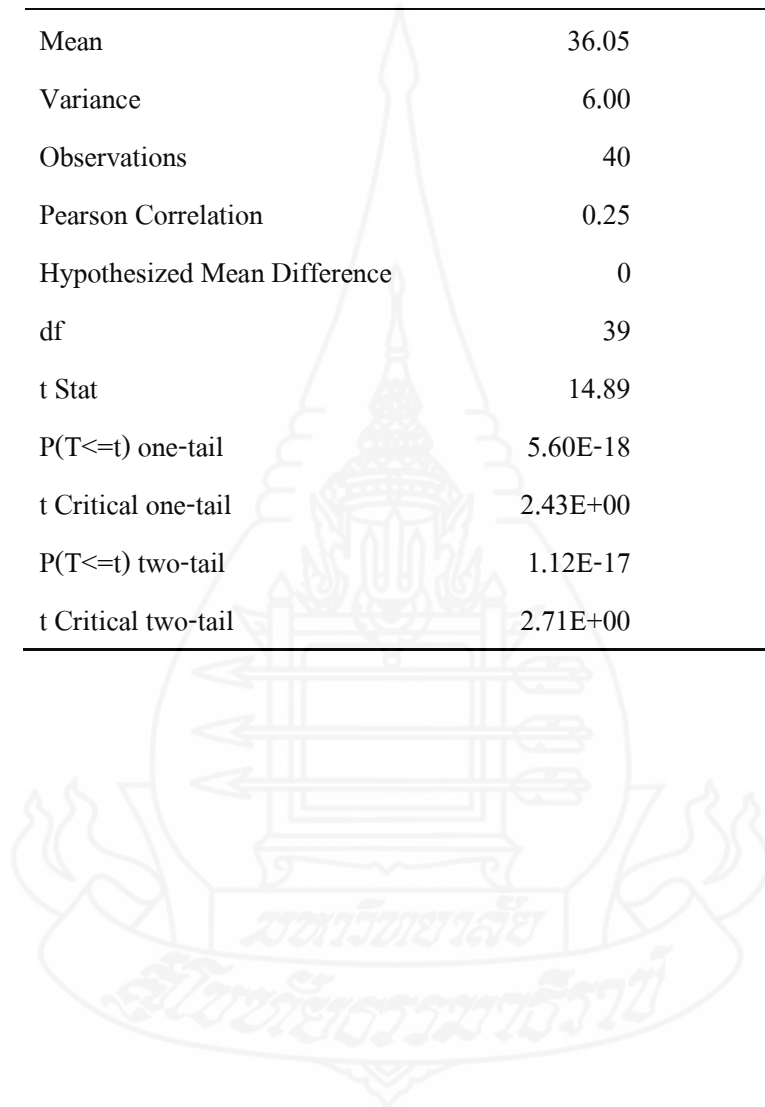
ผลการวิเคราะห์ประสิทธิภาพของแบบทดสอบด้วย t – test of Dependent Sample

ตารางผนวก 2 ผลการวิเคราะห์ประสิทธิภาพของแบบทดสอบด้วย t – test of Dependent Sample

t-Test: Paired Two Sample for Means ($\alpha = 0.01$)

	<i>post-test</i>	<i>pre-test</i>
Mean	36.05	28.33
Variance	6.00	8.38
Observations	40	40
Pearson Correlation	0.25	
Hypothesized Mean Difference	0	
df	39	
t Stat	14.89	
P(T<=t) one-tail	5.60E-18	
t Critical one-tail	2.43E+00	
P(T<=t) two-tail	1.12E-17	
t Critical two-tail	2.71E+00	

ประวัติผู้ศึกษา

ชื่อ	นางสาวสมศรี คงทน
วัน เดือน ปีเกิด	21 พฤษภาคม 2504
สถานที่เกิด	กาญจนบุรี
ประวัติการศึกษา	ครุศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
สถานที่ทำงาน	โรงเรียนปัญจทรัพย์ จังหวัดกรุงเทพมหานคร
ตำแหน่ง	ครูประจำการ โรงเรียนปัญจทรัพย์ กรุงเทพมหานคร

